

Dogfen ir Cyhoedd

CYNGOR SIR
YNYS MÔN
ISLE OF ANGLESEY
COUNTY COUNCIL

Mrs Annwen Morgan
Prif Weithredwr – Chief Executive

CYNGOR SIR YNYS MÔN
ISLE OF ANGLESEY COUNTY COUNCIL
Swyddfeydd y Cyngor - Council Offices
LLANGEFNI
Ynys Môn - Anglesey
LL77 7TW

Ffôn / tel (01248) 752500
Ffacs / fax (01248) 750839

RHYBUDD O GYFARFOD	NOTICE OF MEETING
PWYLLGOR GWAITH	THE EXECUTIVE
DYDD LLUN 26 HYDREF 2020 10.00 o'r gloch	DYDD LLUN 26 HYDREF 2020 10.00 am
CYFARFOD RHITHIOL AR HYN O BRYD NID OES MODD I'R CYHOEDD FYNYSCHU'R CYFARFOD)	VIRTUAL MEETING (AT PRESENT MEMBERS OF THE PUBLIC ARE UNABLE TO ATTEND)
Swyddog Pwyllgor	Ann Holmes 01248 752518 Committee Officer

AELODAU/MEMBERS

Plaid Cymru/Party of Wales

Llinos Medi Huws, Carwyn Jones, R Meirion Jones, Alun W Mummery, Robert G Parry, OBE, FRAGS, Robin Wyn Williams

Annibynnol/Independent

Richard Dew, Dafydd Rhys Thomas, Ieuan Williams

COPI ER GWYBODAETH / COPY FOR INFORMATION

I Aelodau'r Cyngor Sir / To the Members of the County Council

Bydd aelod sydd ddim ar y Pwyllgor Gwaith yn cael gwahoddiad i'r cyfarfod i siarad (ond nid i bleidleisio) os ydy o/hi wedi gofyn am gael rhoddi eitem ar y rhaglen dan Reolau Gweithdrefn y Pwyllgor Gwaith. Efallai bydd y Pwyllgor Gwaith yn ystyried ceisiadau gan aelodau sydd ddim ar y Pwyllgor Gwaith i siarad ar faterion eraill.

A non-Executive member will be invited to the meeting and may speak (but not vote) during the meeting, if he/she has requested the item to be placed on the agenda under the Executive Procedure Rules. Requests by non-Executive members to speak on other matters may be considered at the discretion of The Executive.

Ar hyn o bryd nid yw'r Pwyllgor hwn yn cael ei wê-ddarlledu'n fyw.
Bydd recordiad o'r cyfarfod ar wefan y Cyngor cyn gynted â phosibl.

A G E N D A

1 **DATGANIAD O DDIDDORDEB**

Derbyn datganiad o ddiddordeb gan unrhyw Aelod neu Swyddog mewn perthynas ag unrhyw eitem o fusnes.

2 **MATERION BRYS A ARDYSTIWYD GAN Y PRIF WEITHREDWR NEU SWYDDOG A BENODWYD GANDDI**

Dim materion brys ar adeg anfon allan y rhaglen hon.

3 **COFNODION** (Tudalennau 1 - 12)

Cyflwyno i'w cadarnhau, gofnodion drafft y cyfarfod o'r Pwyllgor Gwaith a gynhaliwyd ar 28 Medi 2020.

4 **BLAEN RAGLEN WAITH Y PWYLLGOR GWAITH** (Tudalennau 13 - 28)

Cyflwyno adroddiad gan y Pennaeth Gwasanaethau Democraidd.

5 **ADRODDIAD PERFFORMIAD BLYNYDDOL 2019/20** (Tudalennau 29 - 72)

I gyflwyno adroddiad gan y Pennaeth Proffesiwn (AD a Thrawsnewid).

6 **OMBWDSMON GWASANAETHAU CYHOEDDUS CYMRU – LLYTHYR BLYNYDDOL 2019/20** (Tudalennau 73 - 84)

I gyflwyno adroddiad gan y Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Busnes y Cyngor)/ Swyddog Monitro.

7 **STRATEGAETH ATALIOL AC YMYRRAETH GYNNAR** (Tudalennau 85 - 98)

I gyflwyno adroddiad ar y cyd gan y Pennaeth Gwasanaethau Cymdeithasol Dros Dro a'r Pennaeth Gwasanaethau Tai.

8 **FFIOEDD CASGLU GWASTRAFF GWYRDD** (Tudalennau 99 - 116)

I gyflwyno adroddiad gan y Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Adnoddau)/Swyddog Adran 151 a'r Pennaeth Priffyrdd, Gwastraff ac Eiddo.

PWYLLGOR GWAITH

Cofnodion y cyfarfod rhithwir a gynhaliwyd ar 28 Medi, 2019

PRESENNOL:	Y Cynghorydd Llinos Medi (Cadeirydd) Y Cynghorydd Ieuan Williams (Is-Gadeirydd) Y Cynghorwyr Richard Dew, Carwyn Jones, R. Meirion Jones, Alun Mummery, R.G. Parry, OBE FRAGS, Dafydd Rhys Thomas, Robin Williams
WRTH LAW:	Prif Weithredwr Dirprwy Brif Weithredwr Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Adnoddau) a Swyddog Adran 151 Cyfarwyddwr Addysg, Sgiliau a Phobl Ifanc Cyfarwyddwr Dros Dro - Gwasanaethau Cymdeithasol Pennaeth Prifffyrdd, Gwastraff ac Eiddo Pennaeth Gwasanaethau Democrataidd (ar gyfer eitem 3) Rheolwr Gwasanaethau Cyfreithiol (RJ) Swyddog Pwyllgor (ATH)
YMDDIHEURIADAU:	Dim
HEFYD YN BRESENNOL:	Y Cynghorwyr John Griffith, Glyn Haynes, Trefor Lloyd Hughes, MBE, Aled Morris Jones, Alan Hughes (Archwilio Cymru), Rheolwr Gwasanaethau Cyfrifeg (BHO), Rheolwr Sgriwtini (AGD), Cyfreithiwr Eiddo a Phrifffyrdd (AJ), Swyddog Cyfathrebu (GJ) , Mr Gareth Wyn Williams (Gohebydd Democratiaeth Leol)

1. DATGANIAD O DDIDDORDEB

Gwnaed datganiad o ddiddordeb personol ond nid un a oedd yn rhagfarnu gan y Cynghorydd R.G.Parry OBE, FRAGS ynghylch eitem 12 ar y rhaglen a dywedodd, er bod ganddo hawl i wneud hynny, na fyddai'n pleidleisio ar y mater.

2. MATERION BRYD A ARDYSTIWDYD GAN Y PRIF WEITHREDWR NEU SWYDDOG A BENODWYD GANDDI

Dim.

3. COFNODION

Cyflwynwyd cofnodion cyfarfod blaenorol y Pwyllgor Gwaith a gynhaliwyd ar 17 Awst, 2020 i'w cymeradwyo ganddo.

Penderfynwyd cadarnhau fel rhai cywir, gofnodion cyfarfod arbennig y Pwyllgor Gwaith a gynhaliwyd ar 17 Awst 2020.

4. BLAENRAGLENWAITH Y PWYLLGOR GWAITH

Cyflwynwyd i'w ystyried, adroddiad y Pennaeth Gwasanaethau Democrataidd yn ymgorffori Blaenraglen Waith y Pwyllgor Gwaith am y cyfnod rhwng mis Hydref, 2020 a mis Mai, 2021 a nodwyd yr eitemau newydd canlynol -

- **Ar gyfer cyfarfod 26 Hydref, 2020**

- Eitem 3 - Llythyr Blynnyddol Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru 2019/20
- Eitem 5 - Strategaeth Atal Corfforaethol
- Eitem 6 - Ffioedd Casglu Gwastraff Gwyrdd
- Eitem 7 - Cyflwyno Galw Gofal (Taliadau Cyswllt Gofal ar gyfer Tenantiaid Tai Cyngor)

- **Ar gyfer cyfarfod 30 Tachwedd, 2020**

- Eitem 9 - Cerdyn Sgorio Corfforaethol Chwarter 2 2020/21
- Eitem 10 - Dogfen Gyflawni Flynyddol 2020/21
- Eitemau 11-13 - Eitemau monitro cyllideb
- Eitem 14 - Sylfaen Treth Gyngor 2021/22
- Eitem 15 - Adroddiad a Chyfrifon Ymddiriedolaeth Addysg Bellach Ynys Môn 2019/20
- Eitem 17 - Cytundeb Twf 2 (Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru)

Ar gyfer cyfarfod 14 Rhagfyr, 2020

- Eitem 19 - Adolygiad Canol Blwyddyn Rheoli'r Trysorlys 2020/21
- Eitem 20 - Cwrs Golff Llangefni

- **Ar gyfer Mawrth 2021**

- Eitemau 24 -34 - Eitemau gosod cyllideb (*ar ddyddiad ym mis Mawrth i'w gadarnhau*)
- Eitem 36 - Cerdyn Sgorio Corfforaethol Chwarter 3 2020/21 (*ar gyfer y cyfarfod a gadarnhawyd ar gyfer 22 Mawrth*)

Penderfynwyd cadarnhau Blaenraglen Waith y Pwyllgor Gwaith wedi ei diweddaru am y cyfnod Hydref 2020 i Mai 2021 fel y'i cyflwynwyd.

5. MONITRO'R GYLLIDEB REFENIW - CHWARTER 1 2020/21

Cyflwynwyd i'w ystyried gan y Pwyllgor Gwaith, adroddiad y Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Adnoddau) / Swyddog Adran 151 yn nodi perfformiad ariannol gwasanaethau'r Cyngor ar ddiwedd Chwarter 1 blwyddyn ariannol 2020/21

Adroddodd yr Aelod Portffolio Cyllid fod Chwarter 1 2020/21 wedi bod yn gyfnod hynod heriol i'r Cyngor, dinasyddion yr Ynys a'i busnesau gan ei fod yn cyd-ddigwydd â dyfodiad y pandemig Coronafeirws, gan olygu bod cynlluniau wedi eu rhoi ar stop am y tro yn ystod y cyfnod oherwydd canolbwyntio ar ddelio â'r sefyllfa argyfwng. Ar hyn o bryd mae'r Cyngor yn llwyddo i gadw ei ben uwchben y dŵr yn ariannol a hynny, i raddau helaeth, oherwydd cefnogaeth Llywodraeth Cymru sydd wedi darparu £232m hyd yma i gwrdd â chostau ychwanegol a gafodd Cyngorau yng Nghymru wrth ddelio â'r pandemig. Mae'r sefyllfa ariannol a ragwelir ar gyfer 2020/21 gan gynnwys Cyllid Corfforaethol a Chronfa'r Dreth

Gyngor bron yn sefyllfa cyllideb gytbwys gyda gorwariant bach o £0.027m, sef 0.02% o gyllideb net y Cyngor. Fodd bynnag, dylid nodi ei bod yn anodd, ar y gorau, rhagweld beth fydd y sefyllfa derfynol erbyn diwedd y flwyddyn ar ddiwedd Chwarter 1 gan y gall y sefyllfa newid yn sylweddol wrth i'r flwyddyn fynd yn ei blaen. Ar gyfer 2020/21 mae ceisio rhagweld y sefyllfa derfynol ar ddiwedd y flwyddyn hyd yn oed yn anos oherwydd ei bod yn dal yn aneglur pryd y bydd rhai o wasanaethau'r Cyngor yn dychwelyd i'w trefn arferol a beth fydd y costau ychwanegol o ddarparu'r gwasanaethau hynny mewn ffordd sy'n lleihau'r risg o ymlediad y feirws. Mae'r pwyntiau i'w nodi yn cynnwys y canlynol –

- Gan fod mwyafrif yr ysgolion wedi bod ar gau am bob wythnos heblaw am un yn nhymor yr haf, maent wedi cael llai o gostau nag arfer; bydd unrhyw danwariant yn sgil hynny'n cynyddu balansau'r ysgolion gan nad yw'r Cyngor yn bwriadu craffu'n ôl ddim o'r tanwariant hwnnw.
- Gorwariwyd £716k ar Ofal Cymdeithasol i Oedolion am y cyfnod a rhagwelir gorwariant o £195k ar gyfer y flwyddyn gyfan. Dywedodd yr Aelod Portffolio ar gyfer Cyllid, wrth dynnu sylw at y ffaith nad yw hyn yn cynnwys y grant pwysau'r gaeaf posib oherwydd nad yw'r Cyngor wedi cael cynnig o grant ar gyfer pwysau'r gaeaf hyd yma, fod yr ansicrwydd hwn yn achos pryder ac yn rhwystro gwneud cynlluniau ac anogodd Lywodraeth Cymru i ymgorffori Cyllid Pwysau'r Gaeaf o fewn y setliad cyffredinol i'r Cyngor bob blwyddyn er mwyn rhoi i'r Cyngor yr eglurder sydd ei angen arno i barhau i ddarparu gwasanaethau y mae'r cyllid yn helpu i'w cefnogi.
- 'Roedd tanwariant o £292k yn y Gwasanaethau Plant yn ystod y cyfnod a rhagwelir y bydd tanwariant o £1.382k ar ddiwedd y flwyddyn. Mae'r Gwasanaethau Plant a Theuluoedd wedi gweld gostyngiad yn nifer yr atgyfeiriadau i'r gwasanaeth a gostyngiad bach yn nifer y plant sy'n dod i ofal yr Awdurdod Lleol.
- 'Roedd gorwariant o £32k ar y Gwasanaeth Gwastraff yn y cyfnod a rhagwelir y bydd y sefyllfa alldro ar ddiwedd y flwyddyn yn orwariant o £10k, sy'n cynnwys gorwariannau a thanwariannau digolledol mewn gwahanol rannau o'r gwasanaeth. Un ffactor yw'r gostyngiad ym mhreis deunydd ailgylchadwy gan fod y cyflenwad yn fwy na'r galw

Tynnodd yr Aelod Portffolio ar gyfer Cyllid sylw arbennig at nifer gynyddol y perchnogion ail gartrefi sy'n ailddynodi eu heiddo fel busnesau, a bod hynny'n achos pryder penodol ar hyn o bryd oherwydd y goblygiadau i incwm y Cyngor (Mae'r adroddiad yn cyfeirio at erydiad parhaus y sylfaen dreth wrth i nifer sylweddol o eiddo hunanarlwyo symud i'r gofrestr trethi busnes). Mae perchnogion ail gartref sy'n medru dangos i Asiantaeth y Swyddfa Brisiol fod eu heiddo ar gael i'w osod am 140 diwrnod y flwyddyn ac yn cael ei osod am 70 diwrnod yn gallu cofrestru i dalu trethi busnes yn lle'r Dreth Gyngor (sy'n cynnwys premiwm ail gartref) ac fel busnesau bach gallant hefyd fod yn gymwys i gael rhyddhad ardrethi i fusnesau bach. Gwaethygir y broblem gan y ffaith y gellir ôl-ddyddio'r cofrestrriad sawl blwyddyn gan olygu bod yn rhaid i'r Cyngor, yn ogystal â cholli incwm, ad-dalu perchnogion ail gartrefi am y dreth gyngor a dalwyd ganddynt. Dywedodd yr Aelod Portffolio fod siroedd arfordirol fel Ynys Môn lle mae nifer uchel o ail gartrefi yn cael eu heffeithio'n arbennig a galwodd ar Lywodraeth Cymru i newid y gyfraith i atal hyn rhag digwydd ac i sicrhau bod angen caniatâd cynllunio i droi eiddo preswyl yn llety gwyliau fel sy'n ofynnol ar gyfer unrhyw newid defnydd arall.

Cytunodd y Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Adnoddau) / Swyddog Adran 151 fod elfen o ansicrwydd yn y ffigyrau ar gyfer Chwarter 1 yn y flwyddyn beth bynnag ond mae'r ansicrwydd hwnnw'n fwy eleni oherwydd y pandemig. Mewn blwyddyn arferol mae ffigyrau'n newid wrth i'r flwyddyn fynd yn ei blaen ac wrth i'r sefyllfa ariannol esblygu ond mae'r ansicrwydd presennol ynghylch cyfnod clo arall o bosib, cyflymder yr adferiad a chymorth gan y Llywodraeth ynghyd â phwysau'r gaeaf yn golygu bod y ffigyrau yn yr adroddiad yn sicr o newid. Mae'r sefyllfa ariannol yn well na'r hyn a adroddwyd i gyfarfod y Pwyllgor Gwaith ym mis Gorffennaf gan fod Llywodraeth Cymru wedi cwrdd â chostau ychwanegol a gafodd y Cyngor a'r incwm a gollwyd. Hyd yma, gwnaed 3 hawliad mewn perthynas ag

argyfwng Covid 19 i Lywodraeth Cymru oherwydd gwariant ychwanegol a gafwyd yn ystod Chwarter 1. Ar gyfer dibenion adrodd ar Chwarter 1, defnyddiwyd ffigwr o £725k i bwrpas rhagweld ffigyrau o ran colli incwm oherwydd bod y swm hwn wedi ei gadarnhau gan Lywodraeth Cymru. Mae Llywodraeth Cymru wedi cadarnhau y bydd cyllid ychwanegol yn cael ei ryddhau i gwrdd ag incwm a gollir yn ystod gweddill y flwyddyn ariannol ond nid yw hyn wedi'i gymryd i ystyriaeth yn y rhagolwg. Bydd derbyn yr arian ychwanegol hwn yn gwella sefyllfa ariannol rhai gwasanaethau o gymharu â'r rhagolwg.

Rhagwelir y bydd y Cynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor yn dod o dan bwysau wrth i'r cynllun cymorth swyddi ddod i ben ac wrth i'r gyfradd ddiweithdra godi - mae trafodaethau'n parhau gyda Llywodraeth Cymru ynghylch a fydd yn ariannu awdurdodau lleol ar gyfer y baich ychwanegol o gwrdd â mwy o hawliadau. Mae Covid-19 hefyd yn effeithio ar gasglu'r Dreth Gyngor a chynyddwyd y ddarpariaeth ar gyfer dyledion drwg i adlewyrchu'r effaith hon; ym mis Awst, 2020, roedd y gyfradd gasglu i lawr 1.67% o'i chymharu â'r un cyfnod y llynedd sy'n cyfateb i oddeutu £750k. Er bod y sefyllfa ariannol wedi gwella dros yr wythnosau diwethaf mae'r rhagolygon yn parhau i fod yn ansicr gyda risgiau penodol o gwmpas cyfnod y gaeaf sy'n gyfnod heriol pan all y galw ar wasanaethau gynyddu, gan olygu mwy o gostau i'r Cyngor o ganlyniad.

Codwyd y materion canlynol wrth i'r Pwyllgor Gwaith drafod yr adroddiad -

- Er bod y Pwyllgor Gwaith yn ddiolchgar am y cymorth a ddarparwyd gan Lywodraeth Cymru ar gyfer cynghorau yng Nghymru hyd yma, roedd cwestiynau am ba mor bell y gallai fynd oherwydd bydd yr ardaloedd cyngor hynny sydd o dan gyfyngiadau llymach ar hyn o bryd angen mwy o gymorth. Nodwyd bod hyfywedd ariannol cynghorau yn dibynnu ar barhau i dderbyn cyllid gan Lywodraeth Cymru i gwrdd â phwysau gwario parhaus a cholli incwm. Dywedodd y Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Adnoddau) / Swyddog Adran 151 fod y sefyllfa'n dibynnu ar nifer o ffactorau gan gynnwys yr angen cynyddol yn sgil cyfyngiadau lleol llymach yn yr ardaloedd lle maent mewn grym; maint y cymorth i gartrefi preswyl a nyrsio preifat sy'n rhan o'r gyllideb gymorth a hyd a difrifoldeb y cyfyngiadau cloi dros y misoedd nesaf a fydd yn effeithio ar incwm y cyngor. Os bydd yr incwm a gollir gan y cynghorau yn cyrraedd y £78m a welwyd yn Chwarter 1 yn y chwarteri dilynol, byddai hynny'n cymryd rhan fawr o'r pecyn cymorth diweddaraf o £260m. Ar ben hynny, mae'r costau ychwanegol parhaus o gydymffurfio â rheolau Covid-19 a'r galw ar y Cynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor sy'n golygu nad yw'r pecyn yn debygol o fod yn ddigon i gwrdd â phopeth a allai ddigwydd; ond heb gymorth o'r fath bydd cynghorau'n eu cael eu hunain mewn sefyllfa anodd iawn.
- Pryder ynghylch colli incwm ac am ba hyd y gall y Cyngor gynnal lefelau incwm is. Cyfeiriwyd yn benodol at atal ffioedd parcio dros gyfnod yr argyfwng a gofynnwyd hefyd a oedd cau canolfannau hamdden y Cyngor wedi arwain at unrhyw gynydd yn nifer y bobl a ddaeth â'u tanysgrifiadau debyd uniongyrchol i ben. Dywedodd y Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Adnoddau) / Swyddog Adran 151 na chasglwyd taliadau debyd uniongyrchol cwsmeriaid y canolfannau hamdden yn ystod misoedd cychwynnol Covid-19 pan gaewyd y canolfannau ond eu bod wedi aildechrau ers hynny. Fodd bynnag, oherwydd llai o gapasiti a chyfyngiadau Covid, mae'r hyn y gellir ei gynnig yn y canolfannau hamdden yn gyfyngedig a gallai hynny arwain at rai pobl yn ailfeddwl ynghylch parhau i dalu eu tanysgrifiad; ar ben hynny mae argyfwng Covid 19 wedi rhwystro'r ymgyrch i gynyddu lefelau incwm y canolfannau hamdden y buddsoddwyd yn y canolfannau fel rhan ohoni. Bydd Llywodraeth Cymru yn cwrdd â'r diffyg yn yr incwm o ganlyniad i'r gwahaniaeth rhwng y niferoedd sy'n mynychu eleni a'r nifer a fynychodd y llynedd - ond ni fydd yn cwrdd â'r golled incwm bosib. O ran ffioedd parcio, bydd Llywodraeth Cymru yn ad-dalu incwm a gollwyd oherwydd bod llai o ymwelwyr mewn trefi ond efallai na fydd yn ad-dalu incwm a gollwyd o ganlyniad i benderfyniad a wnaed yn lleol gan y Cyngor i gynnig parcio am ddim, er

bod y modd y mae'r incwm a gollwyd yn cael ei rannu rhwng y ddau yn destun trafodaeth. Mae incwm parcio yn £500k y flwyddyn i'r Cyngor ac fel arall bydd yn rhaid ei adennill trwy'r Dreth Gyngor. Roedd yr Aelod Portffolio ar gyfer Prifffyrdd, Gwastraff ac Eiddo o'r farn y gallai fod yn rhaid i'r Cyngor ailddechrau codi tâl parcio ym mis Hydref a chynnig parcio am ddim o bosib dros gyfnod y Nadolig yn ei le.

- Roedd Aelodau'r Pwyllgor Gwaith yn cytuno bod nifer y perchnogion ail gartrefi sy'n symud o dalu'r dreth gyngor i dalu trethi busnes yn fater y mae angen i Lywodraeth Cymru roi sylw iddo. Nodir hefyd y gall perchnogion ail gartref sydd wedi ailgofrestru eu heiddo fel busnesau hawlio grant cymorth busnes ac ymhellach, fod nifer gynyddol o ail gartrefi ar stadau preswyl ac yn aml yn cael eu gosod fel unedau gwyliau sy'n cael effaith niweidiol ar fwynderau'r gymuned o'u cwmplas. Dywedodd y Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Adnoddau) / Swyddog Adran 151, ers cyflwyno'r premiwm Treth Gyngor, fod llif graddol o ail gartrefi wedi trosglwyddo i'r gofrestr trethi busnes a'i bod wedi dod yn amlwg bod nifer gynyddol o bobl yn prynu ail gartrefi fel buddsoddiadau ac yn eu gosod i gael incwm a dyna pam mae cartrefi o'r fath yn dod i'r amlwg ar stadau preswyl. Dim ond os ydynt wedi cael eu cadarnhau gan Asiantaeth y Swyddfa Brisio fel eiddo sy'n cwrdd â'r meini prawf y gellir ailgofrestru ail gartrefi fel busnesau - ar hyn o bryd mae 30 o gartrefi o'r fath yn aros am benderfyniad a gellir ôl-ddyddio cofrestriad. Mewn perthynas â grantiau cymorth busnes, mae'r Cyngor yn disgwyl am wybodaeth ategol ychwanegol fel sy'n ofynnol o dan y cynllun mewn perthynas â 70 o geisiadau am grant gan berchenogion ail gartrefi; nid yw'r wybodaeth hon wedi dod i law eto a thynnir sylw Asiantaeth y Swyddfa Brisio at y ceisiadau hyn. Mae'r diffyg gwybodaeth i ddilysu'r ceisiadau yn yr achosion hyn hefyd yn codi mater ehangach, sef bod angen monitro'n barhaus yr ail gartrefi hynny sydd wedi'u cofrestru fel busnesau er mwyn sicrhau eu bod yn parhau i gwrdd â'r meini prawf ar gyfer cael eu prisio i dalu trethi busnes. Er ei fod yn ymwybodol fod Llywodraeth Cymru wedi cael ei lobïo o'r blaen ynghylch trosglwyddo ail gartrefi i'r gofrestr trethi busnes, roedd y Pwyllgor Gwaith yn gytûn y dylai'r Aelod Portffolio ar gyfer Cyllid a'r Swyddog Adran 151 ysgrifennu llythyr ar y cyd at Lywodraeth Cymru yn gofyn iddi am ailystyried y mater a newid y gyfraith i'w atal rhag digwydd.

Penderfynwyd –

- **Nodi'r sefyllfa a amlinellir yn Atodiadau A a B yr adroddiad yng nghyswllt perfformiad Ariannol yr Awdurdod hyd yma a'r alldro disgwylledig ar gyfer 2020/21 gan nodi hefyd fod y sefyllfa yma'n ddibynnol ar gymorth parhaus Llywodraeth Cymru i gyllido'r golled ariannol a'r costau ychwanegol sy'n wynebu'r Cyngor yn ystod gweddill y flwyddyn ariannol o ganlyniad i Coronafeirws.**
- **Nodi'r crynodeb o'r cyllidebau wrth gefn ar gyfer 2020/21 fel y manylir arnynt yn Atodiad C yr adroddiad;**
- **Nodi'r sefyllfa mewn perthynas â'r rhaglenni buddsoddi i arbed yn Atodiad CH yr adroddiad;**
- **Nodi'r sefyllfa o ran arbedion effeithiolrwydd 2020/21 yn Atodiad D yr adroddiad;**
- **Nodi'r modd y caiff costau staff asiantaeth ac ymgynghorwyr eu monitro yn 2020/21 yn Atodiadau DD, E ac F yr adroddiad;**
- **Bod llythyr ar y cyd yn cael ei anfon at Lywodraeth Cymru gan y Deilydd Portffolio Cyllid a'r Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Adnoddau)/ Swyddog Adran 151 i amlygu pryder parhaus ynghylch nifer gynyddol yr ail gartrefi sy'n cael eu hailddynodi'n fusnesau ac effaith hynny ar incwm y Cyngor, yn arbennig dan yr amgylchiadau heriol presennol, ac annog Llywodraeth Cymru i ystyried diwygio'r gyfraith i atal hyn rhag digwydd.**

6. MONITRO'R GYLLIDEB GYFALAF - CHWARTER 1 2020/21

Cyflwynwyd i'w ystyried gan y Pwyllgor Gwaith, adroddiad y Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Adnoddau) / Swyddog Adran 151 yn nodi perfformiad y Gyllideb Gyfalaf ar gyfer chwarter cyntaf blwyddyn ariannol 2020/21

Adroddodd yr Aelod Portffolio ar gyfer Cyllid fod y gwariant gwirioneddol hyd at 30 Mehefin 2020 yn £1.705m yn erbyn gwariant a broffiliwyd o £3.315m ac na ddylai hynny fod yn syndod oherwydd bod cyfyngiadau cloi wedi dod i rym yn ystod y cyfnod gan olygu na allai prosiectau fwrw ymlaen fel y cynlluniwyd yn ystod yr amser hwn. Beth bynnag, mae nifer o gynlluniau cyfalaf wedi eu pwysoli i wario yn rhan olaf y flwyddyn ariannol ac mae'r cyllid sydd wedi'i glustnodi ar gyfer cynlluniau yn ddiogel. Gellir gweld effaith y pandemig hefyd yn y costau ychwanegol a gafwyd ar gynlluniau Lliniaru Llifogydd Pentraeth a Biwmares sydd angen £49k a £39k o arian cyfatebol ychwanegol gan y Cyngor ac y gofynnir i'r Pwyllgor Gwaith ei gymeradwyo.

Cadarnhaodd y Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Adnoddau) / Swyddog Adran 151 fod gan y Cyngor gronfa arian wrth gefn a neilltuwyd i helpu i ariannu ei raglen gyfalaf ac fe'i defnyddir i gyfrannu'r arian cyfatebol ychwanegol sydd raid wrtho. Y gobaith yw y bydd pob prosiect cyfalaf yn gwneud cynnydd yn erbyn gwariant yn ystod gweddill y flwyddyn ac eithrio'r Rhaglen Moderneiddio Ysgolion sydd wedi'i seibio hyd nes y ceir penderfyniad terfynol ar gyfluniad ysgolion yn ardal Llangefni a lle nad oes disgwyl llawer o wariant, a chynlluniau datblygu tai newydd o dan gyllideb y CRT lle mae'n annhebygol y bydd gwariant yn adfer yn llawn am weddill y flwyddyn er gwaethaf bod gwaith yn ailddechrau.

Penderfynwyd –

- **Nodi cynnydd gwariant a derbyniadau yn erbyn cyllideb gyfalaf 2020/21 yn Chwarter 1.**
- **Cymeradwyo £49,000 o gyllid cyfatebol ychwanegol ar gyfer cynllun Lliniaru Llifogydd Pentraeth, yn unol â pharagraff 3.1.1 yr adroddiad. Mae'r gost ychwanegol o ganlyniad uniongyrchol i Covid-19 sydd wedi cynyddu costau'r contract i gwblhau'r cynllun.**
- **Cymeradwyo £39,000 o gyllid cyfatebol ychwanegol ar gyfer cynllun Lliniaru Llifogydd Biwmares, yn unol â pharagraff 3.1.1 yr adroddiad. Mae'r gost ychwanegol o ganlyniad uniongyrchol i Covid-19 sydd wedi cynyddu costau'r contract i gwblhau'r cynllun.**

7. MONITRO CYLLIDEB Y CYFRIF REFENIW TAI – CHWARTER 1 2020/21

Cyflwynwyd i'w ystyried gan y Pwyllgor Gwaith, adroddiad y Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Adnoddau) / Swyddog Adran 151 yn nodi perfformiad ariannol Cyllideb y Cyfrif Refeniw Tai (CRT) ar gyfer Chwarter 1 2020/21

Dywedodd yr Aelod Portffolio ar gyfer Cyllid fod y sefyllfa ariannol refeniw ar gyfer y chwarter cyntaf yn dangos tanwariant o £220k. Mae'r incwm a ragwelir £50k yn is na'r gyllideb wreiddiol, a rhagwelir y bydd y gwariant £50k yn is na'r gyllideb wreiddiol. Mae gwariant cyfalaf £421k yn is na'r gyllideb broffiliedig ac mae'r gwariant a ragwelir £2,112k yn is na'r gyllideb. Mae'r diffyg a ragwelir felly (gan gyfuno refeniw a chyfalaf) £2,112k yn llai na'r gyllideb (gan ostwng y diffyg a gynlluniwyd i £4,976) yn bennaf o ganlyniad i wariant cyfalaf is na'r gyllideb.

Dywedodd y Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Adnoddau) / Swyddog Adran 151 fod balans agoriadol cronfa wrth gefn y CRT yn £8,597k. Roedd y gyllideb ddiwygiedig yn caniatáu defnyddio £7,088k o'r balans hwn. Bydd tanwariant a ragwelir ar y gyllideb gyfalaf yn

arwain at drosglwyddo £2,112k yn ychwanegol i'r gronfa wrth gefn. Bydd hyn yn rhoi balans wrth gefn o £3,621k erbyn diwedd y flwyddyn ariannol a fydd ar gael i ariannu cynlluniau tai i'r flwyddyn nesaf ac mae arian y CRT wedi ei neilltuo'n benodol i ariannu costau sy'n gysylltiedig â stoc dai'r Cyngor. Ar yr ochr refeniw roedd incwm yn llai na'r hyn a ragwelwyd oherwydd bod llai o unedau tai newydd ar gael i'w gosod nag a ragwelwyd yn wreiddiol, ond cafodd hyn ei wrthbwyso gan lai o wariant ar waith atgyweirio a chynnal a chadw oherwydd bod yr holl waith o'r fath wedi ei atal yn ystod y cyfnod clo ar wahân i waith brys.

Penderfynwyd nodi'r isod -

- Y sefyllfa a nodir mewn perthynas â pherfformiad ariannol y Cyfrif Refeniw Tai (CRT) am Chwarter 1, 2020/21.
- Yr alldro rhagdybiedig ar gyfer 2020/21.

8. CYNLLUN ARIANNOL TYMOR CANOL 2021/22 HYD AT 2023/24

Cyflwynwyd i'w ystyried gan y Pwyllgor Gwaith, adroddiad y Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Adnoddau) / Swyddog Adran 151 a oedd yn ymgorffori'r Cynllun Ariannol Tymor Canol (CATC) am y cyfnod 2021/22 i 2023/24. Mae'r Cynllun yn nodi anghenion tebygol y Cyngor o ran yr adnoddau y bydd raid wrthynt ar gyfer y tair blynedd ariannol nesaf ac yn manylu ar sut mae'r Cyngor yn bwriadu cydbwysu'r gofyn am adnoddau â'r cyllid sydd ar gael.

Adroddodd yr Aelod Portffolio ar gyfer Cyllid fod y Cynllun wedi'i gwblhau yn ystod cyfnod o ansicrwydd ynghylch economi'r DU yn dilyn ymlaen o'r pandemig byd-eang a'r trafodaethau sy'n parhau ynghylch Brexit; bu rhoi'r Cynllun at ei gilydd o dan yr amgylchiadau hyn yn dasg heriol. Mae ystod o ffactorau yn debygol o effeithio ar y rhagdybiaethau a wnaed yn y Cynllun wrth i argyfwng Covid-19 barhau, gan gynnwys dod â'r cynllun cymorth swyddi i ben a chynnydd disgwylidig mewn diweithdra a fydd yn cael effaith ar yr economi leol gyda goblygiadau ar gyfer refeniw treth y Cyngor a cheisiadau am arian dan y Cynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor. Er bod Llywodraeth Cymru wedi rhyddhau cyllid ychwanegol i gynorthwyo'r Cyngor i ymateb yn lleol i'r pandemig, ni fu unrhyw arwyddion hyd yma ynglŷn â'r setliad i lywodraeth leol ar gyfer 2021/22. Yn seiliedig ar y llynedd, disgwylir cael gwybodaeth am y setliad dangosol ym mis Rhagfyr / Ionawr ond gall y ffigyrau fod wedi newid erbyn i'r setliad terfynol gael ei gyhoeddi. Er gwaethaf yr holl ansicrwydd, bydd yn ofynnol i'r Cyngor baratoi cyllideb gytbwys.

Dywedodd y Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Adnoddau) / Swyddog Adran 151 mai pwrpas y Cynllun Ariannol Tymor Canol yw ceisio rhagweld costau darparu gwasanaethau yn ystod y tair blynedd nesaf yn erbyn amcangyfrif o'r adnoddau fydd ar gael, ynghyd â llywio cwrs i bontio'r bwlch cyllidebol ar gyfer pob un o'r tair blynedd. Er y gellir rhagweld y costau gan gymryd i ystyriaeth newidiadau sy'n hysbys a thrwy wneud rhagdybiaethau diwygiedig am y prif ffactorau sy'n effeithio ar gyllideb refeniw'r Cyngor gan gynnwys costau tâl, chwyddiant, pensiynau a'r galw, nid oes unrhyw wybodaeth hyd yma ynglŷn â lefel y cyllid gan Lywodraeth Cymru ar gyfer llywodraeth leol am 2021/22. Y gobaith oedd bod y setliad gwell i lywodraeth leol ar gyfer 2020/21 yn drobwynt lle byddai awdurdodau lleol yn dechrau cael eu hariannu i'r lefel sydd ei hangen arnynt i ddarparu gwasanaethau yn effeithiol ond mae argyfwng Covid 19 wedi bwrw amheuaeth ar y canlyniad hwn. Mae adran 5 yr adroddiad yn nodi'r pwysau cyllidebol cenedlaethol a lleol y mae'r Cyngor yn eu hwynebu a sut y bwriedir cynnwys y rhain yn y CATC. Mae Tabl 3 yr adroddiad yn dangos y gyllideb ddigyfnewid a ragwelir ar gyfer pob un o'r tair blynedd rhwng 2021/22 a 2023/24. Mae'r amcangyfrif (cost parhau i ddarparu gwasanaethau i'r un lefel ac yn yr un modd ag yn 2020/21) yn gynnnydd arian parod o 8.6% dros y cyfnod o 3 blynedd (ond heb gynnwys costau sy'n gysylltiedig â Covid-19). Ariennir y gyllideb ddigyfnewid dybiedig gan y Cyllid Allanol Cyfun a dderbynnir gan Lywodraeth Cymru (sy'n cynnwys y Grant Cymorth Refeniw a chyllid cyfun NNDR) ac

o'r Dreth Gyngor leol. Mae Tabl 4 yr adroddiad yn dangos effaith gwahanol newidiadau yn y Cyllid Allanol Cyfun ar gyllid y Cyngor a lefel y Dreth Gyngor y byddai'n rhaid ei gosod yn unol â hynny. Byddai gostyngiad o 1% yn y Cyllid Allanol Cyfun yn golygu y byddai angen cynnydd o 3% yn y Dreth Gyngor er mwyn sicrhau bod lefel y cyllid mewn termau arian parod yn aros o leiaf ar lefel 2020/21 tra byddai gostyngiad o 2% yn golygu codiad o 6% yn y Dreth Gyngor. Ar gyfer 2021/22, byddai angen cynnydd o 3% yn y Cyllid Allanol Cyfun a 9% yn y Dreth Gyngor er mwyn ariannu'r cynnydd o £6.059m yn y Gyllideb Ddigyfnewid.

Gan ei bod yn annhebygol iawn y bydd cynnydd o 3% yn y Cyllid Allanol Cyfun, byddai angen cynnydd o fwy na 10% yn y Dreth Gyngor i ariannu'r gyllideb ddigyfnewid o £148.2m yn 2021/22. Felly mae angen gwneud arbedion yn 2021/22 er mwyn cydbwysu'r gyllideb. O ystyried bod yr ffyrdd traddodiadol o sicrhau arbedion effeithlonrwydd bellach wedi'u dihysbyddu, bydd yn rhaid i'r toriadau cyllidebol ddod o newidiadau yn y ffordd y mae'r Cyngor yn darparu gwasanaethau a gostyngiad yn y gwasanaethau a ddarperir. Bydd ceisio darparu'r gwasanaethau a roddir ar hyn o bryd gyda gostyngiadau sylweddol yn y cyllid yn arwain at orwario cyllidebau'n barhaus, gostyngiadau pellach yn lefel y balansau cyffredinol a risg sylweddol i hyfywedd ariannol y Cyngor. Bydd yn rhaid gwneud penderfyniadau anodd ac amhoblogaidd er mwyn i'r Cyngor allu darparu cyllideb gytbwys, sy'n adlewyrchiad gwirioneddol o gost rhedeg y gwasanaethau y mae'n eu darparu.

Wrth gytuno bod y rhagolygon yn heriol iawn amlygodd y Pwyllgor Gwaith y canlynol -

- Y rôl hollbwysig y mae awdurdodau lleol yng Nghymru wedi'i chwarae wrth ymateb i argyfwng Covid-19 a chadw gwasanaethau hanfodol i fynd trwy gydol y cyfnod a chefnogi'r rhai mwyaf bregus yn ein cymunedau. I gydnabod hynny dylid dyfarnu setliad cyllido teg iddynt fel y gallant gwrdd â'r pwysau a'r galw ar wasanaethau yn iawn, ac i helpu i gefnogi adferiad economaidd.
- Nad yw lefel yr arbedion y mae awdurdodau lleol wedi gorfod eu gwneud dros sawl blwyddyn - £24.616m gan Gyngor Sir Ynys Môn yn y cyfnod rhwng 2013/14 a 2020 / 21- yn gynaliadwy.
- Pe bai'r Cyngor yn cael ei ariannu'n briodol yn unol ag angen, ni fyddai trethdalwyr lleol - y bydd Covid-19 yn effeithio'n economaidd ar lawer ohonynt - yn gorfod cwrdd â'r diffyg blynyddol yng nghyllideb y Cyngor trwy godiadau mawr yn y Dreth Gyngor.

Penderfynwyd nodi cynnwys Cynllun Ariannol Tymor Canol 2020/21 - 2023/24 a chymeradwyo'r rhagdybiaethau a wneir yn yr adroddiad.

9. ADOLYGIAD RHEOLI TRYSORLYS BLYNYDDOL 2019/20

Cyflwynwyd i'w ystyried gan y Pwyllgor Gwaith, adroddiad y Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Adnoddau) / Adran 151 yn cynnwys yr Adolygiad Rheoli Trysorlys Blynyddol ar gyfer 2019/20.

Adroddodd yr Aelod Portffolio ar gyfer Cyllid ei bod yn ofynnol i'r Cyngor, yn ôl rheoliadau a gyhoeddwyd o dan Ddeddf Llywodraeth Leol 2003, gynhyrchu Adolygiad Rheoli Trysorlys Blynyddol o weithgareddau a'r dangosyddion darbodus a thrysorlys gwirioneddol ar gyfer 2019/20. Mae'r adolygiad yn ystyried gweithgareddau rheoli trysorlys y Cyngor yn ystod y flwyddyn yng nghyd-destun y ffactorau economaidd ehangach, gan gynnwys perfformiad cyfraddau llog yn ystod y cyfnod, ansicrwydd parhaus ynghylch Brexit ac effaith Covid-19.

Dwywedodd y Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Adnoddau) / Swyddog Adran 151 fod yr Adroddiad Adolygu wedi'i ystyried a'i dderbyn gan y Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu yn ei gyfarfod ar 1 Medi, 2020. O safbwynt strategaeth fenthycar Cyngor, roedd benthycar yn ystod y flwyddyn o fewn y terfynau a osodwyd gan y Strategaeth Rheoli Trysorlys ar gyfer 2019/20 ac roedd yn unol â'r Dangosyddion Darbodus. Nid aethpwyd dros y Terfyn Benthycar

Awdurdodedig (£178m) na'r Ffin Weithredol (£173m) yn ystod y flwyddyn, gyda swm y ddyled allanol yn cyrraedd £139.2m yn unig ar ei huchaf, sydd i'w briodoli i danwariant mawr ar brosiectau cyfalaf fel yr amlinellir ym mharagraff. 3.1 o'r adroddiad. Mae'r Cyngor wedi gweithredu strategaeth fenthycia fewnol dros yr ychydig flynyddoedd diwethaf sy'n golygu ei fod wedi defnyddio ei falansau arian parod ei hun i ariannu gwariant cyfalaf newydd ar y sail y ceir y gwerth gorau trwy osgoi benthyca'n allanol pan fo cyfraddau buddsoddi yn is na chyfraddau benthyca tymor hir (pryd mae cost benthyca yn fwy na'r enillion ar fuddsoddiadau). Ar 31 Mawrth, 2019 roedd y Cyngor wedi defnyddio £6.2m o'i falansau arian parod i ariannu gwariant cyfalaf ond erbyn 31 Mawrth, 2020 roedd y Cyngor wedi benthyca i lefel o £2.3m yn fwy nag oedd angen o ganlyniad i gael benthyciad o £10m ym Mawrth i sicrhau bod gan y Cyngor ddigon o arian parod wrth fynd i mewn i'r argyfwng Covid-19. Bydd y benthyciad yn aeddfedu ar 18 Mawrth, 2021. Ar yr ochr fuddsoddi, cynhaliodd y Cyngor ei ddull risg isel o sicrhau mynediad rhwydd i'w arian parod pe bai angen, gan gadw at adneuon tymor byrrach (a chadw'r gallu i fuddsoddi am gyfnodau hirach hefyd) a buddsoddi arian dros ben trwy fenthyciadau tymor byr gydag awdurdodau lleol eraill i sicrhau'r enillion mwyaf mewn ffordd ddiogel.

Penderfynwyd –

- **Nodi y bydd y ffigyrau alldro yn yr adroddiad hwn yn parhau'n rhai dros dro hyd nes y bydd yr archwiliad o ddatganiad Cyfrifon 2019/20 wedi'i gwblhau a'i lofnodi; adroddir fel sy'n briodol ar unrhyw addasiadau sylweddol dilynol i'r ffigyrau a gynhwysir yn yr adroddiad;**
- **Nodi dangosyddion Pwyllog a Thrysorlys dros dro 2019/20 yn yr adroddiad;**
- **Trosglwyddo Adroddiad Blyneddol Rheoli'r Trysorlys ar gyfer 2019/20 i gyfarfod nesaf y Cyngor Llawn heb unrhyw sylwadau ychwanegol.**

10. DIWEDDARIAD GAN Y PANEL GWELLA GWASANAETHAU CYMDEITHASOL

Cyflwynwyd i'w ystyried, adroddiad y Cyfarwyddwr Dros Dro ar gyfer Gwasanaethau Cymdeithasol yn diweddarau'r Pwyllogor Gwaith ar gynnydd yn y Gwasanaethau Cymdeithasol. 'Roedd yr adroddiad yn crynhoi datblygiadau diweddar o fewn y Gwasanaethau Plant ac Oedolion ac yn cyfeirio hefyd at effaith pandemig Covid 19 ac ymateb y Gwasanaethau Cymdeithasol yn ystod y cyfnod clo.

Cyfeiriodd y Cadeirydd a'r Aelod Portffolio ar gyfer Gwasanaethau Cymdeithasol at gynnydd a'r hyn a gyflawnwyd yn y Gwasanaethau Plant a Theuluoedd ac Oedolion yn eu tro o dan y penawdau canlynol ac ymhelaethodd ar y gweithgareddau, y datblygiadau a'r llwyddiannau o dan bob pennawd –

- Cynyddu nifer y Gofalwyr Maeth Awdurdod Lleol
- Agor y Cartref Clyd cyntaf a fydd yn golygu y gall plant o Ynys Môn sy'n derbyn gofal dderbyn y gofal hwnnw ar yr Ynys
- Agor fflat hyfforddi i bobl ifanc sy'n gadael gofal i'w cefnogi i fyw'n annibynnol am y tro cyntaf
- Parhau gyda'r gwaith cynllunio ar gyfer darpariaeth tai gofal ychwanegol newydd yn ne'r Ynys
- Datblygu'r Rhaglen Cysylltu Bywydau i gefnogi pobl sy'n byw gyda dementia a'u gofalwyr yn ogystal â dylunio Strategaeth Dementia yn unol â Chynllun Dementia Llywodraeth Cymru
- Datblygu cyfleoedd i bobl ag anghenion iechyd meddwl gymryd rhan mewn gweithgareddau grŵp yn y gymuned
- Cynyddu lefelau cyfranogi yn y modelau hybiau cymunedol trwy hyrwyddo a datblygu'r hybiau ar draws yr Ynys; gweithio i sefydlu 3 thîm adnoddau cymunedol yn Amlwch, Ysbyty Penrhos Stanley a Llanfairpwll

- Ymgysylltu ac ymgynghori â defnyddwyr ar y Strategaeth Cyfleon Dydd i Oedolion yn y maes Anabledd Dysgu er mwyn creu ystod ehangach o gyfleon dydd o ansawdd uchel i unigolion yn eu cymunedau.
- Cyflawni'r holl ddyletswyddau statudol yn ystod cyfnod clo Covid-19

Gan gyfeirio at y pandemig Covid-19, dywedodd y Cyfarwyddwr Dros Dro ar gyfer Gwasanaethau Cymdeithasol fod y Gwasanaethau Cymdeithasol yn benderfynol o ddyfalarhau â mentrau datblygu yn ystod y cyfnod argyfwng gan ddod o hyd i brosesau amgen ar gyfer eu gyrru ymlaen tra hefyd yn cwrdd â chyfrifoldebau statudol y Gwasanaeth yn ystod y cyfnod hwnnw. Amlygodd fod y pecyn budd-daliadau a gyflwynwyd i ddenu darpar ofalwyr maeth i Wasanaethau Maethu'r Cyngor wedi helpu i recriwtio 7 gofalwr maeth sy'n cynnig 13 o leoliadau maeth newydd i blant a phobl ifanc Ynys Môn sy'n ganlyniad i'w groesawu; mae'r pecyn hwn, ynghyd â'r enw da y mae'r Tîm Maethu wedi bod yn ei adeiladu dros yr ychydig flynyddoedd diwethaf wrth i'r gwasanaeth barhau i ddatblygu, yn ffactorau pwysig o ran denu gofalwyr maeth newydd

Cadarnhaodd y Cynghorydd Aled Morris Jones, Cadeirydd y Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol wrth adrodd o gyfarfod y Pwyllgor ar 22 Medi a oedd yn ystyried yr adroddiad cynnydd, fod y Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol yn fodlon â chyflymder y cynnydd yn y Gwasanaethau Cymdeithasol fel y gwelwyd yn yr adroddiad ac roedd yn hapus i argymhell yr adroddiad i'w gymeradwyo gan y Pwyllgor Gwaith.

Croesawodd y Pwyllgor Gwaith yr adroddiad a'r cynnydd parhaus yr oedd yn ei adlewyrchu ac a gyflawnwyd mewn amgylchiadau arbennig o heriol a diolchodd i Reolwyr a staff y Gwasanaethau Cymdeithasol am sicrhau parhad gwasanaethau hanfodol yn ystod y cyfnod clo. Roedd recriwtio Gofalwyr Maeth ychwanegol ac agor y cartref teuluol cyntaf (Cartref Clyd) a fyddai'n darparu gofal i blant o Ynys Môn ar yr Ynys yn hytrach nag mewn lleoliadau y tu allan i'r sir yn faterion a dderbyniwyd gyda gwerthfawrogiad arbennig

Penderfynwyd cadarnhau bod y Pwyllgor Gwaith yn fodlon â chyflymder y cynnydd a'r gwelliannau a wnaed hyd yma yn y Gwasanaethau Oedolion a'r Gwasanaethau Plant a Theuluoedd.

11. ADRODDIAD BLYNYDDOL Y CYFARWYDDWR AR EFFEITHIOLRWYDD GWASANAETHAU CYMDEITHASOL YN 2019/20

Cyflwynwyd i 'w ystyried gan y Pwyllgor Gwaith, adroddiad blynyddol drafft y Cyfarwyddwr Dros Dro ar gyfer Gwasanaethau Cymdeithasol ar effeithiolrwydd Gwasanaethau Cymdeithasol yn 2019/20. Mae cyhoeddi'r adroddiad yn ofyniad statudol a'i bwrpas yw hyrwyddo ymwybyddiaeth ac atebolrwydd am berfformiad a chynnydd a wnaed dros y flwyddyn ddiwethaf o ran darparu Gwasanaethau Cymdeithasol yng Nghyngor Sir Ynys Môn, yn ogystal ag amlinellu blaenoriaethau ar gyfer gwella.

Diolchodd y Cadeirydd a'r Aelod Portffolio ar gyfer Gwasanaethau Cymdeithasol i Mr Alwyn Jones, y cyn- Gyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol, a fu'n cyflawni'r swydd am y rhan fwyaf o'r cyfnod a gwmpesir gan yr Adroddiad Blynyddol, am arwain ar y gwaith y mae'r adroddiad yn ymwneud ag ef. Diolchodd hefyd i Mr Fôn Roberts, Cyfarwyddwr Dros Dro ar gyfer Gwasanaethau Cymdeithasol am drosglwyddiad llyfn a chyfeiriodd at ehangder y portffolio Gwasanaethau Cymdeithasol sy'n cyffwrdd â bywydau cymaint o bobl pan fyddant mewn angen.

Dywedodd y Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol Dros Dro fod yr adroddiad yn darparu tystiolaeth helaeth ac eang o waith a gweithgareddau'r Gwasanaethau Oedolion a'r Gwasanaethau Plant a Theuluoedd yn 2019/20 wrth ddarparu gwasanaethau i bobl Ynys Môn. Lluniwyd yr Adroddiad Blynyddol ar ffurf a benodir gan ofynion adrodd sydd wedi eu cynnwys mewn canllawiau statudol sy'n ei gwneud yn ofynnol iddo fod yn hwylus ac yn

hawdd ei ddeall. Yn unol â'r gofynion hefyd, mae'r adroddiad yn dogfennu perfformiad Gwasanaethau Cymdeithasol am y flwyddyn o dan y chwe safon ansawdd y mae disgwyl i awdurdodau lleol eu cyflawni o dan Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014 gan gynnwys y camau a gymerwyd i gyflawni'r safonau ansawdd. O ran amgylchiadau lleol, tynnodd y Cyfarwyddwr Dros Dro ar gyfer Gwasanaethau Cymdeithasol sylw at nifer o fentrau newydd a gynhaliwyd gan y Gwasanaethau Cymdeithasol yn Ynys Môn yn ystod y flwyddyn, gan gynnwys mewn cydweithrediad gyda'r Elusen Achub Bywydau mewn perthynas â cham-drin domestig a chyda Voices from Care Cymru mewn perthynas â sefydlu grŵp cyfranogi misol ar gyfer plant a phobl ifanc sy'n derbyn gofal. Mae datblygu mecanweithiau i wrando'n well ar lais defnyddwyr gwasanaeth wedi bod yn ffocws penodol yn ystod 2019/20.

Adroddodd y Cynghorydd Aled Morris Jones, Cadeirydd y Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol, yn dilyn trafodaeth gynhyrchiol ar yr Adroddiad Blyneddol yng nghyfarfod y Pwyllgor ar 22 Medi, fod y Pwyllgor wedi penderfynu derbyn yr Adroddiad Blyneddol drafft gan ei fod yn fodlon bod yr adroddiad yn cyfleu sefyllfa bresennol y Cyngor o ran darparu Gwasanaethau Cymdeithasol; ei fod yn adlewyrchu'n gywir y blaenoriaethau gwella ar gyfer Gwasanaethau Oedolion a Phlant ar gyfer y flwyddyn i ddod ac yn adlewyrchu atebolrwydd a chyfrifoldeb y Cyngor mewn perthynas â'r Gwasanaethau Cymdeithasol a'i fod yn hapus i argymhell yr adroddiad i'r Pwyllgor Gwaith.

Diolchodd y Pwyllgor Gwaith i'r Rheolwyr Gwasanaethau Cymdeithasol a'r staff am eu hymdrechion yn ystod y flwyddyn ddiwethaf y mae'r adroddiad yn tystio iddynt.

Penderfynwyd derbyn Adroddiad Blyneddol drafft y Cyfarwyddwr ar Effeithiolrwydd y Gwasanaethau Cymdeithasol ac argymhell yr adroddiad i'r Cyngor Llawn.

12. TIR AR STAD DDIWYDIANNOL MONA - CAIS GAN GYMDEITHAS AMAETHYDDOL YNYS MÔN I DDIWYGIO AMODAU PRYDLES

Cyflwynwyd i'w ystyried gan y Pwyllgor Gwaith, adroddiad y Pennaeth Gwasanaeth (Prifffyrdd, Gwastraff ac Eiddo) yn nodi cais gan Gymdeithas Amaethyddol Ynys Môn i amrywio elfennau o gytundeb prydles gyda Chyngor Sir Ynys Môn ar gyfer defnyddio tir yn Stad Ddiwydiannol Mona.

Cyflwynodd yr Aelod Portffolio ar gyfer Prifffyrdd, Gwastraff ac Eiddo yr adroddiad trwy egluro bod Cymdeithas Amaethyddol Ynys Môn wedi bod yn defnyddio tir y Cyngor ar Stad Ddiwydiannol Mona yn llwyddiannus fel cyfleuster parcio a theithio ar gyfer Sioe Môn bob blwyddyn. Mae'r ddarpariaeth hon wedi'i galluogi trwy amrywiol gytundebau prydles a thrwyddedau tymor byr ers 2012. Yng nghyd-destun paratoi ar gyfer Brexit dim cytundeb mae'r safle wedi'i nodi gan Asiantaeth Cefnffyrdd Gogledd a Chanolbarth Cymru a Llywodraeth Cymru fel lleoliad addas ar gyfer gwaith prosesu brys tymor byr ynghylch Cerbydau Nwyddau Trwm er mwyn gwirio / prosesu gwaith papur mewnforio ac allforio heb amharu ar y rhwydwaith ffyrdd a'r cyfleusterau porthladd yng Nghaergybi. Gwnaed rhywfaint o waith galluogi ym mis Hydref 2019 gan Asiantaeth Cefnffyrdd Gogledd a Chanolbarth Cymru ond ni chafwyd unrhyw gyswllt pellach nes i Lywodraeth Cymru gysylltu â'r Cyngor ddechrau Ebrill 2020 i aildechrau'r drafodaeth.

Ym mis Mehefin 2020 derbyniodd y Cyngor ohebiaeth gan Adain Eiddo Adran Cyllid a Thollau Ei Mawrhydi, yn mynegi diddordeb yn y tir ar Stad Ddiwydiannol Mona er mwyn darparu cyfleuster ar gyfer 100 o gerbydau HGV ynghyd â rhai adeiladau ategol dros dro yn barod ar gyfer gadael yr UE yn derfynol; yn benodol ar gyfer ei ddefnyddio i ddibenion tollau. Byddai angen defnyddio'r safle ym Mona am gyfnod o 5 mlynedd. Anfonwyd ymateb yn amlinellu safbwynt y Cyngor mewn perthynas â'r tir ac yn awgrymu y dylid ystyried opsiynau amgen.

Ers hynny, daeth i sylw'r Cyngor bod trafodaethau wedi datblygu'n sylweddol rhwng Adran Cyllid a Thollau Ei Mawrhydi a Chymdeithas Amaethyddol Ynys Môn i'r Gymdeithas is-osod

ei fudd yn safle Mona. Amlinellodd y Rheolwr Gwasanaethau Cyfreithiol, ar wahoddiad yr Aelod Portffolio, delerau perthnasol y cytundeb presennol rhwng y Cyngor a Chymdeithas Amaethyddol Ynys Môn (fel y crynhoir yn yr adroddiad) gan gyfeirio'n benodol at y gwaharddiad ar is-osod a rhannu defnydd.

Daeth yr Aelod Portffolio ar gyfer Priffyrdd, Gwastraff ac Eiddo i'r casgliad, nid yn unig nad oes rheidrwydd cyfreithiol ar y Cyngor i gydsynio i unrhyw un o'r ceisiadau a wneir gan y Gymdeithas, nid oes gan y Cyngor rym i ganiatáu datblygiad arfaethedig Adran Cyllid a Thollau Ei Mawrhydi oherwydd y cyfyngiadau a osodwyd gan y Weinyddiaeth Amddiffyn (y prynodd y Cyngor y tir ym Mona ganddi'n wreiddiol) ar deitl rhydd-ddaliad y Cyngor. Yn ogystal, ystyrir y byddai defnyddio Mona at y diben hwn yn cael effaith sylweddol ar gymunedau Gwalchmai a Rhostrehwfa ac, o bosib, bentrefi eraill hefyd, a gallai'r cynnydd yn y traffig gynyddu'r risg o ddamweiniau pellach ar y B4422 a'r A5. Yn dilyn arfarniad ar wahân o safleoedd amgen ar hyd coridor yr A55, nodwyd lleoliadau sy'n fwy addas na Mona.

Cefnogwyd barn yr Aelod Portffolio ar gyfer Priffyrdd, Gwastraff ac Eiddo gan y Pwyllgor Gwaith ynghylch anaddasrwydd safle Mona ar gyfer y cyfleuster a gynigiwyd gan Adran Cyllid a Thollau Ei Mawrhydi ac roeddent yn anfodlon â'r diffyg parodrwydd ar gyfer Brexit yn benodol mewn perthynas â phorthladd Caergybi. 'Roedd o'r farn y dylai'r mater fod wedi ei godi'n llawer cynt er mwyn caniatáu cynnal trafodaethau ystyrlon a gwneud cynlluniau priodol gan ystyried budd gorau'r Ynys. Pwysleisiodd y Pwyllgor Gwaith na ddylai unrhyw gynllun terfynol gael effaith negyddol ar drigolion yr Ynys ac y dylid gallu ei reoli mewn ffordd synhwyrol.

Eglurodd y Dirprwy Brif Weithredwr y bu ymgysylltiad o bryd i'w gilydd â Swyddogion y Llywodraeth dros y flwyddyn ddiwethaf ac roedd hyn wedi digwydd yn amlach ers mis Awst a chadarnhaodd fod y Cyngor yn cydweithredu â Llywodraethau Cymru a'r DU i nodi safle addas a fydd nid yn unig yn cwrdd â gofynion mynediad / ymadael ar ôl Brexit ond hefyd ddisgwyliadau'r Ynys o ran iechyd a diogelwch a rheoli'r effeithiau sy'n deillio o hynny. Mae'r trafodaethau'n parhau gyda'r nod o nodi safle cyn gynted ag y bo modd fel y gellir canolbwyntio ymdrechion ar sicrhau ei fod yn barod mewn pryd. Mewn ymateb i gwestiynau ynghylch a gynhaliwyd unrhyw ymweliadau safle, esboniodd y Dirprwy Brif Weithredwr fod Swyddogion yn gweithio mewn ffordd wahanol oherwydd y pandemig ac mai dim ond teithiau hanfodol a wneir; fodd bynnag, gwnaed cryn dipyn o ymdrech dros yr ychydig fisoedd diwethaf ar adlewyrchu gwybodaeth a dealltwriaeth leol nid yn unig am safleoedd penodol ond am gymunedau a'u seilwaith sydd yr un mor bwysig o ran bod y penderfyniad terfynol yn cymryd i ystyriaeth bod raid i leoliad y cyfleuster weithio i'r Ynys.

Penderfynwyd gwrthod y cais i ddiwygio'r cytundeb prydles cyfredol gyda Chymdeithas Amaethyddol Ynys Môn am y rhesymau a ddisgrifir yn yr adroddiad. (Ni wnaeth y Councillor R.G.Parry, OBE, FRAGS bleidleisio ar y mater).

**Y Cyngorydd Llinos Medi
Cadeirydd**

CYNGOR SIR YNYS MÔN	
Adroddiad i:	Pwyllgor Gwaith
Dyddiad:	26 Hydref 2020
Pwnc / Testun:	Blaen Raglen Waith y Pwyllgor Gwaith
Deilydd(ion) Portffolio:	Cyng Llinos Medi
Pennaeth Gwasanaeth / Cyfarwyddwr:	Lynn Ball Cyfarwyddwr Swyddogaeth – Busnes y Cyngor / Swyddog Monitro
Awdur yr Adroddiad: Tel: E-bost:	Huw Jones, Pennaeth Gwasanaethau Democrataidd 01248 752108 JHuwJones@ynysmon.gov.uk
Aelodau Lleol:	Amherthnasol

A – Argymhelliad / Argymhellion a rheswm / rhesymau
Yn unol â'i Gyfansoddiad, mae'n ofynnol i'r Cyngor gyhoeddi blaen raglen waith a'i diweddaru'n rheolaidd. Cyhoeddir blaen raglen Waith y Pwyllgor Gwaith yn fisol er mwyn galluogi Aelodau'r Cyngor a'r cyhoedd weld pa benderfyniadau allweddol y mae'r Pwyllgor yn debygol o'u gwneud dros y misoedd i ddod. Gofynnir i'r Pwyllgor Gwaith: gadarnhau'r blaen raglen waith atodol ar gyfer y cyfnod Tachwedd 2020 – Mehefin 2021; Adnabod unrhyw faterion ar gyfer cael mewnbwn penodol ac ymgynghoriad gyda Phwyllgorau Sgrwtini'r Cyngor yn ystod argyfwng Covid-19 gan gydnabod y strategaeth ar gyfer cyfarfodydd pwyllgor hyd at 30 Ebrill 2021 a gymeradwywyd gan arweinyddion grŵp ar 12 Mai 2020, sy'n nodi'r disgwyliadau o ran cynnal cyfarfodydd o'r pwyllgorau sgrwtini; Nodi bod blaen raglen waith y Pwyllgor Gwaith yn cael ei diweddaru'n fisol a'i chyflwyno fel eitem safonol yn fisol i'r Pwyllgor Gwaith.

B – Pa opsiynau eraill bu i chi ystyried a beth oedd y rhesymau am eu gwrthod ac/neu am ddewis yr opsiwn hwn?
-

C – Pam fod hwn yn benderfyniad i'r Pwyllgor Gwaith?

Gofynnir am gymeradwyaeth y Pwyllgor Gwaith cyn cyhoeddi pob diweddariad er mwyn cryfhau atebolrwydd a threfniadau blaengynllunio.

CH – A yw'r penderfyniad hwn yn gyson a'r polisi a gymeradwywyd gan y Cyngor llawn?

Ydy'.

D – A yw'r penderfyniad hwn oddi fewn i'r gyllideb a gymeradwywyd gan y Cyngor?

Amherthnasol.

DD – Effaith ar Genedlaethau'r Dyfodol (os yn berthnasol)

1	Sut mae'r penderfyniad yma'n effeithio ar ein anghenion tymor hir fel Ynys	Ddim yn berthnasol.
2	A yw hwn yn benderfyniad a ragwelir a fydd yn atal costau / dibyniaethau ar yr Awdurdod i'r dyfodol. Os felly, sut:-	
3	A ydym wedi bod yn cyd-gweithio â sefydliadau eraill i ddod i'r penderfyniad hwn, os felly, rhwch wybod gyda pwy-	
4	A yw dinasyddion Ynys Môn wedi chwarae'i rhan yn drafftio'r ffordd hon ymlaen? Esboniwch sut:-	
5	Nodwch yr effeithiau mae'r penderfyniad hwn yn ei gael ar yr agenda cydraddoldeb ac iaith Gymraeg	

E – Gyda phwy yr ymgynghoroch?**Beth oedd eu sylwadau?**

1	Prif Weithredwr / Uwch Dim Arweinyddiaeth (UDA) (gorfodol)	Mae blaen raglen waith y Pwyllgor Gwaith yn cael ei thrafod yn fisol yng nghyfarfodydd y Penaethiaid Gwasanaeth (eitem safonol ar y rhaglen).
2	Cyllid / Swyddog 151 (gorfodol)	
3	Swyddog Cyfreithiol / Monitro (gorfodol)	Fe'i cylchredir yn rheolaidd hefyd i Benaethiaid Gwasanaeth er mwyn ei diweddarau.

4	Adnoddau Dynol (AD)	
5	Eiddo	
6	Technoleg Gwybodaeth (TG)	
7	Caffael	
8	Sgriwtini	Dan amgylchiadau arferol, cynhelir cyd-drafodaeth yn fisol ar raglenni gwaith y Pwyllgor Gwaith a'r ddau Bwyllgor Sgriwtini, a hynny er mwyn sicrhau aliniad rhyngddynt.
9	Aelodau Lleol	Amherthnasol.

F - Atodiadau:

Blaen raglen waith y Pwyllgor Gwaith: Tachwedd 2020 – Mehefin 2021.

FF – Papurau Cefndir (cysylltwch ag awdur yr Adroddiad am ragor o wybodaeth):

Blaen Raglen Waith y Pwyllgor Gwaith

Cyfnod: Tachwedd 2020 – Mehefin 2021

Diweddarwyd 15 Hydref 2020

Mae blaen raglen waith y Pwyllgor Gwaith yn galluogi Aelodau'r Cyngor a'r cyhoedd weld pa benderfyniadau allweddol y mae'r Pwyllgor yn debygol o'u gwneud dros y misoedd i ddod.

Mae modd i benderfyniadau gweithredol gael ei gwneud gan y Pwyllgor Gwaith llawn yn gweithredu fel corff cyfunol neu gan aelodau unigol o'r Pwyllgor Gwaith yn gweithredu trwy hawliau dirprwyiedig. Mae'r blaen raglen waith yn cynnwys gwybodaeth am y penderfyniadau a geisir, pwy fydd yn gwneud y penderfyniadau a phwy yw'r Swyddogion a'r Deilyddion portffolio arweiniol ar gyfer pob eitem.

Tudalen 16

Dylid nodi, fodd bynnag, bod y blaen raglen waith yn ddogfen hyblyg, gan nad oes modd gwybod am yr holl eitemau y bydd angen penderfyniad arnynt gymaint â hyn ymlaen llaw ac efallai bydd angen newid yr amserlen ar gyfer rhai materion er mwyn cwrdd â blaenoriaethau newydd ayyb. Oherwydd hyn, fe adolygir yn rheolaidd y rhestr o eitemau sydd wedi'u cynnwys ac fe gyhoeddir diweddariad yn fisol.

Yn achlysurol, bydd angen cyflwyno adroddiadau am drafodion eiddo penodol, a hynny yn unol â Pholisi a Gweithdrefnau Rheoli Asedau. Oherwydd dylanwad y farchnad allanol, nid yw'n bosibl dynodi amseriad adroddiadau fel hyn ymlaen llaw.

Gosodir allan y fersiwn ddiweddaraf o flaen raglen waith y Pwyllgor Gwaith – **sy'n ddogfen fyw ac yn agored i newid** - ar y tudalennau dilynol.

Mae'r ddogfen hon hefyd ar gael yn Saesneg / This document is also available in English.

* Allwedd:

S = Strategol – cynlluniau neu fentrau corfforaethol allweddol

G = Gweithredol – darparu gwasanaethau

ErG = Er gwybodaeth

Blaen Raglen Waith y Pwyllgor Gwaith

Cyfnod: Tachwedd 2020 – Mehefin 2021

Diweddardwyd 15 Hydref 2020

Tudalen 17

Y pwnc a'i *gategori a beth yw'r penderfyniad a geisir		Penderfyniad gan pa Ddeilydd Portffolio neu, os yn benderfyniad cyfunol, pam	Gwasanaeth Arweiniol	Swyddog Cyfrifol / Aelod arweiniol a chyswllt ar gyfer cyflwyno sylwadau	Cyn penderfynu / Sgriwtini (os yn berthnasol)	Dyddiad y P. Gwaith neu, os wedi'i ddirprwyo, dyddiad cyhoeddi	Dyddiad y Cyngor Llawn (os yn berthnasol)
Tachwedd 2020							
1	Blaen Raglen Waith y Pwyllgor Gwaith (S) Cymeradwyo diweddariad misol.	Pwyllgor Gwaith	Busnes y Cyngor	Huw Jones Pennaeth Gwasanaethau Democrataidd Cyng Llinos Medi		Pwyllgor Gwaith 30 Tachwedd 2020	
2	Cerdyn Sgôr Corfforaethol – Ch2, 2020/21 (S) Adroddiad monitro perfformiad chwarterol.	Pwyllgor Gwaith / Arweinydd y Cyngor	Trawsnewid Corfforaethol	Carys Edwards Pennaeth Proffesiwn – AD a Thrawsnewid Cyng Dafydd Rhys Thomas	Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol 17 Tachwedd 2020	Pwyllgor Gwaith 30 Tachwedd 2020	
3	Dogfen Gyflawni Blyneddol 2020/21 (Cynllun Gwella) Cymeradwyaeth ac argymhelliad i'r Cyngor llawn.	Pwyllgor Gwaith / Arweinydd y Cyngor	Trawsnewid Corfforaethol	Carys Edwards Pennaeth Proffesiwn – AD a Thrawsnewid Cyng Dafydd Rhys Thomas	Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol (17 Tachwedd 2020 - dyddiad i'w gadarnhau)	Pwyllgor Gwaith 30 Tachwedd 2020 (dyddiad i'w gadarnhau)	Cyngor Llawn 8 Rhagfyr 2020 (dyddiad i'w gadarnhau)
4	Monitro Cyllideb Refeniw 2020/21 – Ch2 (S) Adroddiad monitro ariannol chwarterol.	Pwyllgor Gwaith / Arweinydd y Cyngor	Adnoddau	Marc Jones Cyfarwyddwr Swyddogaeth – Adnoddau / Swyddog Adran 151 Cyng Robin Wyn Williams	Panel Sgriwtini Cyllid (dyddiad i'w gadarnhau); Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol 17 Tachwedd 2020	Pwyllgor Gwaith 30 Tachwedd 2020	

* Allwedd:

S = Strategol – cynlluniau neu fentrau corfforaethol allweddol

G = Gweithredol – darparu gwasanaethau

ErG = Er gwybodaeth

Blaen Raglen Waith y Pwyllgor Gwaith

Cyfnod: Tachwedd 2020 – Mehefin 2021

Diweddardwyd 15 Hydref 2020

Tudalen 18

	Y pwnc a'i *gategori a beth yw'r penderfyniad a geisir	Penderfyniad gan pa Ddeilydd Portffolio neu, os yn benderfyniad cyfunol, pam	Gwasanaeth Arweiniol	Swyddog Cyfrifol / Aelod arweiniol a chyswllt ar gyfer cyflwyno sylwadau	Cyn penderfynu / Sgriwtini (os yn berthnasol)	Dyddiad y P. Gwaith neu, os wedi'i ddirprwyo, dyddiad cyhoeddi	Dyddiad y Cyngor Llawn (os yn berthnasol)
5	Monitro Cyllideb Gyfalaf 2020/21 – Ch2 (S) Adroddiad monitro ariannol chwarterol.	Pwyllgor Gwaith / Arweinydd y Cyngor	Adnoddau	Marc Jones Cyfarwyddwr Swyddogaeth – Adnoddau / Swyddog Adran 151 Cyng Robin Wyn Williams	Panel Sgriwtini Cyllid (dyddiad i'w gadarnhau); Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol 17 Tachwedd 2020	Pwyllgor Gwaith 30 Tachwedd 2020	
6	Monitro Cyllideb y Cyfrif Refeniw Tai 2020/21 – Ch2 (S) Adroddiad monitro ariannol chwarterol.	Pwyllgor Gwaith / Arweinydd y Cyngor	Adnoddau	Marc Jones Cyfarwyddwr Swyddogaeth – Adnoddau / Swyddog Adran 151 Cyng Robin Wyn Williams		Pwyllgor Gwaith 30 Tachwedd 2020	
7	Sail y Dreth Gyngor 2021/22 Pennu sail y dreth ar gyfer 2021/22	Pwyllgor Gwaith / Arweinydd y Cyngor	Adnoddau	Marc Jones Cyfarwyddwr Swyddogaeth– Adnoddau / Swyddog Adran 151 Cyng Robin Wyn Williams		Pwyllgor Gwaith 30 Tachwedd 2020	
8	Adroddiad Blynyddol a Chyfrifon Ymddiriedolaeth Addysg Bellach Ynys Môn 2019/20	Pwyllgor Gwaith / Arweinydd y Cyngor	Adnoddau	Marc Jones Cyfarwyddwr Swyddogaeth– Adnoddau / Swyddog Adran 151 Cyng Robin Wyn Williams		Pwyllgor Gwaith 30 Tachwedd 2020	

* Allwedd:

S = Strategol – cynlluniau neu fentrau corfforaethol allweddol

G = Gweithredol – darparu gwasanaethau

ErG = Er gwybodaeth

Blaen Raglen Waith y Pwyllgor Gwaith

Cyfnod: Tachwedd 2020 – Mehefin 2021

Diweddardwyd 15 Hydref 2020

Tudalen 19

	Y pwnc a'i *gategori a beth yw'r penderfyniad a geisir	Penderfyniad gan pa Ddeilydd Portffolio neu, os yn benderfyniad cyfunol, pam	Gwasanaeth Arweiniol	Swyddog Cyfrifol / Aelod arweiniol a chyswllt ar gyfer cyflwyno sylwadau	Cyn penderfynu / Sgriwtini (os yn berthnasol)	Dyddiad y P. Gwaith neu, os wedi'i ddirprwyo, dyddiad cyhoeddi	Dyddiad y Cyngor Llawn (os yn berthnasol)
9	Cytundeb Twf 2 – Bwrdd Uchelgais Economaid Gogledd Cymru	Pwyllgor Gwaith / Arweinydd y Cyngor	Prif Weithredwr	Annwen Morgan Prif Weithredwr Cyng Llinos Medi	Pwyllgor Sgriwtini Partneriaeth ac Adfywio 10 Tachwedd 2020	Pwyllgor Gwaith 30 Tachwedd 2020	Cyngor Llawn 8 Rhagfyr 2020
10	Codi Tâl Galw Gofal – Tenantiaid Tai Cyngor	Pwyllgor Gwaith / Arweinydd y Cyngor	Tai	Ned Michael Pennaeth Gwasanaethau Tai Cyng Alun W Mummery	Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol 20 Hydref 2020	Pwyllgor Gwaith 30 Tachwedd 2020	
Rhagfyr 2020							
11	Blaen Raglen Waith y Pwyllgor Gwaith (S) Cymeradwyo diweddariad misol.	Pwyllgor Gwaith	Busnes y Cyngor	Huw Jones Pennaeth Gwasanaethau Democrataidd Cyng Llinos Medi		Pwyllgor Gwaith 14 Rhagfyr 2020	
12	Rheoli'r Trysorlys – Adolygiad canol blwyddyn 2020/21	Pwyllgor Gwaith / Arweinydd y Cyngor	Adnoddau	Marc Jones Cyfarwyddwr Swyddogaeth– Adnoddau / Swyddog Adran 151 Cyng Robin Wyn Williams		Pwyllgor Gwaith 14 Rhagfyr 2020	

* Allwedd:

S = Strategol – cynlluniau neu fentrau corfforaethol allweddol

G = Gweithredol – darparu gwasanaethau

ErG = Er gwybodaeth

Blaen Raglen Waith y Pwyllgor Gwaith

Cyfnod: Tachwedd 2020 – Mehefin 2021

Diweddardwyd 15 Hydref 2020

Tudalen 20

	Y pwnc a'i *gategori a beth yw'r penderfyniad a geisir	Penderfyniad gan pa Ddeilydd Portffolio neu, os yn benderfyniad cyfunol, pam	Gwasanaeth Arweiniol	Swyddog Cyfrifol / Aelod arweiniol a chyswllt ar gyfer cyflwyno sylwadau	Cyn penderfynu / Sgriwtini (os yn berthnasol)	Dyddiad y P. Gwaith neu, os wedi'i ddirprwyo, dyddiad cyhoeddi	Dyddiad y Cyngor Llawn (os yn berthnasol)
13	Premiwm y Dreth Gyngor ar gyfer ail gartrefi	Pwyllgor Gwaith / Arweinydd y Cyngor	Adnoddau	Marc Jones Cyfarwyddwr Swyddogaeth– Adnoddau / Swyddog Adran 151 Cyng Robin Wyn Williams		Pwyllgor Gwaith 14 Rhagfyr 2020	
14	Cwrs Golf Llangefni -	Pwyllgor Gwaith / Arweinydd y Cyngor	Rheoleiddio a Datblygu Economaid	Christian Branch Pennaeth Rheolaiddio a Datblygu Economaidd dros dro Cyng Carwyn Jones		Pwyllgor Gwaith 14 Rhagfyr 2020	
Ionawr 2021							
15	Cyllideb 2021/22 (S) Cwblhau cynigion cychwynnol drafft y Pwyllgor Gwaith ar gyfer ymgynghori.	Pwyllgor Gwaith / Arweinydd y Cyngor	Adnoddau	Marc Jones Cyfarwyddwr Swyddogaeth – Adnoddau / Swyddog Adran 151 Cyng Robin Wyn Williams	Panel Sgriwtini Cyllid / Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol (dyddiadau i'w cadarnhau)	Pwyllgor Gwaith Ionawr 2021 (dyddiad i'w gadarnhau)	
16	Blaen Raglen Waith y Pwyllgor Gwaith (S) Cymeradwyo diweddariad misol.	Pwyllgor Gwaith	Busnes y Cyngor	Huw Jones Pennaeth Gwasanaethau Democrataidd Cyng Llinos Medi		Pwyllgor Gwaith 25 Ionawr 2021	

* Allwedd:

S = Strategol – cynlluniau neu fentrau corfforaethol allweddol

G = Gweithredol – darparu gwasanaethau

ErG = Er gwybodaeth

Blaen Raglen Waith y Pwyllgor Gwaith

Cyfnod: Tachwedd 2020 – Mehefin 2021

Diweddarwyd 15 Hydref 2020

Tudalen 21

	Y pwnc a'i *categori a beth yw'r penderfyniad a geisir	Penderfyniad gan pa Ddeilydd Portffolio neu, os yn benderfyniad cyfunol, pam	Gwasanaeth Arweiniol	Swyddog Cyfrifol / Aelod arweiniol a chyswllt ar gyfer cyflwyno sylwadau	Cyn penderfynu / Sgriwtini (os yn berthnasol)	Dyddiad y P. Gwaith neu, os wedi'i ddirprwyo, dyddiad cyhoeddi	Dyddiad y Cyngor Llawn (os yn berthnasol)
17	Strategaeth Interim Tai 2020-21	Pwyllgor Gwaith / Arweinydd y Cyngor	Tai	Ned Michael Pennaeth Gwasanaethau Tai Cyng Alun W Mummery		Pwyllgor Gwaith 25 Ionawr 2021	Cyngor Llawn Dyddiad i'w gadarnhau
Chwefror 2021							
18	Blaen Raglen Waith y Pwyllgor Gwaith (S) Cymeradwyo diweddariad misol.	Pwyllgor Gwaith	Busnes y Cyngor	Huw Jones Pennaeth Gwasanaethau Democrataidd Cyng Llinos Medi		Pwyllgor Gwaith 15 Chwefror 2021	
Mawrth 2021							
19	Adroddiad Blynyddol ar Gydraddoldeb 2019/20 Cymeradwyo'r adroddiad	Deilydd Portffolio Gwasanaethau Cymdeithasol	Busnes y Cyngor	Lynn Ball Cyfarwyddwr Swyddogaeth – Busnes y Cyngor / Swyddog Monitro Cyng Llinos Medi	Pwyllgor Sgriwtini Partneriaeth ac Adfywio 9 Mawrth 2021	Penderfyniad dirprwyiedig Mawrth 2021	
20	Monitro Cyllideb Refeniw 20120/21 – Ch3 (S) Adroddiad monitro ariannol chwarterol.	Pwyllgor Gwaith / Arweinydd y Cyngor	Adnoddau	Marc Jones Cyfarwyddwr Swyddogaeth– Adnoddau / Swyddog Adran 151 Cyng Robin Wyn Williams	Panel Sgriwtini Cyllid (dyddiad i'w gadarnhau)	Pwyllgor Gwaith Mawrth 2021 (dyddiad i'w gadarnhau)	

* Allwedd:

S = Strategol – cynlluniau neu fentrau corfforaethol allweddol

G = Gweithredol – darparu gwasanaethau

ErG = Er gwybodaeth

Blaen Raglen Waith y Pwyllgor Gwaith

Cyfnod: Tachwedd 2020 – Mehefin 2021

Diweddarwyd 15 Hydref 2020

Tudalen 22

	Y pwnc a'i *gategori a beth yw'r penderfyniad a geisir	Penderfyniad gan pa Ddeilydd Portffolio neu, os yn benderfyniad cyfunol, pam	Gwasanaeth Arweiniol	Swyddog Cyfrifol / Aelod arweiniol a chyswllt ar gyfer cyflwyno sylwadau	Cyn penderfynu / Sgriwtini (os yn berthnasol)	Dyddiad y P. Gwaith neu, os wedi'i ddirprwyo, dyddiad cyhoeddi	Dyddiad y Cyngor Llawn (os yn berthnasol)
21	Monitro Cyllideb Gyfalaf 2020/21 – Ch3 (S) Adroddiad monitro ariannol chwarterol.	Pwyllgor Gwaith / Arweinydd y Cyngor	Adnoddau	Marc Jones Cyfarwyddwr Swyddogaeth– Adnoddau / Swyddog Adran 151 Cyng Robin Wyn Williams	Panel Sgriwtini Cyllid (dyddiad i'w gadarnhau)	Pwyllgor Gwaith Mawrth 2021 (dyddiad i'w gadarnhau)	
22	Monitro Cyllideb y Cyfrif Refeniw Tai 2021/22 – Ch3 (S) Adroddiad monitro ariannol chwarterol.	Pwyllgor Gwaith / Arweinydd y Cyngor	Adnoddau	Marc Jones Cyfarwyddwr Swyddogaeth– Adnoddau / Swyddog Adran 151 Cyng Robin Wyn Williams	Panel Sgriwtini Cyllid (dyddiad i'w gadarnhau)	Pwyllgor Gwaith Mawrth 2021 (dyddiad i'w gadarnhau)	
23	Strategaeth Rheoli Trysorlys 2021/22 Mabwysiadu strategaeth ar gyfer y flwyddyn ariannol newydd.	Pwyllgor Gwaith / Arweinydd y Cyngor	Adnoddau	Marc Jones Cyfarwyddwr Swyddogaeth– Adnoddau / Swyddog Adran 151 Cyng Robin Wyn Williams		Pwyllgor Gwaith Mawrth 2021 (dyddiad i'w gadarnhau)	Cyngor Cyn 11 Mawrth 2021 (dyddiad i'w gadarnhau)
24	Taliadau am Wasanaethau Di- Breswyl 2021/22 Cymeradwyaeth.	Pwyllgor Gwaith / Arweinydd y Cyngor	Gwasanaethau Oedolion	Iola Richards Pennaeth Gwasanaethau Oedolion dros dro Cyng Llinos Medi		Pwyllgor Gwaith Mawrth 2021 (dyddiad i'w gadarnhau)	

* Allwedd:

S = Strategol – cynlluniau neu fentrau corfforaethol allweddol

G = Gweithredol – darparu gwasanaethau

ErG = Er gwybodaeth

Blaen Raglen Waith y Pwyllgor Gwaith

Cyfnod: Tachwedd 2020 – Mehefin 2021

Diweddarwyd 15 Hydref 2020

Tudalen 23

	Y pwnc a'i *gategori a beth yw'r penderfyniad a geisir	Penderfyniad gan pa Ddeilydd Portffolio neu, os yn benderfyniad cyfunol, pam	Gwasanaeth Arweiniol	Swyddog Cyfrifol / Aelod arweiniol a chyswllt ar gyfer cyflwyno sylwadau	Cyn penderfynu / Sgriwtini (os yn berthnasol)	Dyddiad y P. Gwaith neu, os wedi'i ddirprwyo, dyddiad cyhoeddi	Dyddiad y Cyngor Llawn (os yn berthnasol)
25	Ffi Safonol ar gyfer Cartrefi Preswyl y Cyngor Sir yn ystod 2021/22 Cymeradwyaeth.	Pwyllgor Gwaith / Arweinydd y Cyngor	Gwasanaethau Oedolion	Iola Richards Pennaeth Gwasanaethau Oedolion dros dro Cyng Llinos Medi		Pwyllgor Gwaith Mawrth 2021 (dyddiad i'w gadarnhau)	
26	Ffioedd Cartrefi Gofal y Sector Annibynnol 2021/22 Cymeradwyaeth.	Pwyllgor Gwaith / Arweinydd y Cyngor	Gwasanaethau Oedolion	Iola Richards Pennaeth Gwasanaethau Oedolion dros dro Cyng Llinos Medi		Pwyllgor Gwaith Mawrth 2021 (dyddiad i'w gadarnhau)	
27	Rhenti Tai y CRT a Thaliadau'r Gwasanaethau Tai 2021/22	Pwyllgor Gwaith / Arweinydd y Cyngor	Tai	Ned Michael Pennaeth Gwasanaethau Tai Cyng Alun W Mummery		Pwyllgor Gwaith Mawrth 2021 (dyddiad i'w gadarnhau)	
28	Cynllun Busnes y Cyfrif Refeniw Tai (CRT)	Pwyllgor Gwaith / Arweinydd y Cyngor	Tai	Ned Michael Pennaeth Gwasanaethau Tai Cyng Alun W Mummery	Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol (dyddiad i'w gadarnhau)	Pwyllgor Gwaith Mawrth 2021 (dyddiad i'w gadarnhau)	

* Allwedd:

S = Strategol – cynlluniau neu fentrau corfforaethol allweddol

G = Gweithredol – darparu gwasanaethau

ErG = Er gwybodaeth

Blaen Raglen Waith y Pwyllgor Gwaith

Cyfnod: Tachwedd 2020 – Mehefin 2021

Diweddarwyd 15 Hydref 2020

Tudalen 24

	Y pwnc a'i *categori a beth yw'r penderfyniad a geisir	Penderfyniad gan pa Ddeilydd Portffolio neu, os yn benderfyniad cyfunol, pam	Gwasanaeth Arweiniol	Swyddog Cyfrifol / Aelod arweiniol a chyswllt ar gyfer cyflwyno sylwadau	Cyn penderfynu / Sgriwtini (os yn berthnasol)	Dyddiad y P. Gwaith neu, os wedi'i ddirprwyo, dyddiad cyhoeddi	Dyddiad y Cyngor Llawn (os yn berthnasol)
29	Strategaeth Ariannol Tymor Canolig a Chyllideb 2021/22 (S) Mabwysiadu cynigion terfynol i'w hargymell il'r Cyngor Sir.	Pwyllgor Gwaith / Arweinydd y Cyngor	Adnoddau	Marc Jones Cyfarwyddwr Swyddogaeth– Adnoddau / Swyddog Adran 151 Cyng Robin Wyn Williams	Panel Sgriwtini Cyllid (dyddiad i'w gadarnhau) Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol	Pwyllgor Gwaith Mawrth 2021 (dyddiad i'w gadarnhau)	Cyngor Cyn 11 Mawrth 2021 (dyddiad i'w gadarnhau)
30	Strategaeth Gyfalaf a Rhaglen Gyfalaf	Pwyllgor Gwaith / Arweinydd y Cyngor	Adnoddau	Marc Jones Cyfarwyddwr Swyddogaeth– Adnoddau / Swyddog Adran 151 Cyng Robin Wyn Williams		Pwyllgor Gwaith Mawrth 2021 (dyddiad i'w gadarnhau)	Cyngor Cyn 11 Mawrth 2021 (dyddiad i'w gadarnhau)
31	Cyllideb Gyfalaf 2021/22	Pwyllgor Gwaith / Arweinydd y Cyngor	Adnoddau	Marc Jones Cyfarwyddwr Swyddogaeth– Adnoddau / Swyddog Adran 151 Cyng Robin Wyn Williams	Panel Sgriwtini Cyllid (dyddiad i'w gadarnhau) Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol	Pwyllgor Gwaith Mawrth 2021 (dyddiad i'w gadarnhau)	Cyngor Cyn 11 Mawrth 2021 (dyddiad i'w gadarnhau)

* Allwedd:

S = Strategol – cynlluniau neu fentrau corfforaethol allweddol

G = Gweithredol – darparu gwasanaethau

ErG = Er gwybodaeth

Blaen Raglen Waith y Pwyllgor Gwaith

Cyfnod: Tachwedd 2020 – Mehefin 2021

Diweddardwyd 15 Hydref 2020

Tudalen 25

Y pwnc a'i *gategori a beth yw'r penderfyniad a geisir		Penderfyniad gan pa Ddeilydd Portffolio neu, os yn benderfyniad cyfunol, pam	Gwasanaeth Arweiniol	Swyddog Cyfrifol / Aelod arweiniol a chyswllt ar gyfer cyflwyno sylwadau	Cyn penderfynu / Sgriwtini (os yn berthnasol)	Dyddiad y P. Gwaith neu, os wedi'i ddirprwyo, dyddiad cyhoeddi	Dyddiad y Cyngor Llawn (os yn berthnasol)
32	Blaen Raglen Waith y Pwyllgor Gwaith (S) Cymeradwyo diweddariad misol.	Pwyllgor Gwaith	Busnes y Cyngor	Huw Jones Pennaeth Gwasanaethau Democrataidd Cyng Llinos Medi		Pwyllgor Gwaith 22 Mawrth 2021	
33	Cerdyn Sgôr Corfforaethol – Ch3, 2020/21 (S) Adroddiad monitro perfformiad chwarterol.	Pwyllgor Gwaith / Arweinydd y Cyngor	Trawsnewid Corfforaethol	Carys Edwards Pennaeth Proffesiwn – AD a Thrawsnewid Cyng Dafydd Rhys Thomas	Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol 8 Mawrth 2021	Pwyllgor Gwaith 22 Mawrth 2021	
Ebrill 2021							
34	Blaen Raglen Waith y Pwyllgor Gwaith (S) Cymeradwyo diweddariad misol.	Pwyllgor Gwaith	Busnes y Cyngor	Huw Jones Pennaeth Gwasanaethau Democrataidd Cyng Llinos Medi		Pwyllgor Gwaith 26 Ebrill 2021	
Mai 2021							
35	Blaen Raglen Waith y Pwyllgor Gwaith (S) Cymeradwyo diweddariad misol.	Pwyllgor Gwaith	Busnes y Cyngor	Huw Jones Pennaeth Gwasanaethau Democrataidd Cyng Llinos Medi		Pwyllgor Gwaith Mai 2021	

* Allwedd:

S = Strategol – cynlluniau neu fentrau corfforaethol allweddol

G = Gweithredol – darparu gwasanaethau

ErG = Er gwybodaeth

Blaen Raglen Waith y Pwyllgor Gwaith

Cyfnod: Tachwedd 2020 – Mehefin 2021

Diweddardwyd 15 Hydref 2020

Y pwnc a'i *gategori a beth yw'r penderfyniad a geisir Penderfyniad gan pa Ddeilydd Portffolio neu, os yn benderfyniad cyfunol, pam Gwasanaeth Arweiniol Swyddog Cyfrifol / Aelod arweiniol a chyswllt ar gyfer cyflwyno sylwadau Cyn penderfynu / Sgriwtini (os yn berthnasol) Dyddiad y P. Gwaith neu, os wedi'i ddirprwyo, dyddiad cyhoeddi Dyddiad y Cyngor Llawn (os yn berthnasol)							
Mehefin 2021							
36	Adroddiad Blynyddol Safonau'r Gymraeg 2020/21 Cymeradwyo'r adroddiad.	Deilydd Portffolio sydd â chyfrifoldeb am yr iaith.	Busnes y Cyngor	Huw Jones Pennaeth Gwasanaethau Democrataidd Cyng Ieuan Williams	I'w gadarnhau	Penderfyniad dirpwyiedig Mehefin 2021	
37	Blaen Raglen Waith y Pwyllgor Gwaith (S) Cymeradwyo diweddariad misol.	Pwyllgor Gwaith	Busnes y Cyngor	Huw Jones Pennaeth Gwasanaethau Democrataidd Cyng Llinos Medi		Pwyllgor Gwaith Mehefin 2021	
38	Cerdyn Sgôr Corfforaethol – Ch4, 2020/21 (S) Adroddiad monitro perfformiad chwarterol.	Pwyllgor Gwaith / Arweinydd y Cyngor	Trawsnewid Corfforaethol	Carys Edwards Pennaeth Proffesiwn – AD a Thrawsnewid Cyng Dafydd Rhys Thomas	Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol	Pwyllgor Gwaith Mehefin 2021	
39	Monitro Cyllideb Refeniw 20120/21 – Ch4 (S) Adroddiad monitro ariannol chwarterol.	Pwyllgor Gwaith / Arweinydd y Cyngor	Adnoddau	Marc Jones Cyfarwyddwr Swyddogaeth– Adnoddau / Swyddog Adran 151 Cyng Robin Wyn Williams	Panel Sgriwtini Cyllid	Pwyllgor Gwaith Mehefin 2021	

* Allwedd:

S = Strategol – cynlluniau neu fentrau corfforaethol allweddol

G = Gweithredol – darparu gwasanaethau

ErG = Er gwybodaeth

Blaen Raglen Waith y Pwyllgor Gwaith

Cyfnod: Tachwedd 2020 – Mehefin 2021

Diweddardwyd 15 Hydref 2020

	Y pwnc a'i *gategori a beth yw'r penderfyniad a geisir	Penderfyniad gan pa Ddeilydd Portffolio neu, os yn benderfyniad cyfunol, pam	Gwasanaeth Arweiniol	Swyddog Cyfrifol / Aelod arweiniol a chyswllt ar gyfer cyflwyno sylwadau	Cyn penderfynu / Sgriwtini (os yn berthnasol)	Dyddiad y P. Gwaith neu, os wedi'i ddirprwyo, dyddiad cyhoeddi	Dyddiad y Cyngor Llawn (os yn berthnasol)
40	Monitro Cyllideb Gyfalaf 2020/21 – Ch4 (S) Adroddiad monitro ariannol chwarterol.	Pwyllgor Gwaith / Arweinydd y Cyngor	Adnoddau	Marc Jones Cyfarwyddwr Swyddogaeth– Adnoddau / Swyddog Adran 151 Cyng Robin Wyn Williams	Panel Sgriwtini Cyllid	Pwyllgor Gwaith Mehefin 2021	
41	Monitro Cyllideb y Cyfrif Refeniw Tai 2021/22 – Ch4 (S) Adroddiad monitro ariannol chwarterol.	Pwyllgor Gwaith / Arweinydd y Cyngor	Adnoddau	Marc Jones Cyfarwyddwr Swyddogaeth– Adnoddau / Swyddog Adran 151 Cyng Robin Wyn Williams	Panel Sgriwtini Cyllid	Pwyllgor Gwaith Mehefin 2021	

Tudalen 27

* Allwedd:

S = Strategol – cynlluniau neu fentrau corfforaethol allweddol

G = Gweithredol – darparu gwasanaethau

ErG = Er gwybodaeth

This page is intentionally left blank

CYNGOR SIR YNYS MÔN	
Adroddiad i:	PWYLLGOR GWAITH
Dyddiad:	26 HYDREF 2020
Pwnc / Testun:	ADRODDIAD PERFFORMIAD BLYNYDDOL 2019/20
Deilydd(ion) Portffolio:	Y CYNGHORYDD DAFYDD RHYS THOMAS
Pennaeth Gwasanaeth / Cyfarwyddwr:	CARYS EDWARDS
Awdur yr Adroddiad: Tel: E-bost:	GETHIN MORGAN 01248 752111 GethinMorgan@ynysmon.gov.uk
Aelodau Lleol:	Amherthnasol

A – Argymhelliad / Argymhellion a rheswm / rhesymau

- 1.1** Mae'n ofynnol i'r cyngor lunio a chyhoeddi ei Adroddiad Perfformiad Blynnyddol erbyn 31 Hydref bob blwyddyn - dogfen statudol sydd yn dadansoddi perfformiad dros y flwyddyn ariannol flaenorol yn erbyn y gwellianau a'r blaenoriaethau amlinellwyd gan y Cyngor yn eu Amcanion Llesiant a'i Gynllun Corfforaethol.
- 1.2** Mae'r papur hwn yn amlinellu ein Adroddiad Perfformiad sy'n edrych yn ôl dros berfformiad y Cyngor ar gyfer 2019/20.
- 1.3** Mae'r Adroddiad yn edrych ar gynnydd y cyngor yn erbyn ein Dogfen Cyflawni Blynnyddol ar gyfer 2019/20 fel amlinellwyd drwy ein 3 amcan penodol –
- Sicrhau bod pobl Ynys Môn yn gallu ffynnu a chyflawni eu potensial tymor hir
 - Cefnogi oedolion a theuluoedd bregus a'u cadw'n ddiogel, yn iach ac mor annibynnol â phosibl
 - Gweithio gyda'n cymunedau er mwyn sicrhau eu bod yn gallu ymdopi'n effeithiol â newid a datblygiadau tra'n gwarchod ein hamgylchedd naturiol
- 1.4** Mae'r adroddiad hwn yn edrych ar yr allbynnau a'r canlyniadau yn erbyn yr hyn y ddywedasom y byddem yn ei gyflawni o dan yr amcanion uchod ac yn nodi meysydd pellach lle mae angen gwella.

1.5 Gofynir i'r Pwyllgor felly :

- cytuno ar Adroddiad Perfformiad 2019/20 fel adlewyrchiad o waith yr Awdurdod a dylid ei gyhoeddi erbyn y dyddiad statudol ar ddiwedd mis Hydref.

B – Pa opsiynau eraill bu I chi ystyried a beth oedd y rhesymau am eu gwrthod ac/neu am ddewis yr opsiwn hwn?

Amherthnasol

C – Pam fod hwn yn benderfyniad i'r Pwyllgor Gwaith?

Mae'r mater hwn wedi ei ddirprwyo i'r Pwyllgor Gwaith

D – A yw'r penderfyniad hwn yn gyson a'r polisi a gymeradwywyd gan y Cyngor llawn?

Ydi

DD – A yw'r penderfyniad hwn oddi fewn i'r gyllideb a gymeradwywyd gan y Cyngor?

Ydi

E – Effaith ar Genedlaethau'r Dyfodol (os yn berthnasol)

1 **Sut mae'r penderfyniad yma'n effeithio ar ein anghenion tymor hir fel Ynys**

Mae'r Adroddiad Perfformiad Blynyddol yn rhoi cipolwg ar y gwaith a wnaed gan y Cyngor dros y flwyddyn ariannol ddiwethaf yn ogystal â pherfformiad DPA yn erbyn Dogfen Gyflenwi Flynyddol y Cyngor ar gyfer 2019/20 a Chynllun y Cyngor.

Mae'r 3 amcan, isod, yn ystyried anghenion tymor hir yr Ynys

1. Sicrhau bod pobl Ynys Môn yn gallu ffynnu a chyflawni eu potensial tymor hir
2. Cefnogi oedolion a theuluoedd bregus er mwyn eu cadw'n ddiogel, yn iach ac mor annibynnol â phosibl
3. Gweithio gyda'n cymunedau er mwyn sicrhau eu bod yn gallu ymdopi'n

		effeithiol â newid a datblygiadau tra'n gwarchod ein hamgylchedd naturiol
2	A yw hwn yn benderfyniad a ragwelir a fydd yn atal costau / dibyniaethau ar yr Awdurdod i'r dyfodol. Os felly, sut:-	Amh.
3	A ydym wedi bod yn cyd-gweithio â sefydliadau eraill i ddod i'r penderfyniad hwn, os felly, rhowch wybod gyda pwy-	Amh.
4	A yw dinasyddion Ynys Môn wedi chwarae'i rhan yn drafftio'r ffordd hon ymlaen? Esboniwch sut:-	Ymgynghorwyd â thrigolion Ynys Môn cyn drafftio Cynllun y Cyngor yn 2017
5	Nodwch yr effeithiau mae'r penderfyniad hwn yn ei gael ar yr agenda cydraddoldeb ac iaith Gymraeg	Amh.

E – Gyda phwy yr ymgynghoroch?		Beth oedd eu sylwadau?
1	Prif-weithredwr / Uwch Dim Rheoli (UDRh) (gorfodol)	Ystyriwyd y mater hwn gan yr UDA ac adlewyrchir eu sylwadau yn yr adroddiad
2	Cyllid / Swyddog 151 (gorfodol)	Sylwadau wedi ymglyffori yn yr adroddiad
3	Swyddog Cyfreithiol / Mnitro (gorfodol)	Dim sylwadau
4	Adnoddau Dynol (AD)	
5	Eiddo	
6	Technoleg Gwybodaeth (TG)	
7	Caffael	
8	Sgriwtini	
9	Aelodau Lleol	

F - Atodiadau:

FF – Papurau Cefndir (cysylltwch ag awdur yr Adroddiad am ragor o wybodaeth):
Dogfen Cyflawni Blynyddol 2019/20 Cynllun y Cyngor 2017-22

Adroddiad Perfformiad Blynyddol 19/20

Hydref 2020

Cynnwys

Rhagair	2
Cyflwyniad	2
Ymateb i'r Pandemig Coronafeirws	3
Dangosyddion Allweddol Coronafeirws	4
Perfformiad 2019/20	6
Sut rydym yn mesur a dadansoddi ein perfformiad	6
Dangosyddion perfformiad a dadansoddiad	8
Amcan 1: Sicrhau bod pobl Ynys Môn yn gallu ffynnu a chyflawni eu potensial tymor hir	10
Swyddi a Chyfleoedd Gwaith	10
Addysg a Sgiliau	13
Iechyd a Lles	15
Amcan 2: Cefnogi Oedolion a Theuluoedd Bregus i'w Cadw'n Ddiogel, yn Iach ac Mor Annibynnol â Phosib	20
Cefnogaeth ar gyfer oedolion hŷn a bregus	20
Cefnogaeth i Blant a Theuluoedd	21
Amcan 3: Gweithio gyda'n cymunedau er mwyn sicrhau eu bod yn gallu ymdopi'n effeithiol â newid a datblygiadau tra'n gwarchod ein hamgylchedd naturiol	29
Datblygu a Hyrwyddo	29
Trawsnewid	32
Perfformiad Ariannol 2019/20	36
Casgliad	38
Gwybodaeth Bellach	39
Atodiad 1	40

Rhagair

Dyma fy nhrydydd adroddiad perfformiad blynyddol fel Arweinydd y Cyngor, ac yn wir, ni welwyd yr hyn oedd o'n blaen wrth gynllunio am y flwyddyn. Mae'n bleser gennyf gyflwyno ein Hadroddiad Perfformiad Blynyddol sy'n edrych yn ôl ar ein gwaith yn ystod 2019/20 yn ogystal â rhywfaint o'r gwaith rydym wedi'i wneud mewn ymateb i bandemig Covid-19. Mae'r adroddiad yn dwyn sylw at yr hyn yr ydym wedi, a heb ei gyflawni yn ystod y flwyddyn o gymharu â'r hyn y dywedasom y byddem yn ei wneud yn ein Dogfen Gyflawni Flynyddol ar gyfer 2019/20.

Mae'n bwysig nodi ar gychwyn yr adroddiad fy niolchiadau i bawb sy'n sicrhau llwyddiant y Cyngor er mwyn gwasanaethu pobl Ynys Môn. Hoffwn roi clod haeddiannol i bawb sy'n gweithio mor galed wrth i'r awdurdod berfformio ymysg y gorau yng Nghymru yn 2018/2019. Nid maint sy'n creu llwyddiant ond y parodrwydd i weithio er lles y gymdeithas.

Rydym yn falch o weld bod cynllun adnewyddu unedau Llawr y Dref i fod yn gartrefi cysurus wedi'i cwblhau. Rydym wedi newid polisi gosod er mwyn sicrhau'r defnydd gorau o'r fflatiau i'r gymuned yn Llangefni. Mewn cydweithrediad gyda'r Gwasanaeth Plant agorwyd dwy fflat hyfforddi i'n pobl ifanc sy'n gadael gofal.

Yn dilyn penderfyniad Rehau I gau'r ffatri yn Amlwch penderfynodd y Pwyllgor Gwaith i gefnogi'r ardal drwy gytuno ar gynllun adfer economaidd gogledd yr ynys. Derbyniwyd £495,000 gan NDA y gwaith hwn.

Agorwyd Neuadd y Farchnad yng Nghaergybi yn dilyn gwaith atgyweirio sylweddol ar ôl bod yn wag am flynyddoedd. Mae'r adeilad wedi'i achub i fod yn ganolbwynt i'r dref. Ymgartrefodd yn Llyfrgell yn daclus yn yr adeilad newydd gan gynnig gwasanaeth i'r holl genedlaethau ddod at ei gilydd mewn awyrgylch croesawgar.

Roeddwn yn arbennig o falch bod nifer y rhieni maeth wedi cynyddu yn ystod y flwyddyn oherwydd y newid yn ein cynnig gyda gostyngiad yn nhreth Cyngor, aelodaeth hamdden a thocyn parcio. Mae hyn sicrhau bod plant yr ynys yn gallu byw yma ym Môn.

Wrth i'r argyfwng Cofid-19 gau amdanom fel cymdeithas roedd y Cyngor yn ymateb ac yn addasu yn gyflym iawn er mwyn sicrhau diogelu'r bregus mewn cymdeithas a chefnogi'r anghenus. Rwy'n cydymdeimlo'n ddwys gyda phawb sydd wedi talu'r pris eithaf yn yr argyfwng, mae profedigaeth yn anodd mewn amseroedd arferol ond yn yr argyfwng hwn mae wedi rhoi pwysau dwysach ar deuluoedd a ffrindiau.

Mewn ymateb i'r pandemig, sefydlwyd llinell ffon argyfwng 7 diwrnod yr wythnos er mwyn cefnogi'r gymuned fregus. Cawsom nifer helaeth o ymholiadau yn enwedig gan fusnesau lleol. Hoffwn ddiolch i'r staff i gyd am eu parodrwydd i weithio'r oriau ychwanegol ac am fod yn llais cysurus ochr arall i'r ffon.

Ar gychwyn yr argyfwng daeth y Cyngor, Medrwn Môn a Menter Môn at ei gilydd er mwyn creu cefnogaeth gymunedol. Gwelwyd dros 800 o wirfoddolwyr yn cynnig eu hunan i gefnogi cymunedau Ynys Môn. Diolch i bob un ohonynt am ddiogelu'r anghenus yn ein cymdeithas. Drwy arweiniad Menter Môn gwelwyd cynllun Neges yn cael ei sefydlu er mwyn sicrhau prydau bwyd maethlon i'r bregus yn ein cymdeithas.

Yn olaf, mae amgylchiadau'r flwyddyn o mis Mawrth i Hydref 2020 wedi'i newid pob un ohonom. Gallwn ymfalchïo fel Cyngor o'n staff a'n cymunedau. Gyda'n gilydd gallwn wneud gwahaniaeth, wrth gyd-dynnu dangoswn nerth ein hynys fach.

Cyflwyniad

Ein nod ar gyfer y cyfnod 2017-2022 fel y nodir yn ein Cynllun Cyngor yw –

“Byddwn yn gweithio tuag at Ynys Môn sy’n iach ac yn llewyrchus lle gall teuluoedd ffynnu”

Y thema allweddol sy’n rhedeg trwy’r cynllun yw ein huchelgais i weithio â phobl Ynys Môn, ein cymunedau a’n partneriaid er mwyn sicrhau gwasanaethau o safon uchel a fydd yn gwella ansawdd bywyd i bawb ar yr Ynys.

Ni all ein nod fod yn bwysicach nag yn ystod yr amseroedd ansicr hyn ym mhob un o’n bywydau gyda phandemig coronafirws ledled y byd yn bygwth llawer o’n teulu, ffrindiau, cymdogion, cymunedau, cydweithwyr a’r ffordd yr ydym yn byw ein bywydau. Mae cymaint wedi newid yn ddramatig mewn cyfnod byr ac rydym ni fel Cyngor wedi bod yn gweithio'n galed gyda phartneriaid ac yn ein cymunedau i sicrhau bod trigolion ac ymwelwyr Ynys Môn fel ei gilydd yn aros mor ddiogel ac iach â phosibl.

Felly, byddwn yn dechrau ein hadroddiad mewn ffordd ychydig yn wahanol i'r arfer lle y byddwn yn adrodd rhai o'r penderfyniadau allweddol y mae'r Cyngor wedi cynnal yn ystod y pandemig ac yna symud ymlaen i ddarparu diweddariadau ar y gwaith a wnaed yn ystod 2019/20.

Ymateb i'r Pandemig Coronafeirws

Adroddwyd am yr achos Covid-19 positif cyntaf yn Ynys Môn ar y 11eg Mawrth 2020. Yn dilyn cyngor Llywodraeth y DU i bawb yn y DU i osgoi pob taith ‘an-hanfodol’ a chysylltiad ag eraill, fe wnaethom sefydlu Tîm Rheoli Ymateb i'r Argyfwng (EMRT) yn fewnol ar y 18fed Mawrth 2020.

Yr EMRT sy’n gyfrifol i wneud penderfyniadau ar unrhyw beth sy'n ymwneud â Coronafirws ar Ynys Môn gan gynnwys trafod darparu gwasanaeth allweddol, gweithgareddau newydd, cynllunio'r gweithlu, cyfathrebu, rhannu gwybodaeth ac iechyd a diogelwch. Mae'n cynnwys y Prif Weithredwr, Dirprwy Brif Weithredwr, yr Uwch Dîm Arweinyddiaeth, Penaethiaid Gwasanaeth, Arweinydd y Cyngor a'r Dirprwy Arweinydd, a phersonél allweddol o safbwynt rheoli argyfwng. Roedd yr EMRT yn cyfarfod yn ddyddiol ar ddechrau'r pandemig ac ar adeg ysgrifennu hwn mae wedi cael ei leddfu i gyfarfod wythnosol gan fod nifer yr achosion dyddiol Covid-19 positif wedi gostwng. Cynhaliwyd cyfarfodydd trwy ffyrf rhithwir, gan ddangos gallu'r Cyngor i fod yn ymatebol sy’n addasu i heriau a gofynion sy'n newid.

Daw Cynllunio Argyfwng ar gyfer y pandemig coronafeirws o dan ddeddfwriaeth Argyfyngau Sifil Posib ac mae’n cael ei arwain yn genedlaethol gan Lywodraeth y DU a Llywodraeth Cymru. Ar lefel Gogledd Cymru mae hyn yn cael ei gydlynw a’i arwain gan y Fforwm Cydnerthedd Lleol (lle mae’r sector cyhoeddus yn cydweithio), drwy’r Grŵp Cydlynw Strategol argyfwng. Roedd y’r Cyngor yn gyfrifol am wneud penderfyniadau lleol a rhoi deddfwriaeth a chanllawiau cenedlaethol ar waith. Roedd yna rôl fonitro ac adrodd hefyd, drwy’r strwythurau, er mwyn dylanwadu a llywio.

Mae’r Arweinydd wedi gweithredu ei phwerau i wneud penderfyniadau gweithredol ers dechrau’r argyfwng. Mae Aelodau eisoes wedi cael eu briffio ar y Ddeddf Coronafeirws a’i goblygiadau o ran rhwymedigaethau statudol y Cyngor. Mewn perthynas â chyfarfodydd Pwyllgor, ni fu’n bosibl cynnal busnes yn ôl yr arfer. Mae Rheoliadau Awdurdodau Lleol (Coronafeirws) (Cyfarfodydd) (Cymru) 2020 yn lleihau'r rhwymedigaethau cyfreithiol ar awdurdodau lleol mewn perthynas â chyfarfodydd, tra'n caniatáu i Aelodau fynychu cyfarfodydd o bell ar gyfer unrhyw gyfarfodydd gofynnol. Cynhaliwyd cyfarfod cyntaf ‘o bell’ y Pwyllgor Cynllunio a Gorchmynion ar 20 Mai gan ddefnyddio Microsoft Teams ac mae recordiad o'r cyfarfod ar gael ar wefan y Cyngor. Mae'r

Aelodau a'r swyddogion wedi addasu'n gyflym i ddefnyddio'r technoleg newydd a rydym wrthi'n datblygu datrysiadau ar gyfer cyfarfodydd ffrydio byw a gwasanaethau cyfieithu.

Mae delio gyda'r argyfwng Covid -19 wedi bod yn her sylweddol i'r Cyngor – nid yn unig o ran cynnal gwasanaethau allweddol rheng flaen a chynnal busnes arferol lle bo'n bosib, ond hefyd i sicrhau bod trefniadau iechyd a diogelwch yn eu lle i ddiogelu staff yr awdurdod tra'n darparu gwasanaethau.

Yn lleol, rydym wedi blaenoriaethu;

- Cynnal gwasanaethau statudol rheng flaen,
- Gweithredu gwasanaethau newydd mewn ymateb uniongyrchol o'r argyfwng,
- Cynllunio ar gyfer nifer sylweddol o farwolaethau,
- Amddiffyn a diogelu gweithlu'r Cyngor,
- Sicrhau cyflenwad Offer Amddiffyn Personol (PPE) digonol a safonol,
- Amddiffyn a chefnogi plant bregus a phlant ein gweithwyr allweddol yn ein Hybiau Gofal,
- Gweithredu canllawiau cenedlaethol,
- Gweithredu grantiau cenedlaethol, e.e. cymorth busnes, taliadau uniongyrchol am bridal ysgol am ddim,
- Addasu'r gweithlu mewn cyfnod byr o amser a chreu'r amodau ar gyfer gwahanol ffyrdd o weithio gan gynnwys cyflwyno Microsoft Teams a galluogi staff nad oeddent erioed wedi gweithio gartref yn y gorffennol i weithio gartref,
- Dod yn un o'r Siroedd cyntaf i beilotio'r system 'Profi ac Orlhain',
- Darparu cyfathrebiadau a rhannu gwybodaeth yn amserol ac yn rheolaidd, yn fewnol ac yn allanol, a
- Cydweithredu'n effeithiol ar lefel leol, ranbarthol a chenedlaethol; ac
- Ail-ddyrannu dyletswyddau staff er mwyn gweithio ar y tîm Prawf, Orlhain ac Amddiffyn

Rhaid hefyd pwysleisio bod gwaith dydd i ddydd wedi parhau yn ystod cyfnod yr argyfwng ar draws sawl Gwasanaeth, ond bod y dull o weithio wedi cael ei addasu er mwyn cadw'r gweithlu a thrigolion yr Ynys yn ddiogel.

Gellir dod o hyd i ragor o wybodaeth am rywfaint o'r gwaith a wnaed yn ystod y cyfnod hwn yn Atodiad 1 ar ddiwedd yr adroddiad hwn, yn ogystal â'r diweddariadau a drafodwyd yn y Pwyllgor Gwaith trwy gydol y flwyddyn i ddod sydd ar gael ar ein gwefan.

Dangosyddion Allweddol Coronafeirws

Y dangosyddion a ddangosir isod yw dim ond rhai o'r materion allweddol a'r heriau y bydd angen eu hystyried fel rhan o'r broses Cynllunio adferiad pandemig Coronafeirws:

Iechyd a Gofal

- Ar adeg ysgrifennu'r adroddiad hwn, mae achosion coronafirws positif Ynys Môn ymhlith yr isaf yng Nghymru (8 Hydref) gyda 25.7 o achosion fesul poblogaeth 100k dros gyfnod o 7 diwrnod. I roi hyn mewn persbectif, fe wnaethon ni daro uchder o dros 120 o achosion fesul poblogaeth 100k yn ystod yr achosion o ffatri 2Sisters ym mis Mehefin. Llwyddwyd i ostwng y gyfradd yn gyflym ac atal achosion cymunedol oherwydd y gwaith a wnaed gan y rhaglen Tracio ac Orlhain, Iechyd Cyhoeddus Cymru, Llywodraeth Cymru, 2Sisters a a ni'n hunain.
- Roedd bron i 800 o unigolion wedi cynnig eu henwau i wirfoddoli gyda Medrwn Môn yn ystod y pandemig, gyda 589 o wirfoddolwyr yn gweithio yn ystod pythefnos cyntaf y cyfnod clo. Ar adeg ysgrifennu'r adroddiad hwn, mae bron i 500 o wirfoddolwyr yn dal i roi

cymorth i tua 650 o bobl yn ein cymunedau gydag amryw dasgau, o siopa i ddanfôn meddyginiaeth.

- Mae cynllun Neges wedi danfon mwy na 3000 o brydau i unigolion, cyplau a theuluoedd ers dechrau'r pandemig
- Hefyd mae'r Banciau Bwyd wedi dosbarth dros 400 o becynnau hyd yma, gydag ymateb eithriadol o ran rhoddion gan y cymunedau
- Derbyniodd 3393 o bobl lythyr Gwarchod gan Lywodraeth Cymru, ac ar ôl i'r Cyngor gysylltu â'r unigolion hynny, danfonwyd tua 150 o barseli bwyd i'r rheiny a oedd angen y pecynnau
- Telir cyfanswm o 1551 o daliadau ar gyfer Prydau Ysgol am Ddim i deuluoedd cymwys ar yr ynys. Mae hyn yn gynnydd ar y 1140 o hawlwr Prydau Ysgol am Ddim a nodwyd yn PLASC
- Bu cyfartaledd o 105 o blant yn mynychu un o'r Hybiau Gofal Ysgol yn ddyddiol ar anterth y pandemig (Ebrill a Mai) gyda chyfartaledd o 98 aelod staff yn bresennol. Rhwng Mehefin a chanol Gorffennaf, cododd hyn i gyfartaledd o 170 o blant yn mynychu bob dydd, ynghyd â 125 o aelodau staff
- Mynychodd cyfartaledd o 375 o blant yr ysgol ar y diwrnodau cadw mewn cysylltiad

Ecomoni a'r Gweithlu

- Roedd nifer y bobl sy'n hawlio budd-daliadau ddiwedd mis Awst yn 6% o'r gweithlu sydd ar gael, ac mae wedi mwy na dyblu yn ôl cyfartaledd 2019/20 o 2.9%
- Mae tua 7700 o bobl wedi cael eu rhoi ar ffyrlo hyd at ddiwedd Awst, sy'n cyfateb i 24% o boblogaeth gweithlu Ynys Môn
- Hyd at ddiwedd Gorffennaf, gwnaed tua 3000 o hawliadau, gan tua 81% o'r busnesau cymwys hynny, i'r Cynllun Cymorth Incwm i'r Hunangyflogedig (SEISS). Talwyd cyfanswm o £7.6Miliwn gyda thaliad cyfartalog o £2600 yr hawliad
- Mae cyfanswm o 148 o fusnesau, 89 Micro a 59 o fusnesau bach a chanolig, wedi hawlio oddeutu £ 2.6M o'r Gronfa Gwydnwch Economaidd
- Mae'r Cyngor wedi talu cyfanswm o £17.32M mewn Grantiau Llywodraeth Cymru hyd yn hyn i 1732 o fusnesau sy'n gymwys i gael y rhyddhad ardrethi i fusnesau bach ar yr Ynys gyda gwerth ardrethol o £ 12,000 neu lai
- Mae'r Cyngor wedi talu cyfanswm o £4.5M mewn Grantiau Llywodraeth Cymru i 180 o fusnesau manwerthu, hamdden a lletygarwch sy'n meddiannu eiddo sydd â gwerth ardrethol rhwng £12,001 a £ 51,000
- The Council has also paid Welsh Government Grants totalling £112,500 to 45 new start-up businesses
- Roedd tua 25% o staff y Cyngor wedi parhau i weithio allan yn y gymuned yn ystod y tŷn gyntaf o'r pandemig, gyda thua 43% o aelodau staff yn gweithio oddi cartref ar gyfartaledd.

Perfformiad 2019/20

Fe wnaethom amlinellu beth fyddem yn ei wneud i gyflawni ein Cynllun Cyngor yn ein Dogfen Gyflawni Flynyddol (DGB) ar gyfer 2018/19. Bydd yr Adroddiad Perfformiad Blynnyddol hwn yn adolygu'r cynnydd a wnaethom gyda'n camau gweithredu mewn perthynas â'n hamcanion a amlinellir yn ein DGB ac yn cymharu ein perfformiad gyda mesurau allweddol.

Fe wnaethom nodi hefyd y byddwn yn gwneud ein gorau glas i sicrhau bod ein gwaith yn cyd-fynd a'r nodau ac egwyddorion o ddatblygu cynaliadwy sydd wedi eu hymgorffori yn y Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol. Mae ein hamcanion wedi eu cyfateb i'r rhain fel y gwelir yn nhabl 1 isod.

Amcanion y Cyngor a'r Cyswllt gyda Nodau Cenedlaethol	Llewyrchus	Gwydn	Iachach	Mwy cyfartal	Cymunedau cydlynol	Yr Iaith Gymraeg /	Yn fyd-eang gyfrifol
1. Sicrhau bod pobl Ynys Môn yn gallu ffynnu a chyflawni eu potensial tymor hir	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
2. Cefnogi oedolion a theuluoedd bregus er mwyn eu cadw'n ddiogel, yn iach ac mor annibynnol â phosibl.		✓	✓	✓	✓	✓	
3. Gweithio gyda'n cymunedau er mwyn sicrhau eu bod yn gallu ymdopi'n effeithiol â newid a datblygiadau tra'n gwarchod ein hamgylchedd naturiol	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓

Tabl 1

Sut rydym yn mesur a dadansoddi ein perfformiad

Beth yw Rheoli Perfformiad?

Mae Rheoli Perfformiad yn broses lle mae'r cyngor a'i staff yn cydweithio i gynllunio, monitro ac adolygu ein blaenoriaethau corfforaethol trwy amcanion corfforaethol, amcanion y gwasanaethau ac amcanion unigol, o fewn adnoddau a ddyrannir.

Cynllun y Cyngor

Mae'r Cynllun Corfforaethol yn nodi Nodau ac Amcanion strategol y Cyngor ar gyfer y tymor etholiadol. Mae'n hysbysu'r broses o wneud penderfyniadau ar bob lefel yn y Cyngor ac yn:

- gosod y fframwaith yr ydym yn ei ddefnyddio i gynllunio, gyrru a darparu ein gwasanaethau
- dylanwadu ar y modd y byddwn yn llunio ein cyllideb yn flynyddol, ac yn
- helpu i fonitro cynnydd ac asesu beth y byddwn yn ei gyflawni bob blwyddyn.

Sut a phryd y caiff ei fonitro?

Bydd y Cynllun Corfforaethol yn cael ei gyflawni'r drwy wireddu'r Ddogfen Gyflawni Flynyddol (Ebrill – Mawrth). Bydd yn cael ei lunio ar ddechrau pob blwyddyn ariannol ac yn gosod manwl y Cyngor am 12 mis yn erbyn y Cynllun Corfforaethol. Mae anawsterau yn amlwg wedi bod wrth gwrrd â'r amserlenni hynny yn ystod 20/21 gydag ymddangosiad y pandemig byd-eang. O ganlyniad, bwriad y

Cyngor Sir yw llunio Dogfen Gyflenwi 18 mis yn ystod Hydref 2020 a fydd yn arwain y broses o wneud penderfyniadau sy'n cyd-fynd â chynllunio adferiad am weddill tymor y weinyddiaeth gyfredol. Ar ddiwedd y flwyddyn ariannol, ysgrifennir yr Adroddiad Perfformiad Blynyddol i adrodd ar y cynnydd a wnaed yn erbyn y Ddogfen Gyflawni Flynyddol dros y 12 mis diwethaf

Caiff y Cynllun Corfforaethol ei fonitro drwy amrywiaeth o sianelau sy'n cynnwys:

- Byrddau Rhaglen Trawsnewid Chwarterol;
- Adroddiad Cerdyn Sgorio Corfforaethol Chwarterol; ac
- Adolygiadau Gwasanaeth Blynyddol

Yn dilyn hynny, bydd adroddiadau a gynhyrchir gan ddefnyddio gwybodaeth o'r ffynonellau hyn yn cael eu hystyried gan ein swyddogaeth sgriwtini corfforaethol ac yna'r Pwyllgor Gwaith. Mae hyn yn sicrhau bod yr holl aelodau yn ymwybodol o'r cynnydd yr ydym yn ei wneud yn erbyn ein blaenoriaethau.

Byrddau Rhaglen Trawsnewid

Mae'r Byrddau Rhaglen Trawsnewid, a gynhelir bob chwarter, yn cael eu cadeirio gan y Prif Weithredwr a'r Ddirprwy Prif Weithredwr a byddant yn cynnwys Penaethiaid Gwasanaeth, Uwch Reolwyr, Aelodau o'r Pwyllgor Gwaith ac Aelodau Sgriwtini.

Mae gan y Byrddau Rhaglen gylch gwaith i fonitro a gyrru cynnydd ar Raglenni a Phrosiectau Newid perthnasol a rhoi hyder i Aelodau Etholedig ac Uwch Arweinwyr bod buddion a ragwelir ar gyfer y Cyngor a chymunedau yn cael eu gwireddu ac mae sicrhau hyn mewn modd amserol yn allweddol. Mae'r cylch gorchwyl hwn wedi'u hadolygu a'u diweddarau yn ddiweddar i gynnwys croestoriad ehangach o fewnbwn gwleidyddol ynghyd â rolau a chyfrifoldebau clir wedi'u hegluro.

Adolygiadau Gwasanaeth

Disgwylir i bob gwasanaeth ymgymryd â dau Adolygiad Gwasanaeth bob blwyddyn a byddant yn cael eu cynnal a'u rheoli'n gorfforaethol:

1. Adolygiad Ariannol o'r Gwasanaeth

Y broses o ragweld arbedion o fewn gwasanaethau a gwaith trawsnewid y gellir ei ddefnyddio er mwyn cynorthwyo'r broses o osod cyllideb blynyddol y Cyngor.

2. Adolygiad o Berfformiad a Risg y Gwasanaeth

Gofynnir i'r gwasanaethau gwblhau hunan-asesiad gwasanaeth er mwyn gweld lle mae'r Gwasanaeth mewn perthynas â dangosyddion perfformiad, salwch, llywodraethiant, risg ac yn y blaen. Fe'i defnyddir er mwyn rhoi sicrwydd i'r UDA / Pwyllgor Gwaith bod cyfeiriad y gwasanaeth wedi'i alinio yn unol â chyfeiriad ehangach y Cyngor ac y defnyddir adnoddau mewn modd effeithiol.

Cerdyn Sgorio Corfforaethol

Datblygwyd y cerdyn sgorio corfforaethol er mwyn adnabod a hysbysu arweinwyr y Cyngor am y cynnydd yn erbyn dangosyddion sy'n dangos bod gweithgareddau'r Cyngor o ddydd i ddydd yn cael eu gweithredu'n llwyddiannus. Mae'n cynorthwyo i ddarparu sylfaen dystiolaeth drwy'r dangosyddion y gellir drafftio'r adroddiad perfformiad blynyddol ohono. Mae'n portreadu sefyllfa'r Cyngor yn erbyn ei amcanion gweithredol fel y'u hamlinellwyd ac y cytunwyd arnynt ar y cyd rhwng yr Uwch Dîm Arweinyddiaeth / Pwyllgor Gwaith a'r Pwyllgor Gwaith Cysgodol.

Mae adroddiad monitro'r cerdyn sgorio chwarterol yn amlinellu camau gweithredu lliniarol y mae'r UDA wedi eu hadnabod er mwyn gyrru a sicrhau gwelliannau. Bydd yr adroddiad hwn yn cael ei graffu gan y Pwyllgor Sgriwtini a'r Pwyllgor Gwaith lle gellir cael sicrwydd bod perfformiad yn cael ei reoli'n effeithiol ar draws y gwasanaeth.

Dangosyddion perfformiad a dadansoddiad

Mae'r cyngor yn monitro ei berfformiad trwy'r cerdyn sgorio corfforaethol, mae'r dangosyddion o fewn y cerdyn sgorio'n adrodd ar ddangosyddion cenedlaethol a lleol.

Caiff Dangosyddion Cenedlaethol, sy'n cael eu hadnabod fel Mesurau Atebolrwydd Cyhoeddus (PAM) eu cyhoeddi ac yn draddodiadol maent wedi ei ddefnyddio i gymharu bob Awdurdod Lleol yn erbyn yr un dangosyddion. Yn anffodus, oherwydd y Pandemig Coronafirws cyfredol, ni fydd y gymhariaeth genedlaethol ar gyfer eleni yn cael ei chynnal ac felly bydd y dadansoddiad o ddangosyddion eleni yn seiliedig ar ein perfformiad ein hunain yn ystod y flwyddyn flaenorol.

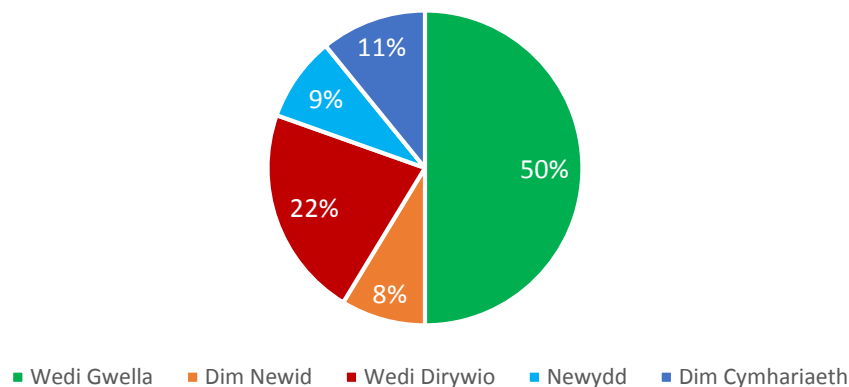
Nodwyd gennym yn Adroddiad Perfformiad Blyneddol 2018/19 y llynedd y byddem yn anelu at wella ein perfformiad yn 2019/20 drwy fonitro'r holl ddangosyddion PAM drwy'r Cerdyn Sgorio Corfforaethol, gyda'r mwyafrif ohonynt yn chwarterol, a gweddill y dangosyddion yn flynyddol, fel y gellid canfod gwelliannau a'u cyflawni'n gynt yn y flwyddyn. Cytunwyd gennym hefyd, am y tro cyntaf, i ddefnyddio'r Cerdyn Sgorio Corfforaethol i fonitro ein perfformiad yn erbyn ein hamcanion fel Cyngor.

Mae'r newid hwn wedi sicrhau mai amcanion y Cyngor yw canolbwynt ein hadroddiadau ar berfformiad, yn hytrach na dim ond statws CAMG (RAYG) (gweler y diffiniad isod). Mae'r broses hon yn rhoi asesiad rheolaidd o'n perfformiad i'n Uwch Reolwyr, ein Haelodau Etholedig a'r cyhoedd, a gellir ei ddefnyddio i gychwyn camau unioni / lliniaru.

Dengys y siart gylch isod (siart 1), yn ystod 2019/20, bod 58% o'n dangosyddion naill ai wedi gwella neu fod perfformiad wedi'i gynnal, ac y bu gostyngiad ym mherfformiad 22% ohonynt, o gymharu â pherfformiad 2018/19.

Mae 9% o'r dangosyddion yn ddangosyddion newydd ar gyfer y flwyddyn, ac felly nid oes ganddynt ddata perfformiad ar gyfer 2018/19 i gymharu ag ef. Ni ellir cymharu 11% o'r dangosyddion oherwydd newidiadau i'r dull o gyfrifo'r dangosydd perfformiad neu oherwydd nad oedd canlyniad ar gael, gan nad oedd y dangosydd perfformiad wedi'i gyhoeddi.

Dangosyddion Perfformiad 2019-20

Siart 1

Dylid nodi hefyd bod 66% o'r dangosyddion wedi perfformio'n uwch na'u targedau am y flwyddyn, roedd 17% o fewn lefelau goddefiant y targed (Melyn ar y Cerdyn Sgorio), roedd 13% yn is na'r targed (Ambr neu Goch ar y Cerdyn Sgorio) ac ni fu modd casglu'r 4% oedd yn weddill am y rhesymau a drafodwyd eisoes. Gellid dadlau bod hyn yn adlewyrchiad cadarnhaol o sut y rheolwyd perfformiad yn ystod 19/20 ond gellir casglu mwy o fanylion a thrafodaeth o'r penodau canlynol o'r adroddiad hwn.

Sut ydym yn cyflwyno ein perfformiad:

Mae'r siart isod yn egluro sut ydym yn cyflwyno ein tueddiadau perfformio o fewn y cerdyn sgorio a thrwy'r ddogfen hon. Cyflwynir y cynnydd mewn perthynas ag amcanion yn ystod 2017/18 fel testun mewn siart ac mae cod lliw i gynrychioli statws y cynnydd, y cyfeirir ato fel statws CAMG (RAYG):

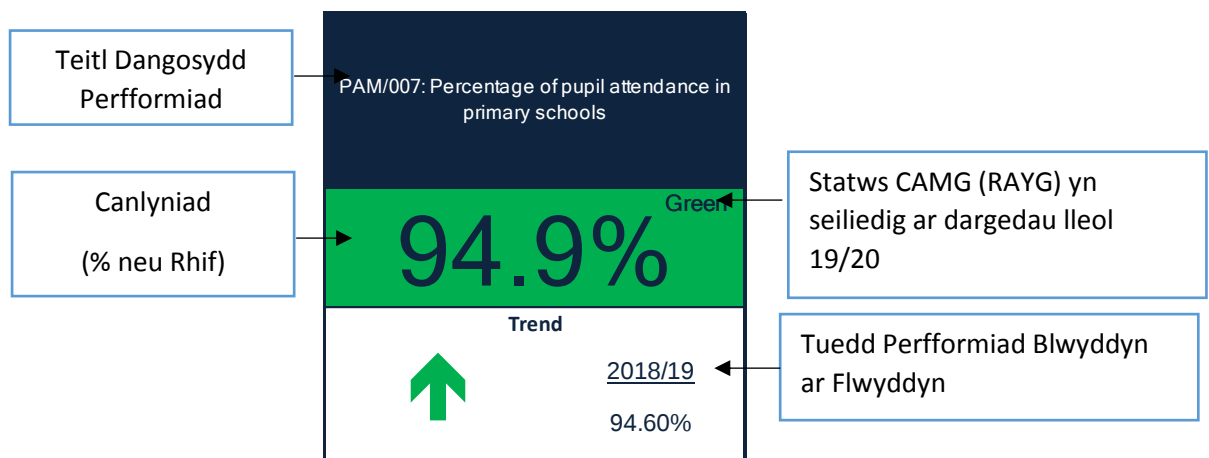
Coch = 10% neu fwy yn is na'r targed

Ambr = rhwng 5% a 10% o'r targed

Melyn = o fewn 5% i'r targed

Gwyrdd = o fewn y targed

Cyflwynir y statws CAMG (RAYG) gyda'r Dangosyddion Perfformiad perthnasol ar ddiwedd pob adran. Dangosir y Dangosyddion Perfformiad fel yr enghraifft isod, sy'n cynnwys statws CAMG (RAYG) lleol ein chwarterl perfformiad PAM cenedlaethol a'u tueddiadau fesul blwyddyn.

Amcan 1: Sicrhau bod pobl Ynys Môn yn gallu ffynnu a chyflawni eu potensial tymor hir

Swyddi a Chyfleoedd Gwaith

Yr hyn rydym wedi'i wneud

Rydym wedi parhau i sicrhau bod prosiectau sydd i'w cyflawni ym Môn drwy Fargen Twf Gogledd Cymru yn dal i fod yn flaenoriaeth o fewn y rhanbarth. Hefyd mae gwaith datblygu ar Cais Twf Gogledd Cymru i hybu twf economaidd ar lefel leol a rhanbarthol, drwy gynorthwyo Bwrdd Uchelgais Gogledd Cymru, wedi gwneud cynnydd da yn ystod y flwyddyn.

Mae'r rhanbarth Gogledd Cymru wedi llwyddo mewn egwyddor i ddiogelu cyllid sylweddol drwy'r Fargen Twf (£240m) i gefnogi'r gwaith o gyflawni prosiectau Porth Caergybi, Arâe Lanw Morlais, Cysylltedd Digidol a'r Ganolfan Ragoriaeth Ynni Niwclear. Gallai'r Ynys hefyd elwa'n uniongyrchol ac yn anuniongyrchol o'r Rhaglenni Bargaen Twf eraill. Y nod yw cytuno ar y Fargen Twf derfynol gyda Llywodraeth y DU a Chymru cyn diwedd blwyddyn ariannol 2020/21

Yn ystod y flwyddyn, paratowyd Cynllun Adfywio Economaidd Gogledd Ynys Môn gennym i gefnogi adfywio economaidd yng Ngogledd Ynys Môn. Mae'r cynllun hwn yn bwysig o ganlyniad i atal prosiect Wylfa Newydd, ynghyd â chau ffatri blastigau Rehau, ac effeithiau'r gostyngiadau mewn lefelau staffio a gweithgareddau yng Ngorsaf Bêr wreiddiol Wylfa fel y mae'r gwaith datgomisiynu'n mynd yn ei flaen. Mabwysiadwyd y Cynllun yn ffurfiol gan y Cyngor ym mis Gorffennaf 2019.

Yn Rhagfyr 2019, cymeradwyodd yr Awdurdod Datgomisiynu Niwclear (NDA) gais grant gan y Cyngor am £495,000 o'i Gronfeydd Economaidd-Gymdeithasol, i'w wario dros gyfnod o 3 blynedd i gefnogi'r gwaith o weithredu'r Cynllun.

Diogelwyd £38,000 yn rhagor o gyllid hefyd gan Gynllun Galluogi Adnoddau Naturiol a Lles yng Nghymru Llywodraeth Cymru i ddatblygu cynigion ar gyfer prosiectau amgylcheddol yng Ngogledd Ynys Môn.

Ar ôl bod yn wag am bron i 20 mlynedd, agorodd Neuadd y Farchnad Caergybi ei giataiau ffrynt eiconig unwaith eto ar Fedi 2il 2019. A hwnnw bellach yn gartref i Lyfrgell Caergybi, canolfan hanes leol, fforwm cymunedol, ynghyd ag ystafelloedd cyfarfod gyda lle i'w osod ar y llawr cyntaf at ddibenion masnachol a swyddfeydd, mae'r adeilad unwaith eto'n galon canol tref a bywyd cymunedol Caergybi.

Fe gafodd Neuadd y Farchnad Caergybi ei hadnewyddu er mwyn ei defnyddio unwaith eto gyda chyllid o tua £4m gan Gronfa Dreftadaeth y Loteri Genedlaethol (NLHF), Llywodraeth Cymru, a chronfeydd grantiau'r Undeb Ewropeaidd.

Gellir cael rhagor o wybodaeth am Neuadd y Farchnad yn yr astudiaeth achos ar ddiwedd yr adran hon o'r adroddiad.

Mae cyllid NLHF o £1.5m wedi'i ddiogelu hefyd ar gyfer cam pellach ym Menter Treftadaeth Treflun Caergybi (THI) i wella adeiladau hanesyddol sy'n wag, neu sydd wedi mynd â'u pen iddynt yng nghanol tref Caergybi.

Diogelwyd £3.25m arall gan y Rhaglen Buddsoddi Cyfalaf Adfywio Wedi'i Dargedu (TRI) ar gyfer y prosiect Eiddo Gweigion yng Ngogledd Orllewin Cymru a arweinir gan y Cyngor, sydd nid yn unig yn darparu arian cyfatebol ar gyfer Cam 2 o THI Caergybi ond hefyd yn helpu i ariannu Grantiau i Brynwyr am y Tro Cyntaf ac i Landlordiaid ar gyfer Cartrefi Gweigion ym Môn a Gogledd Gwynedd.

Diogelwyd cyllid TRI hefyd i ariannu astudiaethau gyda golwg ar lywio'r gwaith o ailddatblygu safleoedd yr ysgolion sydd wedi cau yng Nghaergybi.

Fel rhan o Brosiect Isadeiledd Strategol Caergybi, mae gwaith ar fynd bellach i adeiladu 10 uned fusnes newydd i gefnogi busnesau'r ynys yn Penrhos, Caergybi.

Penodwyd Wynne Construction i ailddatblygu hen safle'r hofrenfa yn unedau busnes. Bydd y datblygiad hwn yn darparu 30,000 troedfedd sgwâr o le ar gyfer swyddfeydd, busnesau diwydiannol ysgafn a storfeydd i hybu twf busnes a chefnogi'r sector ynni carbon isel. Lleolir mannau gwefru cerbydau trydan ar y safle hefyd.

Llwyddodd swyddogion Datblygu Economaidd Ynys Môn i ymgeisio am £2.3m o Gronfa Datblygu Rhanbarthol Ewrop (ERDF) trwy Lywodraeth Cymru, ac am y tro cyntaf i Ynys Môn, cytunwyd ar fenter arloesol ar y cyd, sy'n werth £1.6m, gyda Llywodraeth Cymru.

Mae'r prosiect yn rhan o gynlluniau ehangach i ddatblygu Parth Menter Ynys Môn a Rhaglen Ynys Ynni. Bydd y gwaith adeiladu wedi'i gwblhau a'r unedau'n barod i fusnesau'n ddiweddarach yn 2020.

Dyweddodd deilydd portffolio datblygu economaidd a phrosiectau mawr Cyngor Sir Ynys Môn, y Cyng. Carwyn Jones: "Mae nifer sylweddol o brosiectau ynni carbon isel yn cael eu datblygu ar hyn o bryd yn y sector preifat ym Môn, gan gynnwys cynllun ynni'r llanw cyffrous Morlais.

"Rydym yn gweithio i sicrhau bod yr isadeiledd angenrheidiol yn ei le i sicrhau bod yr ynys yn manteisio ar y cyfleoedd hyn i fusnesau."

Dyweddodd Gweinidog yr Economi, Ken Skates:

"Mae'r fenter ar y cyd a gytunwyd gennym yn brawf pellach o'n cefnogaeth i'r sector pwysig iawn hwn ac i ranbarth sy'n prysur ddod yn wirioneddol flaenllaw ar lefel fyd-eang fel canolfan ragoriaeth ym maes ynni carbon isel."

"Bydd hefyd yn cyfrannu tuag at greu'r math o ffyniant cynhwysol a chynaliadwy yng Ngogledd Cymru yr ydym yn gweithio'n galed i'w yrru yn ei flaen trwy ein Cynllun Gweithredu Economaidd."

Mae Rhaglen Ynys Ynni Ynys Môn yn ymdrech ar y cyd rhwng amryw randdeiliaid o fewn y sectorau cyhoeddus a phreifat a'r trydydd sector yn gweithio mewn partneriaeth, gan roi Ynys Môn ar flaen y gad o ran ymchwil a datblygu, cynhyrchu a gwasanaethu ym maes ynni carbon isel, ac yn sgil hynny'n dod â'r posibilrwydd o fuddion economaidd anferth.

Gweledigaeth Ynys Ynni yw creu cyfle unwaith mewn oes i greu swyddi, twf economaidd a ffyniant trwy elwa ar llawer o brosiectau gweddnewidiol ar Ynys Môn.

Mae Rhaglen Ynys Ynni'n cydweithredu â sawlrandaileiaid allweddol i:

- Ddenu a dadrsgio buddsoddiad strategol mawr
- Dylanwadu ar ddatblygwyr posib
- Hybu datblygiad pobl a chymunedau cystadleuol
- Hybu datblygiad busnesau cystadleuol
- Hybu datblygiad isadeiledd cystadleuol
- Gwireddu'r buddiannau y gall prosiectau mawr eu cyflawni a lliniaru effeithiau andwyol
- Gwneud y gorau o fuddion etifeddol hirdymor

Byddwn yn parhau i ddefnyddio Rhaglen Ynys Ynni i ymgysylltu â rhanddeiliaid allweddol yn y sectorau cyhoeddus a phreifat, ynghyd â buddsoddwyr mawr posib ym maes ynni, i hyrwyddo cyfleoedd a dylanwadu ar fuddsoddiadau posib.

Rydym yn parhau i ddylanwadu ar yr holl brosesau caniatâd mewn perthynas â datblygiadau mawr ac yn ymateb iddynt, gan sicrhau ein bod yn elwa ar gyfleoedd a bod unrhyw effeithiau negyddol yn cael eu canfod a'u lliniaru'n gyfatebol. Rydym wrthi ar hyn o bryd yn ymateb i'r datblygiadau a'r prosiectau a ganlyn:

- Safle Niwclear Wylfa Newydd
- Arâe Lanw Morlais
- Fferm Solar Traffwll
- Datblygiad Marina Caergybi
- Datblygiad Glannau Caergybi
- Prosiectau Atal Llifogydd

Er bod pob un o'r uchod yn gadarnhaol hy mae'n dangos y meysydd sydd wedi'u symud ymlaen. Mae'n werth nodi hefyd bod economi Ynys Môn sydd eisoes yn fregus wedi cael ei tharo'n arbennig o galed gan ddechrau'r pandemig Covid-19. Erbyn diwedd mis Mai 2020, roedd effeithiau anghymesur o ddifrifol ar rai sectorau, yn enwedig twristiaeth a lletygarwch (prif sector economaidd yr ynys), ac ar bobl ifanc, heb os wedi dod â chaledi difrifol i lawer o fusnesau ac wedi effeithio ar lawer o unigolion a'u teuluoedd.

Roedd twristiaeth, lletygarwch a'i gadwyn gyflenwi gysylltiedig wedi colli tua 40% o'r incwm potensial blyneddol a wneir yn gyffredinol dros gyfnod gwyliau'r Pasg. Cafodd bron i chwarter gweithwyr Ynys Môn (6,400 o unigolion neu 24.6%) eu ffyrlo erbyn 31 Mai (gan gynyddu i 7,700 erbyn 31 Gorffennaf), ac roedd tua 2,700 o unigolion hunangyflogedig yn ddibynnol ar gefnogaeth y llywodraeth trwy gynllun hunangyflogedig SEISS. Roedd y niferoedd sy'n derbyn 'buddion allan o waith' Credyd Cynhwysol (CC) wedi dyblu (o 1,335 ym mis Mawrth 2020 i 2,615 ym mis Mai), cynnydd yn y gyfradd o 3.3% i 6.3% (cynyddodd hyn i 6,275 o unigolion, neu 6.6% erbyn 31ain. Gorffennaf). Cafodd pobl ifanc eu taro'n arbennig o galed gyda 11.7% o bobl ifanc 18-24 oed yn hawlio CC 'budd-daliadau allan o waith' erbyn 31 Gorffennaf o'i gymharu â 6.6% o'r boblogaeth waith yn ei chyfanrwydd.

O ganlyniad, mae'r Cyngor wrthi'n llunio cynllun adfer, sy'n anelu at:

(i) sefydlu fframwaith y cytunwyd arno ac ystod o gamau gweithredu a mentrau y gellir eu gweithredu'n rhagweithiol, ar y cyd ac mewn partneriaeth ag eraill, i fynd i'r afael ag adferiad economaidd ôl-Covid-19 a'r materion sy'n wynebu busnesau lleol ar Ynys Môn ers hynny. dyfodiad y pandemig; a hefyd

(ii) yn ychwanegol at osod y sylfeini i hwyluso 'adferiad', dechrau ailstrwythuro'r economi leol i geisio sicrhau mwy o wytnwch a thwf posibl yn y dyfodol, mae 'chwaer gynllun' sy'n mynd i'r afael â materion penodol sy'n wynebu'r sector twristiaeth a lletygarwch a'r rheolaeth a mae datblygiad Ynys Môn fel cyrchfan i ymwelwyr hefyd yn cael ei gynhyrchu.

Fodd bynnag, o ystyried natur y cynllun datblygol hwn a'r gofynion adnoddau tebygol i'w weithredu, ni all y Cyngor, ynddo'i hun, ysgogi adferiad. Gydag adnoddau a gallu cyfyngedig, mae partneriaeth a chydweithio yn hanfodol. Bydd ymgysylltu'n genedlaethol a hefyd yn rhanbarthol trwy Fwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru yn allweddol. Yn lleol, bydd gan sefydliadau fel Menter Môn, Medrwn Môn a Môn CF rolau hanfodol i'w chwarae yn ogystal â Chynghorau tref a chymuned. Bydd

ymgysylltu a chydweithio effeithiol ac ystyrlon gyda'r sector preifat a'i gyrff cynrychioliadol (megis Ffederasiwn Busnesau Bach, Cymdeithas Twristiaeth Ynys Môn a Siambrau Masnach), hefyd yn hanfodol wrth ddiffinio a chyflawni'r ymyriadau â blaenoriaeth sydd eu hangen i gynnal cyflogaeth, cefnogaeth busnesau a gyrru adferiad economaidd ôl-Covid-19.

Addysg a Sgiliau

Yr hyn rydym wedi'i wneud

1. Cynhaliwyd agoriad swyddogol Ysgol Santes Dwynwen yn Niwbwrch ar 29ain Ebrill 2019. Mae'r ysgol yn cymryd lle pedair ysgol, sef Ysgol Bodorgan, Ysgol Dwyran, Ysgol Llangaffo ac Ysgol Niwbwrch.

Mae'r ysgol £5m newydd yn rhoi lle i ddisgyblion a fydd yn manteisio ar y cyfleusterau a'r adnoddau diweddaraf sy'n cynnwys ystafelloedd dosbarth modern â digonedd o offer, ynghyd â mannau awyr agored addas ar gyfer chwarae a dysgu. Ariannwyd y prosiect yn rhannol gan Lywodraeth Cymru drwy'r Rhaglen Ysgolion 21ain Ganrif.

I weld fideo sy'n dangos rhai o'r prosiectau a gyflawnwyd drwy'r Rhaglen Ysgolion 21ain Ganrif, cliciwch ar y ddolen isod:

<https://www.anglesey.gov.uk/en/Residents/Schools-and-learning/Modernising-Anglesey-Schools/Creating-schools-for-the-21st-century.aspx>

Datblygwyd darpariaeth gofal plant newydd ar sawl un o safleoedd ysgolion yr ynys yn defnyddio cyllid gan Raglen Cyfalaf Cynnig Gofal Plant Llywodraeth Cymru. Mae dau gaban o'r radd flaenaf wedi'u hadeiladu eisoes yn Ysgol Morswyn, Caergybi ac yn Ysgol Pencarnisiog. Bydd y rhain yn cynnig darpariaeth gofal plant drwy gydol y dydd, yn ogystal â gofal yn ystod gwyliau'r ysgol.

Hefyd mae Gofal Rhosfair, sef darparwr gofal plant newydd yn Ysgol Santes Dwynwen, wedi cychwyn clwb ar ôl ysgol ar y safle.

2. Ar 20 Ionawr 2020, cytunodd Pwyllgor Gwaith Ynys Môn i ymgynghori ar ddyfodol darpariaeth gofal plant yn ardal Llangejni.

Rhoddodd aelodau'r Pwyllgor Gwaith awdurdod i swyddogion gynnal ymgynghoriad statudol ar gynigion a allai weld £16m yn cael ei buddsoddi mewn addysg yn ardal Llangejni.

Cynhaliwyd cyfnod ymgynghori statudol o chwe wythnos, o 6 Chwefror i 20 Mawrth 2020, ar y cynigion a ganlyn:

- Adeoli ac adeiladu Ysgol Corn Hir newydd, gwerth £10 miliwn, ar safle gwahanol, i gymryd disgyblion o Ysgol Bodffordd, cau Ysgol Bodffordd ac adolygu dalgylchoedd Ysgol Bodffordd ac Ysgol Corn Hir.
- Cynyddu capasiti Ysgol y Graig trwy godi estyniad gwerth £6m i gymryd disgyblion o Ysgol Talwrn, cau Ysgol Talwrn ac adolygu dalgylchoedd Ysgol y Graig ac Ysgol Talwrn.

Mae gwaith, a ataliwyd yn rhannol oherwydd effeithiau'r pandemig, ar fynd bellach i ddadansoddi'r holl ymatebion o'r cyfnod ymgynghori a choladu crynodeb o'r ymatebion mewn adroddiad ymgynghori i'w gyflwyno i'r Pwyllgor Gwaith gyn gynted ag y bo'n rhesymol bosib.

Eglurodd y Deilydd Portffolio Addysg, y Cynghorydd Meirion Jones, "Nod ein rhaglen foderneiddio yw creu'r amgylchedd addysgol orau bosib i athrawon, staff, a darparu'r addysg orau bosib ar gyfer dyfodol ein plant."

Ers i Raglen Foderneiddio Ysgolion Ynys Môn ddechrau yn 2012, mae'r Cyngor Sir wedi buddsoddi tua £22m mewn addysg ar yr ynys, gydag ysgolion cynradd 21ain ganrif wedi'u hadeiladu a'u hagor yng Nghaergybi, Llanfaethlu a Niwbwrch. Mae cyllid ar gael ar hyn o bryd i adeiladu rhagor o ysgolion newydd sy'n addas i'r 21ain ganrif.

3. Ni ddatblygwyd y ffordd ymlaen o ran darpariaeth addysgol yn ardaloedd Seiriol ac Amlwch yn ôl y disgwyl yn ystod 2019/20 ond maent yn cael eu datblygu ar hyn o bryd gyda'r bwriad o symud ymlaen ymhellach yn 2020/21. Bydd mwy o wybodaeth ar gael maes o law yn dibynnu ar y pandemig coronafirws cyfredol.
4. Aethom ati i barhau â'r gwaith o weithredu ein strategaeth i ddatblygu'r Gymraeg o fewn ein hysgolion drwy gynyddu nifer y disgyblion sy'n cael eu hasesu gan athrawon trwy gyfrwng y Gymraeg.

Mae'r strategaeth wedi gweld cynnydd o 16% o ddisgyblion yn cael eu haddysgu a'u hasesu drwy gyfrwng y Gymraeg yn y Cyfnod Sylfaen ers 2015, pryd cafwyd 71.4% yn cael eu hasesu yn 2015 hyd at 87.5% a gafodd eu hasesu yn 2019.

Yng Nghyfnod Allweddol 2, cafwyd cynnydd o 16.8% dros bedair blynedd. Cafwyd rhywfaint o gynnydd hefyd yng Nghyfnod Allweddol 3, ond cynnydd bach iawn iawn oedd hwnnw.

Yng Nghyfnod Allweddol 4, astudiodd 65% o ddisgyblion y Gymraeg fel iaith gyntaf, gyda 10% yn astudio'r Gymraeg fel ail iaith.

Bydd prif sylw'r Cynllun Strategol ar gyfer 2020/21 ar yr ysgolion uwchradd.

5. Cynhaliwyd Denu Talent Môn yn llwyddiannus unwaith eto yn haf 2019, pryd cyflogwyd 9 o bobl ifanc dros gyfnod o 12 wythnos mewn lleoliadau gwaith ledled gwasanaethau'r Cyngor.

Darparodd y cynllun gyfle i bobl ifanc ennill sgiliau newydd a hyder, a chael dealltwriaeth o'r ystod amrywiol o yrfaeod sydd ar gael drwy weithio ym maes llywodraeth leol. Yn dilyn y cynllun, llwyddodd 2 o bobl ifanc i gael cyflogaeth gyda'r Cyngor eleni, gyda'r gweddill yn mynd ymlaen i addysg bellach.

Credwn fod hyn yn enghraifft dda o sut y gellir meithrin talent er mwyn cyfrannu tuag at Gyngor, Sir a Gwlad ffyniannus.

6. Rydym wedi llwyddo i benodi swyddog arweiniol ar gyfer lles, sy'n cydlynu gwaith y Gwasanaethau Addysg a Phlant a Theuluoedd, ynghyd â gwella'r modd y mae grantiau lechyd Meddwl yn cael eu hintegreiddio ar gyfer plant a phobl ifanc, sydd wedi ein galluogi i gydlynu ein darpariaeth o ran hybu lles disgyblion, yn enwedig y rheiny sy'n agored i niwed.

Rhoddir gwell sylw bellach i gryfhau ein prosesau ar gyfer canfod a chefnogi ein disgyblion sydd fwyaf agored i niwed trwy gydweithrediad cryfach ag adrannau eraill, yn enwedig y Gwasanaeth Plant a Theuluoedd. Mae'r cydweithrediad yn gryfach hefyd rhyngom ag amryw asiantaethau eraill, sy'n cynnig mwy o gymorth i ysgolion er mwyn darparu gwasanaethau sy'n hyrwyddo lles disgyblion.

Iechyd a Lles

Yr hyn rydym wedi'i wneud

1. Rydym wedi ymrwymo i weithio er mwyn cynyddu'r cyfraniad a wneir gan ein preswylwyr, gyda phwyslais ar bobl ifanc, ym maes chwaraeon a gweithgareddau hamdden. Rhan annatod o hyn fu'r gwaith a wnaed i foderneiddio ein hystafelloedd ffitrwydd a'r ddarpariaeth 3G ar yr ynys.

O ganlyniad i ddatblygu ein cyfleusterau a'u hyrwyddo a'u marchnata'n effeithiol, cafwyd cynnydd sylweddol yn nifer yr aelodau sy'n talu drwy Ddebyd Uniongyrchol dros y 12 mis diwethaf. Rydym hefyd wedi datblygu Pecyn Aelodaeth Corfforaethol, y mae 30 o gwmnïau lleol eisoes wedi manteisio arno.

2. Roedd y digwyddiad Nofio Diogel / SwimSafe, a gefnogir gan Nofio Cymru a'r RNLI, yn dysgu plant ym mhle mae'n ddiogel i nofio, sut i arnofio, a beth i'w wneud os ydynt hwy, neu rywun arall, yn mynd i drafferthion. Trefnwyd y sesiynau Nofio Diogel llwyddiannus ym Mae Trearddur gan dîm Môn Actif a thîm Cyrchfannau'r Cyngor Sir ym Mehefin 2019.

Dywedodd y deilydd portffolio hamdden, Carwyn Jones, "Mae gan Ynys Môn arfordir anhygoel, 140 milltir o hyd, felly mae'n hanfodol bwysig fod ein plant yn ymwybodol o bwysigrwydd diogelwch dŵr."

Ychwanegodd, "Roedd y sesiynau SwimSafe yn ymarferol ac yn hwyliog – ond hefyd yn hynod o ddefnyddiol er mwyn addysgu ein plant am beryglon dŵr. Roedd yn wych gweld y bartneriaeth hon ar waith yn Nhrearddur, gyda'r nod gyffredin o bwysleisio pwysigrwydd diogelwch dŵr."

Roedd gwirfoddolwyr yr RNLI wrth law hefyd i roi sgwrs addysgiadol am bwysigrwydd diogelwch dŵr. Cafodd y plant daith o amgylch gorsaf bad achub Trearddur.

Yn ogystal, derbyniodd y plant wersi syrffio hwyliog gan Ysgol Syrffio Gecko – ochr yn ochr â thîm o wirfoddolwyr o Achub Bywyd o'r Môr Cymru a gynhaliodd sesiwn achub bywyd. Roedd plant o chwe ysgol gynradd ar yr ynys wedi mynychu'r sesiynau.

3. Dros y flwyddyn, drwy weithio gyda pherchnogion a phartneriaid eraill, rhoddwyd cymorth gennym i ddod â 104 o dai yn ôl i ddefnydd, yn ogystal â chreu 7 cartref newydd fel cartrefi ar gyfer unigolion, cyplau a theuluoedd. Roedd yn 29 yn fwy o dai nag y rhagwelwyd yn wreiddiol eu cwblhau yn ystod 2019/20 ac ariannwyd y gwaith hwn o Bremiwm Treth y Cyngor ac mae'n sicrhau bod pobl leol yn gallu cael gafael ar dai addas yn eu cymunedau lleol.

Mae'r canlyniad hwn yn ychwanegol i'r 87 o gartrefi a grëwyd yn 2018/19, a'r 75 a grëwyd yn 2017/18. Daw hyn i gyfanswm o 273 o gartrefi a ddatblygwyd ers cychwyn Cynllun y Cyngor 2017-2022, cartrefi nad ydynt mwyach yn wag neu'n anniogel, ac sydd ar gael i'w defnyddio o fewn ein cymunedau.

Dyma'r Wardiau Etholiadol lle daethpwyd ag eiddo yn ôl i ddefnydd:

Aethwy - 6
Bro Aberffraw - 1
Bro Rhosyr - 5
Caergybi - 25
Canolbarth Môn - 15

Llifon – 10
Lligwy - 2
Seiriol - 9
Talybolion - 5
Twrcelyn - 18
Ynys Gybi – 8

7 o dai newydd
Canolbarth Mon - 2
Llifon - 1
Seiriol - 2
Twrcelyn – 2

Astudiaeth Achos – Neuadd y Farchnad

Bu adeilad Neuadd y Farchnad, sydd wedi'i restru'n Radd II, yn wag am dros 20 mlynedd ac roedd mewn cyflwr mwy a mwy peryglus. Wedi'i adeiladu ym 1855 fel adeilad dinesig cyntaf Caergybi, nid oedd yn hir cyn iddo ddod yn ganolbwynt bywyd cymunedol ar draws Caergybi a Gogledd Ynys Môn, yn gwasanaethu fel y brif farchnad ar gyfer ardal gefnwlad eang. Fel yr oedd patrymau siopa yn newid yn sgil dyfodiad yr archfarchnadoedd mawr a siopa ar-lein, yn raddol, diflannodd pwrpas gwreiddiol yr adeilad. A hwnnw'n wag, dirywiodd ei gyflwr yn sylweddol o 2000 ymlaen.

Mewn ymateb i bryderon y gymuned am ddyfodol a chyflwr yr adeilad, cychwynnodd y Cyngor drafodaethau yn 2010 i archwilio pa opsiynau oedd ar gael o ran ei ddefnydd, a fyddai yn y diwedd yn sicrhau adeilad cynaliadwy y byddai ei ddefnydd yn parchu cymeriad hanesyddol yr adeilad ynghyd â'i bensaernïaeth drawiadol, wrth barhau i fod yn berthnasol i'r gymuned leol. Ar ôl methu dod i delerau o ran newid perchnogaeth er mwyn diogelu'r adeilad, cymerodd y Cyngor gamau uniongyrchol, gan gynnwys pryniant gorfodol.

Yn dilyn diogelu cymorth yn ffurf grant sylweddol gan Gronfa Dreftadaeth y Loteri Genedlaethol, Llywodraeth Cymru a Chronfa Datblygu Cymru, bu modd i'r Cyngor roi prosiect cynhwysfawr ar waith i atgyweirio a gwella'r adeilad er mwyn ei aildefnyddio, gyda'r gwaith yn cychwyn ar y safle yn 2017. Roedd y prosiect yn cynnwys gwneud addasiadau sylweddol, ac er ei fod wedi newid cynllun mewnol y brif neuadd o fewn yr adeilad, roedd yn cadw'r ymdeimlad o le ynghyd â rhannau helaeth o'i adeiladwaith hanesyddol.

Ailagorwyd adeilad Neuadd y Farchnad ar 2il Medi 2019, ar ôl bod yn wag am ugain mlynedd a chael ei adael i fynd â'i ben iddo. Ar ôl i'r Cyngor ymyrryd yn uniongyrchol trwy Orchymyn Prynniant Gorfodol yn 2015, bu modd iddo ddiogelu trosglwyddiad yr adeilad i berchnogaeth y Cyngor. Cychwynnwyd prif waith y contract yn 2017, ac fe'i cwblhawyd mewn dwy ran ar wahân ar 18fed Gorffennaf 2019, oedd yn caniatáu gwaith dilynol i gwblhau'r Llyfrgell a'r ystafelloedd cyfarfod.

Mae'r llyfrgell newydd yn olau ac yn fodern, ond hefyd yn cadw nodweddion gwreiddiol yr adeilad rhestredig a'i naws hanesyddol unigryw. Mae'r llyfrgell yn ymfalchïo yn ei hamryw adnoddau newydd, o bwyntiau gwefru ffôn a thabled, gorsafoedd hunanwasanaeth, lle gall defnyddwyr fenthyg a dychwelyd llyfrau'r llyfrgell eu hunain yn rhwydd. Ceir man penodol ar gyfer pobl ifanc yn eu harddegau, ynghyd â chanolfan hanes lleol, sy'n canolbwyntio'n arbennig ar orffennol Ynys Môn.

Yng nghalon y llyfrgell mae yna le pwrpasol, cyffrous ar gyfer digwyddiadau, a bydd amrywiaeth o weithgareddau a digwyddiadau yn cael eu cynnal yma. Gall ymwelwyr i'r llyfrgell hefyd fanteisio ar y

Ile cymdeithasol, hyblyg hwn i gwrdd â ffrindiau, cymryd rhan mewn grwpiau darllen neu dim ond mwynhau sgwrs.

Mae gan y llyfrgell hefyd doiled 'Changing Places', sy'n diwallu anghenion pobl a chanddynt anableddau dysgu a/neu gorfforol dwys. Neuadd y Farchnad Caergybi yw'r unig adeiladu cyhoeddus ar yr ynys sy'n darparu cyfleusterau o'r fath, a hynny cyn i hyn ddod yn ofyniad gorfodol ym mhob adeilad cyhoeddus newydd.

Dywedodd y Dirprwy Weinidog Diwylliant, Chwaraeon a Thwristiaeth, Yr Arglwydd Ellis-Thomas, "Rydym yn falch iawn o fod wedi bod yn rhan o'r prosiect cyffrous hwn, ac mae wedi bod yn bleser gweithio ar y cyd â Chyngor Sir Ynys Môn i sicrhau bywyd newydd i Neuadd y Farchnad Caergybi."

"Yn dilyn buddsoddiad gan Lywodraeth Cymru, rwyf wedi gweld enghreifftiau rhagorol lle mae Llyfrgelloedd wedi cael eu lleoli ar y cyd â gwasanaethau cyhoeddus eraill a chyfleusterau diwylliannol, sy'n helpu i greu gwell teimlad o ysbryd cymunedol, ac rwy'n siŵr y bydd yr un peth yn wir am Lyfrgell Caergybi."

Dywedodd yr Aelod Portffolio ar gyfer Addysg, Llyfrgelloedd, Diwylliant ac Ieuenctid, y Cynghorydd Meirion Jones, "Bydd y llyfrgell newydd yn darparu adnodd gwyb i'r gymuned yng nghanol Caergybi. Mae'r llyfrgell newydd yn fodern â digon o le ynddi, ac mae ganddi ystod eang o gyfleusterau, ac mae'n rhan o'r adeilad ffantastig hwn sydd newydd gael ei adnewyddu, sef Neuadd y Farchnad. Rwy'n credu'n gryf y bydd y trigolion lleol yn falch iawn o'r cyfleuster newydd sbon yma - bydd yn adnodd dysgu hynod o werthfawr i Gaergybi a'r gymuned ehangach ar Ynys Môn."

Yn ddiweddar, enillodd y prosiect Wobr Treftadaeth Effaith Gymdeithasol Sefydliad Brenhinol y Syrffwyr Siartredig RICS (Royal Institute of Chartered Surveyors) yng Nghymru ac mae bellach wedi cyrraedd rhestr fer gwobrau'r DU i'w cyhoeddi yn ddiweddarach yn y blynyddoedd. Credai'r beirniaid fod "adfywio Neuadd Farchnad Caergybi nid yn unig wedi gwarchod adeilad pwysig yng Nghaergybi, ond mae hefyd wedi darparu cyfleuster cymdeithasol mawr ei angen gydag ystod amrywiol o weithgareddau. Mae ailfodelu'r adeilad mewn ffordd sydd hefyd yn cadw ac yn cyflwyno nodweddion hanesyddol yr adeilad yn drawiadol. Yn ogystal, mae'r dull o ymdrin ag effeithlonrwydd ynni a lliniaru rhai o effeithiau newid yn yr hinsawdd yn synhwyrol ac mae'n rhywbeth y dylai eraill ei ddilyn. Mae'r cyfuniad o'r priodolddau hyn a nodweddion eraill yn gwneud hwn yn enillydd teilwng."

Roedd y prosiect hefyd ar restr fer Gwobrau Rhagoriaeth Cynllunio 2020 y RTPI (Royal Town Planning Institute), yn y categori Rhagoriaeth mewn Cynllunio ar gyfer Treftadaeth a Diwylliant.

Dangosyddion Perfformiad a Dadansoddiad

Amcan 1 - Sicrhau bod pobl Ynys Môn yn gallu ffynnu a chyflawni eu potensial tymor hir	CAMG	Tuedd	Canlyniad	Targed	2018/19
1) Canran presenoldeb disgyblion mewn ysgolion cynradd (tymhorol) (Ch3)	Gwyrdd / Green	↑	94.9%	94.6%	94.6%
2) Canran presenoldeb disgyblion mewn ysgolion uwchradd (tymhorol) (Ch3)	Ambr / Amber	↓	93.9%	94.4%	94.4%
3) Canran gadawyr Blwyddyn 11 nad ydynt mewn addysg, hyfforddiant neu gyflogaeth [NEET] (blynyddol) (Ch4)	Gwyrdd / Green	↓	2%	3%	1.10%
4) Sgôr 'Cap 9' cyfartalog ar gyfer disgyblion blwyddyn 11 (blynyddol) (Ch3)	Melyn / Yellow	n/a	345.4	349	349.1
5) Canran y disgyblion a aseswyd yn y Gymraeg ar ddiwedd y Cyfnod Sylfaen (blynyddol) (Ch4)	Gwyrdd / Green	↓	87.50%	-	88.30%

Amcan 1 - Sicrhau bod pobl Ynys Môn yn gallu ffynnu a chyflawni eu potensial tymor hir	CAMG	Tuedd	Canlyniad	Targed	2018/19
6) Canran y disgyblion blwyddyn 11 sy'n astudio'r Gymraeg [iaith gyntaf] (blynyddol) (Ch4)	Gwyrdd / Green	➔	65.01%	-	65%
7) Canran y Dangosyddion Ansawdd (â thargedau) a gyflawnwyd gan y gwasanaeth llyfrgelloedd (blynyddol) (Ch3)	Gwyrdd / Green	n/a	75%	75%	82%
8) Nifer yr ymweliadau â chyfleusterau chwaraeon a hamdden	Ambr / Amber	↓	530k	553k	553k
9) Canran y sefydliadau bwyd sy'n cyrraedd safonau hyllendid bwyd	Gwyrdd / Green	➔	98%	95%	98%
10) Canran y busnesau risg uchel oedd yn agored i ymchwiliadau wedi'u trefnu a archwiliwyd i sicrhau eu bod yn cydymffurfio â'r Ddeddfwriaeth Hyllendid Bwyd	Gwyrdd / Green	n/a	92%	90%	-
11) Canran cleientiaid NERS a gwblhaodd y rhaglen ymarfer corff	Gwyrdd / Green	↑	75%	50%	70%
12) Canran cleientiaid NERS yr oedd eu hiechyd wedi gwella wrth gwblhau'r rhaglen ymarfer corff	Gwyrdd / Green	↑	84%	80%	83%
13) Nifer o eiddo preifat gwag wedi'u adfer i ddefnydd	Gwyrdd / Green	↑	104	75	78
14) Nifer y cartrefi newydd a grewyd o ganlyniad i ddechrau aildddefnyddio eiddo gwag	Gwyrdd / Green	n/a	7	4	9
15) Nifer yr unedau tai fforddiadwy ychwanegol a ddarperir fesul 10,000 o aelwydydd (blynyddol) (Ch4)	Gwyrdd / Green	n/a	124	-	53
16) Gwasanaethau landlordiaid: Canran y cartrefi sy'n bodloni'r Safon Ansawdd Tai Cymru (WHQS)	Gwyrdd / Green	➔	100%	100%	100%
17) Gwasanaethau landlordiaid: Nifer y diwrnodau ar gyfartaledd i cwblhau atgyweiriadau	Coch / Red	↓	16.44	12	13.63
18) Canran y tenantiaid sy'n fodlon gyda gwaith atgyweirio ymatebol (blynyddol) (Ch4)		n/a		-	-

Mae pob un o'r dangosyddion a adnabuwyd ar gyfer Amcan 1 wedi perfformio'n dda yn ystod y flwyddyn o gymharu â'u targedau, ac eithrio 2 ddangosydd a oedd o fewn 5% o'r targedau a osodwyd ar eu cyfer am y flwyddyn. Roedd 6 o'r dangosyddion wedi gwella, neu mae'r perfformiad sy'n gysylltiedig â hwy wedi'i gynnal o hynny yn 2018/19, tra bo 3 o'r dangosyddion cymaradwy wedi dirywio o gymharu â 2018/19.

Nid oes gan un dangosydd unrhyw ddata ar gyfer 2018/19 felly ni ellir ei gymharu â blynyddoedd blaenorol, tra na ellir cymharu dau ddangosydd oherwydd newidiadau i'r modd y mae'r dangosyddion yn cael eu mesur, fodd bynnag, mae'r ddau wedi perfformio'n dda o gymharu â'u targedau.

Yn anffodus, nid oedd modd casglu 2 o'r dangosyddion eleni oherwydd canslo'r dangosyddion cymharydd cenedlaethol (Mesurau Atebolrwydd Cyhoeddus).

Roedd presenoldeb yn ein hysgolion wedi dangos gwelliant o ran y ddarpariaeth gynradd, sy'n cynnal ein safle yn y Chwartzel Uchaf ar lefel genedlaethol. Gwelwyd dirywiad bach yn y ddarpariaeth uwchradd, fodd bynnag, mae ein perfformiad cyffredinol ar lefel genedlaethol wedi gwella, gan y bu mwy o ddirywiad o ran presenoldeb mewn awdurdodau eraill dros y flwyddyn. Mae hyn wedi ein rhoi ni yn y Chwartzel Canolrif Uchaf (7fed – 11eg yn genedlaethol) eleni o gymharu â'r Chwartzel Canolrif Isaf yn 2018/19.

Mae ein prosiect Cartrefi Gwag unwaith eto wedi sicrhau ein bod wedi llwyddo i gael 104 eiddo gwag yn ôl i ddefnydd, ynghyd â 7 cartref newydd arall sydd ar gael i'n preswylwyr gael gwella eu

cyfleoedd o fewn cymunedau lleol. Mae ein dyletswyddau landlord o gwblhau atgyweiriadau i gartrefi o fewn nifer penodol o ddyddiau wedi dirywio, bydd hon yn her wrth symud ymlaen i 2020/21 gyda'r trefniadau gweithio diwygiedig gofynnol o ganlyniad i'r pandemig. Bydd angen ystyried rheoli hyn yn ddiogel.

Yn anffodus, gwelsom ostyngiad yn y niferoedd sy'n defnyddio ein Canolfannau Hamdden dros y flwyddyn, o gymharu â 2018/19. Gan edrych yn ôl i flynyddoedd eraill, credwn fod ein perfformiad yn 2018/19 yn eithriadol o dda, ac yn anffodus, roedd y targedau a osodwyd gennym ar gyfer 2019/20 yn seiliedig ar y ffigurau hyn. Fodd bynnag, rydym yn cymharu'n ffafriol â blynyddoedd blaenorol, gan mai eleni y cafwyd y lefel bresenoldeb uchaf ond un ers monitro'r Cerdyn Sgorio Corfforaethol, ynghyd â 22k o ymweliadau'n uwch na pherfformiad 2017/18 a 66k yn uwch na 2016/17. Gyda chau ein cyfleusterau o ganlyniad i'r pandemig, bydd cyrraedd targedau blynyddoedd blaenorol yn agos at amhosibl eleni ac felly bydd angen rhoi ystyriaeth bellach i berthnasedd y dangosydd hwn ar gyfer 2020/21 gan fod Canolfannau Hamdden ar hyn o bryd yn agored i aelodau yn unig.

Amcan 2: Cefnogi Oedolion a Theuluoedd Bregus i'w Cadw'n Ddiogel, yn Iach ac Mor Annibynnol â Phosib

Cefnogaeth ar gyfer oedolion hŷn a bregus

Yr hyn rydym wedi'i wneud

1. Mae'r cynnydd o ran cynllunio ar gyfer datblygu llety Gofal Ychwanegol yn ardal de'r ynys wedi'i atal oherwydd diffyg argaeledd safle addas. Oherywdd hyn, dros yr ychydig fisoedd nesaf, ac yn dibynnu ar unrhyw oblygiadau yn sgil y Coronafeirws, bydd cynllun gweithredu diwygiedig yn cael ei ystyried a'i ddatblygu mewn partneriaeth â rhanddeiliaid allweddol i adolygu'r ddarpariaeth yn ehangach fel y gellir datblygu ail ddarpariaeth Gofal Ychwanegol.
2. Mae'r rhaglen Cysylltu Bywydau / 'Shared Lives' yn darparu cymorth i bobl sy'n byw gyda dementia a'u gofalwyr. Mae'n canolbwyntio ar ymyrraeth gynnar ar gyfer unigolion a chanddynt anghenion cymedrol, ac yn edrych yn benodol i gynnig darpariaeth seibiant a darpariaeth gofal seibiant byr. Rydym wrthi'n gweithio gyda 3 galluogwr sy'n mynd trwy amryw gamau'r broses gofrestru ar hyn o bryd. Ymgwymerwyd ag adolygiadau o bob eiddo ac mae galluogwyr wrthi'n cwblhau rhaglen hyfforddi. Rhagwelwn y byddant mewn sefyllfa i gefnogi unigolion yn yr hydref.
3. Yn ystod y flwyddyn, aethom ati ymhellach i ddatblygu rhaglen wythnosol o weithgareddau grŵp i bobl â phroblemau iechyd meddwl, gyda'r sylw ar adferiad, lles, gweithgaredd corfforol a lleihau ynysigrwydd cymdeithasol. Rhedir rhan o'r rhaglen ar y cyd â sefydliadau trydydd sector, wardeiniaid parc natur y Cyngor a Bwrdd Iechyd Betsi Cadwaladr.

Nodwedd allweddol yw cyd-gynhyrchu gyda phobl sydd â phrofiad o fyw gyda phroblemau eu hunain. ynghyd â defnyddio adnoddau lleol ar draws yr ynys.

4. Roedd yr Hybiau Cymunedol wedi parhau i dyfu yn ystod 2019/20 ac mae dros 1,100 o unigolion yn cymryd rhan mewn gweithgareddau hyb cymunedol ar draws yr ynys.

Sefydlwyd Cyngrhair Hybiau Cymunedol gennym sy'n dod â'r hybiau ynghyd i gyfuno adnoddau a rhannu arfer dda. Mae'r model presgripsiynu cymdeithasol, drwy'r Cydlynwyr Asedau Lleol, yn parhau i gefnogi pobl sy'n teimlo'n unig ac yn ynysig ac yn eu gysylltu â gweithgareddau'r hybiau cymunedol.

Datblygiad diweddar yw'r meddalwedd "Elemental" newydd y gall Meddygon Teulu ei ddefnyddio i atgyfeirio unigolion yn uniongyrchol i'r gwasanaeth presgripsiynu cymdeithasol.

Aethom ati hefyd i ddechrau gwaith ar ddatblygu rhaglen hybiau cymunedol rhithwir trwy ddatblygu gwefan ac "ap" cysylltiedig, gyda gweithgareddau, gwybodaeth a chyngor. Bydd y gwaith hwn yn parhau i mewn i 2020/21 ac efallai y bydd yn chwarae rhan hanfodol yn ein rhyngweithiadau cymdeithasol sy'n newid yn barhaus o ganlyniad i'r pandemig hwn.

Bu ennyn cefnogaeth gwirfoddolwyr cymunedol i gynnal cyswllt a rhoi cymorth i'r rhai mwyaf ynysig yn gymdeithasol yn y gymuned yn dra llwyddiannus yn ystod pandemig y Coronafeirws.

Mae cynllun gweithredu i ehangu nifer y cynlluniau 'Tro Da' ar draws yr ynys yn cael ei yrru yn ei flaen gan Medrwn Môn i gefnogi a datblygu cymunedau mwy gwydn.

5. Aethpwyd ati yn ystod y flwyddyn i sefydlu tri Thîm Adnoddau Cymunedol (TAC/CRT), sy'n dod â staff ynghyd o lechyd a gofal cymdeithasol er mwyn bod yn agosach at y gymuned y maen nhw'n ei gwasanaethu, a leolir yn Amlwch, Ysbyty Penrhos Stanley a Llanfairpwll. Mae'r holl staff lechyd a Gofal Cymdeithasol wedi'u penodi i'w TAC dynodedig yn y tair ardal.

Mae llety, isadeiledd TG a pholisïau a gweithdrefnau gweithredol yn cael eu hadnewyddu ym mhob ardal.

Mae cynlluniau i drosglwyddo staff i safleoedd dynodedig wedi'u hatal bellach o ganlyniad i effaith y pandemig coronafeirws, fodd bynnag, bwriadwn ddod i gytundeb gyda phartneriaid ynghylch TAC rhithwir dros dro tan y byddwn yn symud i'r safleoedd dynodedig fel rhan o'n cynllun adfer.

6. Cynhaliwyd proses ymgynghori lawn ac agored gyda rhanddeiliaid ynghylch y Strategaeth Cyfleoedd Dydd. Ymgysylltwyd â llawer o ddefnyddwyr gwasanaeth, teuluoedd a darparwyr, gyda chymorth eiriolaeth lle bo angen.

Cyfrannwyd canlyniadau'r ymgysylltiad hwn i'r Arfarniad o Opsiynau Cyfleoedd Dydd yn Rhagfyr 2019, a chytunwyd ar raglen ymgynghori gan y Pwyllgor Gwaith ar gyfer 2020-21.

O ganlyniad i effaith y pandemig Coronafeirws, mae'r gwaith o ran gyrru'r cynllun hwn yn ei flaen wedi'i 'oedi' am y tro, fodd bynnag, mae'r modd y gellir gyrru'r agenda allweddol hon yn ei blaen dan ystyriaeth gyda'r bwriad o sefydlu model gwell ar gyfer defnyddwyr gwasanaeth yn y dyfodol.

Cefnogaeth i Blant a Theuluoedd

Yr hyn rydym wedi'i wneud

1. Yn ystod 2019/20, er budd teuluoedd i'r dyfodol, dechreuwyd y gwaith gennym ar adeiladu 25 eiddo newydd ar yr ynys fel rhan o raglen i gynyddu'r stoc tai o 3,800 i 5,000 o dai yn y 30 mlynedd nesaf. Dyma'r stoc tai cyngor newydd cyntaf i ni eu hadeiladu ers degawdau ac yn adeiladu ar y llwyddiant a welsom wrth ddod ag eiddo gwag yn ôl i ddefnydd dros y blynnyddoedd. Gwariwyd cyfanswm o £ 5.6M yn 2019/20 ar gaffael eiddo presennol, hen stoc tai cyngor yn bennaf, a datblygu'r eiddo newydd.

Trwy gydweithrediad â Creu Menter, sef is-gwmni i Cartrefi Conwy, aethom ati i ddylunio eiddo â ffrâm goed. Bydd yr adeiladau'n defnyddio inswleiddiad perfformiad uchel i atal drafftiau'n llwyr yn y cartrefi hyn, gan leihau'r gwres sy'n cael ei golli i greu cartref sy'n cael ychydig iawn iawn o effaith ar yr amgylchedd.

Ymgwymerwyd â gwaith ar adeiladu'r datblygiad o bedwar byngalo ag un ystafell wely ar gyfer pobl hŷn yn nhref Caergybi ym mis Awst. Mae cynllun Maes yr Ysgol y drws nesaf i stad tai Morawelon, a bydd yn cynnig opsiwn i denantiaid sydd eisiau symud i gartref llai o faint, gan felly ryddhau cartrefi y mae eu mawr angen i deuluoedd.

Dywedodd y Gweinidog Tai a Llywodraeth, Julie James: "Darparwyd dros £480,000 o gyllid y Rhaglen Tai Arloesol gennym i Gyngor Sir Ynys Môn ar gyfer y fenter ffantastig hon, sy'n creu cartrefi carbon niwtral i'r dyfodol a hefyd yn galluogi pobl ifanc i ddysgu sgiliau newydd ar gyfer cyflogaeth.

“Mae’n ticio pob bocs y gallwch feddwl amdano, ac yn sicr o fod y ffordd ymlaen ar gyfer tai yng Nghymru, gyda’r cyngor lleol yn gweithio mewn partneriaeth gyda landlord tai cymdeithasol cofrestredig a’r gymuned leol.”

2. Mae’r gwaith o hyrwyddo Teulu Môn wedi parhau yn ystod y flwyddyn ac mae Teulu Môn wedi mynychu 10 digwyddiad i gyd yn 2019/2020. Roeddynt yn cynnwys diwrnodau hwyl, nosweithiau rhieni a digwyddiadau diwrnodau agored. Cymerodd Teulu Môn ran yn y digwyddiad Camau Cynnar Gyda’n Gilydd yng Ngorffennaf 2019, ac roedd y digwyddiad hwn yn dathlu’r gwaith a gwblhawyd mewn partneriaeth â’r holl asiantaethau a’r gymuned ar brofiadau niweidiol yn ystod plentyndod (ACE) yn ystod y ddwy flynedd ddiwethaf. Arweiniodd y gwaith hwn at atgyfeiriadau sy’n dangos ymwybyddiaeth o brofiadau niweidiol yn ystod plentyndod ynghyd ag effeithiau trawma ar unigolion a theuluoedd.

Derbyniwyd cyfanswm o 3956 o atgyfeiriadau gan Teulu Môn yn 2019/20. Roedd hyn yn ostyngiad o 363 (8.4%) o gymharu â’r cyfanswm o 4319 a dderbyniwyd yn 2018/19. Ystyrir y cafwyd y gostyngiad hwn o ganlyniad i dderbyn llai o atgyfeiriadau gan Heddlu Gogledd Cymru, fel y maent yn gweithredu Camau Cynnar Gyda’n Gilydd, y strategaeth ACE a’r Hyb Cymorth Cynnar, ynghyd â Teulu Môn.

Diogelwyd cyllid gennym i’n cynorthwyo gyda’r gwaith o ddatblygu’r rhaglen un drws ffrynt. Cyfarfod amlasiantaethol yw’r “Un Drws Ffrynt” a fydd yn trafod achosion o gam-drin domestig ar y cyfle cyntaf bosib, gan fynd i’r afael ag achosion cyn i’r risg gynyddu. Ariennir y gwaith hwn gan Y Swyddfa Gartref ac fe’n cynorthwyr gan ‘Safe Lives’ i ddatblygu ymateb Ynys Môn i Gam-drin Domestig.

Fe gafodd ap newydd o’r new NEWid ei ddatblygu a’i lansio yn ystod y flwyddyn. Mae’r ap yn ein galluogi ni wneud gwaith rhithwir gyda phlant a theuluoedd, mewn modd sy’n hyrwyddo cyd-gynhyrchu.

Mae Gweithredu Dros Blant wedi ymestyn eu gwasanaeth i ragor o blant mewn ymdrech i gynyddu capasiti i ymateb i anghenion emosiynol plant a phobl ifanc sy’n agored i’r gwasanaeth. Diogelwyd arian ychwanegol ar gyfer rhaglen iechyd meddwl, sef “Rhaglen y Felan” (“The Blues Project”) sydd i’w darparu ym mhob ysgol uwchradd ar yr ynys. Darperir cyrsiau rhithwir yn y lle cyntaf, ac yna mewn ysgolion o Fedi 2020 ymlaen, gan gadw at y canllawiau o ran cadw pellter cymdeithasol.

Roedd Gweithredu Dros Blant wedi parhau i roi cymorth i ofalwyr ifanc Ynys Môn drwy gwblhau asesiadau a darparu cymorth i’r grŵp hwn o blant. Yn 2019/20 derbyniodd cyfanswm o 117 o blant wasanaeth gan Gweithredu Dros Blant.

3. Aethom ati i barhau i sicrhau bod y gweithdrefnau cywir yn eu lle i ddiogelu plant a phobl ifanc yr ynys.

Cwblhawyd cyfanswm o 807 o Asesiadau Gofal a Chymorth yn 2019/20.

Ceir enghreifftiau ardderchog o asesiadau a welir mewn archwiliadau a gwblhawyd yn 2019/20. Roedd yr archwiliadau’n rhoi tystiolaeth o ran yr unigolyn a’r sylw a roddir iddo ynghyd ag anghenion cyfunol grŵp o siblingiaid. Roedd yr archwiliadau hefyd yn amlygu rhai newidiadau a allai wella’r gwasanaeth. Mae hyn yn gadarnhaol ac yn ein helpu i adeiladu ar y gwasanaeth a ddarperir gennym i’n cleientiaid i’r dyfodol.

Mae'r model Cryfder ar y Cyd ('Strength Together') ddull rhyng-gynhyrchiol o gyflawni gwaith gyda rhieni mewn modd gwahanol, sy'n canolbwyntio ar gryfder a chanlyniadau. Mae'n newid sut y mae gweithwyr cymdeithasol yn cyd-gynhyrchu cynlluniau gofal/amddiffyn gyda theuluoedd, sut mae gweithwyr cymdeithasol yn llunio cynlluniau diogelwch a sut mae gweithwyr cymdeithasol yn ffurfio cynlluniau diogelwch gyda theuluoedd.

Ceir enghreifftiau o ymyrraeth effeithiol i leihau risg a hybu lles. Ceir enghreifftiau o achosion o blant ifanc y mae eu hachosion wedi'u huwchgysylltu'n gyflym pan fo pryderon neu fethiant i greu unrhyw newid, sy'n golygu bod y plant bellach yn ffynnu yn eu lleoliadau. Dengys data perfformiad y bu lefel yr ailgofrestriadau yn ystod y flwyddyn yn isel: a'r amser cyfartalog y mae enw plentyn ar y gofrestr Amddiffyn Plant yw 224 diwrnod, o gymharu â'r targed o 270 diwrnod, sy'n dda.

4. Mae'r Cyngor yn parhau i fod yn bartner yng Ngwasanaethau Mabwysiadu Gogledd Cymru (NWAS) a chymerodd ran yn y gwaith i gynyddu nifer y rhieni sy'n mabwysiadu a recriwtiwyd ledled Gogledd Cymru yn ystod 2019/20. Ceir niferoedd cynyddol o blant yng ngofal awdurdodau lleol nad ydynt yn gallu dychwelyd i'w teuluoedd genedigol. Mae ar y plant hyn bellach angen teuluoedd parhaol a chariadus, sy'n gallu darparu sefydlogrwydd a'r cyfle iddynt ffynnu a chyflawni eu potensial yn llawn.

Mae nifer yr ymholiadau ynghylch mabwysiadu wedi lleihau ers COVID-19, gyda 12 Ymholiad Cychwynnol yn cael eu derbyn ar draws Gogledd Cymru yn Ebrill 2020, o gymharu â 21 yn 2019/20. Nid yw'r gostyngiad mewn ymholiadau'n unigryw i NWAS, ac mae'r Gwasanaeth Mabwysiadu Cenedlaethol a Llywodraeth Cymru'n ymwybodol o'r sefyllfa a'r effaith a gaiff Covid-19.

Mae ymgyrchoedd marchnata a recriwtio oedd wedi'u cynllunio, fyddai'n targedu gwyliau bwyd, yr Eisteddfod, Sioe Amaethyddol Ynys Môn ac ati, wedi'u canslo o ganlyniad i Covid-19. Mae gweithgareddau marchnata a recriwtio yn cael eu cyflenwi o bell trwy lwyfannau cyfryngau cymdeithasol fel Facebook, Twitter, ynghyd â datblygu Podlediadau gyda chymorth 'Cowshed'.

Mae Panelau rhithwir yn fodd newydd o gynnal panelau, gyda Phanel Gwynedd ac Ynys Môn yn cynnal panel rhithwir ym mis Ebrill a Mai 2020. Roedd llawer i'w ddysgu am y modd hwn o weithio, ac er eu bod wedi cymryd mwy o amser i'w cwblhau, maent wedi gweithio'n dda. Mae'r gwersi a ddysgwyd wedi cael rhannu, ac yn cael eu rhannu â chadeiryddion y panelau eraill, ynghyd ag ymgynghorwyr y panel ar draws y gwasanaeth.

Mae gweithwyr cymdeithasol yn ymroddedig iawn i symud plant ymlaen i'w lleoliadau mabwysiadu, lle mae'n ddiogel i wneud hynny, a thrwy eu hymroddiad a gwaith caled maent yn sicrhau nad oes unrhyw oedi pellach i'r plentyn, lle gellir osgoi hyn.

5. Nodau craidd y Tîm Teuluoedd Gwydn yw Atal, Dychwelyd, Lleihau ac Adolygu; Atal plant rhag Derbyn Gofal pan nad oes angen (ymyrraeth 'trothwy gofal'), dychwelyd plant adref yn ystod yr 8 wythnos gyntaf o ofal, a gweithio gyda theuluoedd a nodwyd ar gyfer ailuno eu plant o ofal, lleihau natur y llety/gofal a fynnir o ran Plant sy'n Derbyn Gofal (e.e. o ofal preswyl i ofal maeth, i'r teulu, ymlaen tuag at ddiddymu'r gofal) ynghyd ag adolygu dychwelyd plant yn ddiogel o ofal hirdymor.

Yn aml, bu gan y teuluoedd y bu'r tîm yn gweithio gyda hwy dros y flwyddyn ddiwethaf broblemau o ran esgeulustod, plant wedi'u dieithrio oddi wrth eu rhieni neu wrthdaro rhwng rhieni, amodau gwael yn y cartref, cam-drin corfforol, cam-drin domestig, defnyddio sylweddau niweidiol, iechyd meddwl gwael, problemau o ran perthnasau, lefelau uchel o wrthdaro rhwng rhieni-plant (yn enwedig lle mae plant yn eu harddegau o fewn y cartref), trawma cymhleth a achosir gan ddigwyddiadau bywyd niweidiol (a brofir gan blant, ac yn hanesyddol o ganlyniad i ddigwyddiadau bywyd trawmatig y rhieni eu hunain sy'n effeithio eu sgiliau/dull rhiantu).

Yn ystod y flwyddyn, bu plant a theuluoedd yn cymryd rhan mewn ymyrraeth ddwys ac yn rhan o achosion penodol, Cynadleddau Grŵp Teulu, Rhaglenni Rhiantu a Hyfforddiant Therapiwtig.

Mae'r tîm hefyd wedi cyflenwi hyfforddiant therapiwtig mewnol i weithwyr cymdeithasol, gweithwyr cefnogi, gofalwyr maeth, staff diogelu allweddol yn yr Adran Addysg, ynghyd â gweithwyr Teuluoedd yn Gyntaf. Cynigiwyd cyrsiau hyfforddi ar wahân ar destunau oedd yn mynd i'r afael ag ymlyniad (ffurfio, trawma ac adfer), Gwaith Stori Bywyd sy'n Ystyriol o Drawma, Gwydnwch (asesu ac ymyrraeth), ynghyd ag Asesu Gallu Rhieni i Newid.

6. Yn ystod 2019/20, roedd yr Awdurdod wedi recriwtio 7 Gofalwr Maeth ychwanegol oedd yn cynnig 13 o leoliadau maeth newydd i blant a phobl ifanc Ynys Môn.

Mae'r cynnydd o ran y pecyn gofal maeth wedi cael effaith gadarnhaol ar nifer y gofalwyr maeth, ac mae dewis llawer ehangach o leoliadau ar gael gennym i blant Ynys Môn erbyn hyn.

7. Rydym wedi llwyddo i gofrestru ein Cartref Clyd cyntaf gydag Arolygiaeth Gofal Cymru (AGC) yn ystod 2019/20. Ar hyn o bryd, rydym yn recriwtio ar gyfer y swyddi a byddwn yn rhoi cynlluniau hyfforddi manwl ar waith ar gyfer pob aelod staff fel bod modd agor yn ystod 2020/21.

Mae gennym eiddo un ystafell wely arall sy'n mynd trwy ei broses gofrestru, ac mae trydydd eiddo'n cael ei adnewyddu cyn gwneud cais am gofrestru.

Diogelwyd cyllid i ddarparu un eiddo a fydd yn darparu gofal i bobl ifanc anabl a chanddynt anghenion cymhleth, i'w galluogi i aros yn yr ardal leol yn hytrach na gorfod symud i leoliadau preswyl arbenigol y mae bob un ohonynt y tu allan i'r sir.

8. Agorwyd "fflat hyfforddi" yn Llangefni yn Ionawr 2020 i ddarparu lleoliad canolog a chartrefol i rai sy'n gadael gofal er mwyn rhoi cyfle iddynt gael y profiad o fyw'n annibynnol, ynghyd â dysgu a datblygu eu sgiliau er mwyn gallu byw'n annibynnol yn y dyfodol. Mae hyn yn ffurfio rhan o'u cynlluniau llwybr.

Ers iddo agor, mae 8 o bobl ifanc wedi aros yn y fflat am gyfnodau byr cyn dychwelyd i'w gofalwyr maeth.

Bu'r adborth a dderbyniwyd gennym ar gyfer y bobl ifanc yn gadarnhaol iawn, a dyma rai o'r sylwadau a dderbyniwyd:

"fflat lyfli, wedi mwynhau'r annibyniaeth"

"wedi mwynhau coginio i mi fy hun ac edrych am beth i'w brynu"

"ia, lle grêt"

"lle handi i ddysgu am goginio a chyllidebu a ballu"

Mae'r datblygiadau hyn yn allweddol i sicrhau bod ein pobl ifanc agored i niwed yn cael yr addysg a'r cyfleoedd priodol sydd ar gael iddynt ac yn eu galluogi i ddatblygu ac aeddfedu mewn amgylchedd diogel ac iach gyda'r rhwydwaith angenrheidiol o gefnogaeth. Gellir dangos hyn o'r astudiaeth achos ganlynol -

Astudiaeth Achos 1 –

Roedd merch yn ei harddegau ar goll o'i chartref ac roedd y mater yn nwylo'r Gwasanaethau Cymdeithasol. Dechreuodd y Gweithiwr Perthnasau Iach weithio gyda'r ferch i fynd i'r afael â'r materion oedd wrth wraidd ei hymddygiad dinistriol ac amhriodol.

Trwy ganfod y materion hyn, bu modd i'r Gweithiwr Perthnasau Iach ganfod camau, a gweithgareddau fyddai'n galluogi'r ferch i ganfod patrymau ymddygiadol a materion nad oeddynt yn iach. Ymhlith y gwaith a gyflawnwyd, gweithiwyd â grŵp o gyfoedion yn yr ysgol gan edrych ar faterion o ran cydsyniad a 'sextio'.

Gwnaed gwaith i fynd i'r afael â materion o ran perthnasau teuluol trwy fynychu cymorth cyfryngu i wella perthnasau a darparu bywyd cartref cefnogol. Atgyfeirwyd yr unigolyn hefyd at raglen 'Escape' a 'Parallel Lines' a fyddai'n hybu ymwybyddiaeth, yn gwella hunan-barch, gan alluogi'r ferch i ffurfio perthnasau iach a diogel a lleihau achosion o gam-fanteisio'n rhywiol ar blant.

Y prif nod ac amcan o ran y canlyniad ar gyfer yr unigolyn dan sylw oedd canfod beth oedd natur perthynas iach, deall beth oedd ystyr cydsynio, gan olygu y byddai ganddi ddealltwriaeth o ganlyniadau ymddygiad amhriodol ynghyd â beth oedd treisio ac ymosod yn rhywiol.

Roedd y ferch yn gallu gweld ac adnabod y gwahaniaeth rhwng perthynas iach ac un amhriodol.

Fe'i galluogwyd i gadw ei hun yn ddiogel, i'w gwneud yn fwy gwydn yn erbyn patrymau perthnasau negyddol yn y dyfodol trwy'r modd yr oedd yr ymyrraeth gynnar hon wedi'i grymuso.

Dywedodd y ferch ei bod wir wedi mwynhau'r gwaith grŵp ac yn teimlo y dylai pawb gael sesiwn gwaith grŵp gyda chyfoedion, gan y teimlodd fod hyn yn rhan annatod o'i dealltwriaeth o beth oedd perthynas iach, beth oedd cydsyniad yn ei olygu a beth oedd ymddygiad priodol.

Astudiaeth Achos 2 –

Cyfeiriwyd Bob at y Cydlynnydd Asedau Lleol (LAC) gan ffrind.

Cynhaliwyd ein cyfarfod cyntaf yn ei gartref. Yn ystod ein sgwrs, siaradodd am ei wraig, a sut yr oedd wedi gofalu amdani hyd nes y bu farw. Dywedodd ei fod yn unig iawn, heb unrhyw un i droi ato, ac nid oedd ganddo unrhyw ffrindiau neu aelodau teulu'n byw yn lleol, roeddynt yn byw mewn rhannau eraill o'r DU.

Ers symud i mewn pum mlynedd yn ôl, roedd o a'i wraig wedi profi ymddygiad gwrthgymdeithasol gan y plant lleol, byddent yn taflu ceir at ei gar, yn cerdded allan o flaen y car, yn canu cloch y drws, yn rhoi eu dwylo trwy'r ffenestri i geisio gafael mewn pethau, digwyddodd hyn yn arbennig pan oedd ei wraig yn ei gwely'n sâl. Profodd Bob hefyd gam-drin geiriol pan aeth i siarad hefo'r rhieni am ymddygiad eu plant tuag ato ef a'i wraig. Rhoddwyd gwybod i'r Heddlu a'r landlordiaid am yr ymddygiad gwrthgymdeithasol hwn.

Ym Mawrth 2018, roedd Bob yn dechrau mynegi a hoelio sylw ar drawma'r misoedd blaenorol, colli ei wraig, dioddef trosedd a chael ei wneud yn gyfranogwr mewn asesiad iechyd meddwl nad oedd yn

ei groesawu. Gyda'n gilydd, aethom ati i flaenoriaethu sut yr oedd Bob eisiau rheoli a delio gyda'r hyn a ystyriodd yn ddigwyddiadau trawmatig.

Aethom i gysylltiad â'i feddyg teulu oedd wedi sicrhau bod Bob yn gwybod pa feddyginiaeth yr oedd i fod i'w chymryd, a chefnogwyd Bob gennym i fynychu sesiynau cwnsela CRUSE i rai mewn profedigaeth, dros gyfnod o 6 wythnos. Cynigiwyd cymorth a chynghor gyda materion ariannol i Bob hefyd.

Yn Ebrill 2018, cyflwynwyd Bob gennym i'r prosiect Sied Dynion/'Men's Shed'. Trobwynt i Bob oedd pan gafodd ei gyfeillio â ffrind, oedd hefyd wedi cael profedigaeth yn ddiweddar. Byddai'r ddau'n cyfarfod yn y sied y rhan fwyaf o ddyddiau, i wneud pa waith bynnag oedd ei angen, hel sbwriel, codi gwelyau uchel a chreu bwrdd adar oedd yn golygu gwaith cymhleth.

Yn weddol fuan ar ôl hynny, cyflwynwyd Bob i wirfoddolwyr a chleientiaid y clwb cinio lleol. Fe gyflwynwyd Bob hefyd i ddyn lleol oedd yn gallu helpu i osod system ddiogelwch cartref, oedd yn sicrhau y byddai ei gartref yn cael ei fonitro gan Deledu Cylch Cyfyng 24 awr y dydd.

O fewn tri mis, mynychodd Bob ddau grŵp cymunedol – Clwb Cinio a'r Sied Dynion. Mae o wrthi bellach yn datblygu hen sgiliau gyda dynion eraill ac yn helpu eraill i ddysgu.

Naw mis yn ddiweddarach, mae gorbryder Bob wedi lleihau'n sylweddol, ac nid oes arno angen y cyswllt dwys gyda'r LAC mwyach. Fodd bynnag, rydym yn cadw mewn cysylltiad yn wythnosol trwy'r Sied Dynion a'r Clwb Cinio.

Mynychodd Bob gwrs TG i ddysgu sut i ddefnyddio Skype a Facebook a sut i siopa ar y rhyngwrdd, ac mae bellach mewn cysylltiad â'i deulu yn Japan a Swydd Efrog.

Rhoddodd Bob ei ganiatâd i ni adrodd ei stori, fel y dywedodd - "gorau yn y byd po fwyaf o bobl sy'n gwybod beth fues i drwyddo". "Efallai y gwnaiff pobl dreulio mwy o amser wedyn yn gwrandao ac yn deall beth mae pobl yn mynd trwyddo pan maen nhw'n teimlo mor ynysig ac unig ar ôl colli rhywun agos". "Heb gymorth y LAC, dydw i wir ddim yn gwybod yn lle byddwn i heddiw".

Dangosyddion Perfformiad a Dadansoddiad

Amcan 2 - Cefnogi oedolion a theuluoedd bregus er mwyn eu cadw'n ddiogel, yn iach ac mor annibynnol â phosibl	CAMG	Tuedd	Canlyniad	Targed	2018/19
19) Cyfradd y bobl a gedwir yn yr ysbyty wrth aros am ofal cymdeithasol fesul 1,000 o'r boblogaeth 75+ oed	Coch / Red	↑	6.88	3	7.78
20) Canran yr ymholiadau ynghylch amddiffyn oedolion a gwblhawyd o fewn terfynau amser statudol	Gwyrdd / Green	↑	91.30%	90%	90.91%
21) Canran yr oedolion a gwblhaodd gyfnod ailalluogi ac sydd â phegyn gofal a chymorth llai o faint chwe mis yn ddiweddarach	Gwyrdd / Green	↑	50%	35%	30.87%
22) Canran yr oedolion a gwblhaodd gyfnod ailalluogi ac nad oes ganddynt becyn gofal a chymorth 6 mis yn ddiweddarach	Gwyrdd / Green	↑	63.08%	62%	62.84%
23) Cyfradd y bobl hŷn (65 mlwydd oed neu hŷn) y mae'r awdurdod yn eu cefnogi mewn cartrefi gofal fesul 1,000 o'r boblogaeth 65 oed neu hŷn ar 31 Mawrth	Gwyrdd / Green	↑	17.57	19	17.35
24) Canran y rhai sy'n ofalwyr i oedolion a ofynnodd am asesiad neu adolygiad ac a gafodd asesiad neu adolygiad iddyn nhw eu hunain yn ystod y flwyddyn	Gwyrdd / Green	↑	98.00%	93%	93.30%

25) Canran yr asesiadau plant a gwblhawyd o fewn amser	Melyn / Yellow	↓	89.62%	90%	86.17%
26) Canran y plant mewn gofal y bu'n rhaid iddynt symud 3 gwaith neu fwy	Gwyrdd / Green	↑	8.39%	2.50%	9.52%
27) Canran y cyfeiriadau o blant sy'n cael eu hail-gyfeirio o fewn 12 mis	Melyn / Yellow	↓	12.75%	10%	16.96%
28) Cyfanswm yr amseroedd (mewn diwrnodau) a dreuliodd pob plentyn ar y CPR os cafodd ei dynnu oddi ar y CPR yn ystod y flwyddyn	Gwyrdd / Green	↑	224	270	241
29) Canran y cyfeiriadau yn ystod y flwyddyn lle caiff penderfyniad ei wneud o fewn 1 diwrnod gwaith	Gwyrdd / Green	→	98.88%	95%	98%
30) Canran yr ymweliadau statudol â phlant mewn gofal oedd i fod i ddigwydd yn ystod y flwyddyn, a gynhaliwyd yn unol â'r rheoliadau	Melyn / Yellow	→	86.30%	90%	86.17%
31) Canran y teuluoedd a ataliwyd yn llwyddiannus rhag mynd yn ddigartref	Gwyrdd / Green	↑	74.91%	60%	55.10%
32) Canran y teuluoedd (gyda plant) a ataliwyd yn llwyddiannus rhag mynd yn ddigartref	Gwyrdd / Green	N/A	77.91%	60%	-
33) Nifer y dyddiau calendr ar gyfartaledd a gymerwyd i ddarparu Grantiau Cyfleusterau i'r Anabl	Gwyrdd / Green	↓	159.58	170	161.9
34) Penderfyniad wedi ei wneud ar Achosion Digartrefedd o fewn 56 diwrnod (blyneddol)		N/A		-	-
35) Nifer cyfartalog y dyddiau calendr a gymerwyd i osod unedau llety sy'n rhai y mae modd eu gosod (ac eithrio Eiddo Anodd eu Gosod)	Melyn / Yellow	↑	21.9	21	-
36) Gwasanaethau landlordiaid: Canran y rhent wedi'i golli o ganlyniad i eiddo fod yn wag	Coch / Red	↑	1.42%	1.15%	1.30%

Mae'r dangosyddion yn yr amcan hwn wedi perfformio'n gymharol dda yn erbyn eu targedau am y flwyddyn, ac eithrio 2 ddangosydd a oedd yn goch. Roedd 62.5% o'r dangosyddion uwchlaw'r targed, roedd 25% o'r dangosyddion o fewn 5% o'u targedau ac roedd yr 12.5% oedd yn weddill yn goch yn erbyn eu targedau.

Mae'r dangosyddion o fewn y Gwasanaeth Plant a Theuluoedd (dangosyddion 25 - 30) oll wedi perfformio'n dda yn erbyn eu targedau am y flwyddyn, ac maent uwchlaw'r targed neu o fewn 5% i'r targed. Mae'r gwaith da yn y gwasanaeth yn parhau wedi'r arolwg cadarnhaol gan yr AGC yn 2018.

Roedd y ddau ddangosydd a oedd yn goch yn erbyn eu targedau yn dod o'r Gwasanaethau Oedolion a'r Gwasanaethau Tai. Tra bo'r perfformiad yn siomedig yn y ddau ddangosydd yma, rydym wedi bod yn rheoli'r perfformiad trwy gydol y flwyddyn fel rhan o'r adroddiad Monitro Cerdyn Sgorio.

O ran cyfradd y bobl a gedwir yn yr Ysbyty wrth ddisgwyl am ofal cymdeithasol fesul 1,000 o'r boblogaeth 75+, gwelwyd gwelliant ar berfformiad 2018/19, fodd bynnag, roedd yn is na'r targed heriol a osodwyd ddechrau'r flwyddyn. Daeth ein heriau o ran perfformiad yng nghyswllt ail-alluogi yn gliriach ers i ni weithredu ein cytundebau gofal cartref yn ôl ardaloedd. At ei gilydd, mae'r cytundebau hynny'n rhoi cymorth i ryddhau pobl yn gyflym pan fo ganddynt becynnau sefydledig yn eu lle. Fodd bynnag, oherwydd y pwysau i sicrhau ein bod yn rhoi darpariaeth ail-alluogi i bawb sy'n newydd i'r gwasanaethau, rydym bellach yn ei chael yn anodd i sicrhau capasiti digonol. I fynd i'r afael â hyn, rydym yn anelu i sicrhau bod y rheiny sy'n cael darpariaeth ail-alluogi wir angen hynny, ac rydym yn diwygio'r meini prawf cymhwyster, ac yn sicrhau bod ein gwasanaeth yn gweithio i symud unigolion pan fo'r cyfnod ail-alluogi'n dod i ben, a hynny ar yr adeg iawn.

Mae capasiti i roi cymorth i unigolion EMI (henoed bregus eu meddwl) yn y sector preswyl a nyrsio wedi cyfrannu at y darlun cyffredinol hwn hefyd.

Byddwn yn parhau i gryfhau ein partneriaeth â BIPBC er mwyn hwyluso camau i ryddhau unigolion yn rhwydd o bob ysbyty, gyda sylw arbennig ar ein Hysbytai Cymunedol. Hefyd, byddwn yn adolygu ein prosesau mewnol drwy gael cyfarfodydd wythnosol gyda'n darparwr ail-alluogi, i sicrhau bod unigolion yn cael eu rhyddhau o bob ysbyty mewn modd amserol. Bydd gweithredu Timau Adnoddau Cymunedol yn llawn yn diogelu mewnbyn gan aelodau tîm amlddisgyblaethol ynghyd â phroses fonitro symlach, a bydd yn defnyddio adnoddau yn fwy gofalus. Yn ogystal, mae tendro'r ddarpariaeth ofal cartref wedi diogelu ymateb cadarn ac amserol tuag at ryddhau unigolion o'r ysbyty, ac o ran unigolion sy'n symud allan o ddarpariaeth ail-alluogi sydd angen gofal a chymorth parhaus.

Roedd yr ail ddangosydd, sef canran y rhent a gollwyd o ganlyniad i eiddo gwag, yn uniongyrchol gysylltiedig â nifer gyfartalog y diwrnodau calendr ar gyfer gosod unedau llety sydd ar gael i'w gosod, oedd wedi dechrau'r flwyddyn yn is na'r targed cyn gwella fel yr aeth y flwyddyn yn ei blaen. Fe gafodd perfformiad gwael y dangosydd hwnnw yn Chwarter 1 effaith ar y dangosydd hwn, ac ni fu'n bosib adfachu cymaint ag y gobeithiwyd. Gan edrych ymlaen, byddwn yn parhau i weithredu proses syml newydd a ganfuwyd yn ystod y flwyddyn i wella perfformiad y dangosydd hwn ar gyfer y flwyddyn nesaf, er bydd effaith y pandemig presennol yn effeithio'r dangosydd hwn.

Er bod y gwaith a wnaed a'r perfformiad yn dda yn ystod y flwyddyn, mae'n deg dweud y bydd heriau llawer mwy i'n gwasanaethau a'r sector yn ystod 2020/21. Disgwyliwn alw uwch am ein gwasanaethau oedolion hŷn yn enwedig dros gyfnod y gaeaf, oherwydd y cynnydd mewn salwch ac anafiadau sy'n gysylltiedig â'r tywydd, yn ogystal ag ymateb i unrhyw achosion o coronafeirws.

Roedd recriwtio a chadw staff yn bryder arbennig yn ystod y don coronafeirws gyntaf ac mae heriau o hyd i recriwtio staff i'r sector gofal yn bennaf oherwydd ofn ac effaith coronafeirws. Gallai hyn ar ben y cynnydd yn y galw a ddisgwyli'r yn ystod y gaeaf roi pwysau ar sector gofal sydd eisoes yn fregus.

Rydym yn debygol o weld cynnydd yn lefel y gofal a'r gefnogaeth sydd eu hangen yn y gymuned am ddau brif reswm. Y cyntaf ddim yn gysylltiedig â choronafeirws, fel cleifion yn cael eu rhyddhau'n gyflymach o'r ysbyty ag anghenion cymorth uwch, ac unigolion sydd ag ôl-groniad mewn salwch nad yw'n gysylltiedig ag coronafeirws, fel cyflyrau cronig a methu â diagnosio salwch difrifol. Mae'r ail yn gysylltiedig â choronafeirws lle gall rhai sydd eisoes wedi gwella o goronafeirws dal hefo effeithiau tymor hir ar eu hiechyd.

Disgwyliwn wrth i ysgolion ddechrau gweld dosbarthiadau'n hunan-ynysu, y bydd hyn yn cael effaith negyddol ar weithio gyda rhai o'n plant a'n teuluoedd mwyaf bregus. Fodd bynnag, byddwn yn parhau i ddilyn dulliau amgen ar gyfer sicrhau diogelwch a lles ein plant a'n teuluoedd sydd mwyaf bregus.

Mae lefel yr atgyfeiriadau i'r Gwasanaeth Plant a Theuluoedd wedi cynyddu yn ystod y flwyddyn ac yn enwedig o ran cam-drin ddomestig, a gallai ail don weld mwy o niwed a mwy o atgyfeiriadau. Heb os, bydd hyn yn arwain at yr angen am fwy o adnoddau a chefnogaeth i'r unigolion hynny.

Yr hyn sy'n amlwg fodd bynnag yw bod gennym y staff gyda'r offer a'r galluoedd i berfformio ac ymateb i'r her, yn ogystal â'r gefnogaeth sy'n ofynnol iddynt barhau i weithio'n dda yn yr amseroedd heriol hyn.

Amcan 3: Gweithio gyda'n cymunedau er mwyn sicrhau eu bod yn gallu ymdopi'n effeithiol â newid a datblygiadau tra'n gwarchod ein hamgylchedd naturiol

Datblygu a Hyrwyddo

Yr hyn rydym wedi'i wneud

1. Buom yn gweithio tuag at gynyddu nifer y twristiaid sy'n ymweld â'r ynys yn ystod 2019-20 trwy ymdrechu i gynyddu ein presenoldeb digidol. Mae gennym bellach 27,000 o ddilynwyr ar draws y sianelau cyfryngau cymdeithasol.

Yn ystod 2019, canolbwyntiwyd ein hymgyrch ar 'Flwyddyn Darganfod' Cymru gyfan, a llwyddwyd i gael 300,000 o ymwelwyr unigryw yn ymweld â gwefan Croeso Môn.

Bydd 2020 yn canolbwyntio ar y 'Flwyddyn Awyr Agored' a rhoesom gymorth i Croeso Cymru hyrwyddo hyn cyn y cyfnod clo.

Yn ystod cyfnod y pandemig o Fawrth i Fehefin, hoeliwyd ein hymdrechion ar sicrhau bod ymwelwyr yn gwybod bod Ynys Môn ar gau i dwristiaeth ac y byddem yn eu croesawu'n ôl unwaith y byddai'n ddiogel i wneud hynny. Rydym wedi ailgychwyn ein neges o ran hyrwyddo twristiaeth Ynys Môn gyda'r thema 'Ailddarganfod Ynys Môn yn Ddiogel'. Bydd yr ymgyrch hon yn canolbwyntio ar y negeseuon a ganlyn:

- Os yw rhywle'n edrych yn brysur, dewch yn ôl pan fydd yn dawelach ac yn fwy diogel;
 - Parchwch eraill ar yr arfordir, mewn siopau ac yn ein cymunedau;
 - Arhoswch ar y llwybrau troed a'r llwybrau ceffylau;
 - Defnyddiwch feysydd a mannau parcio yn hytrach na thir preifat;
 - Parchwch y tywydd a'r llanw – paratowch yn drylwyr;
 - Ymchwiliwch, cysylltwch ac archebwch gyfleusterau a busnesau ymlaen llaw;
 - Ewch â'ch sbwriel adref; a
 - Diogelwch eich hun, preswylwyr ac ymwelwyr eraill – dilynwch y canllawiau bob amser.
2. Penodwyd ymgynghorwyr i ymgymryd ag adolygiad o'r Cynllun Rheoli Cyrchfan (CRhC) cyfredol cyn dechrau paratoi'r Cynllun Rheol Cyrchfan newydd ar gyfer y cyfnod 2020-2024. Roedd y gwaith hwn i fod i gael ei gwblhau ym Mawrth 2020, fodd bynnag, mae'r pandemig presennol wedi gohirio'r darn pwysig hwn o waith.
 3. Croesawyd 36 o Longau Mordeithio i Borthladd Caergybi yn ystod 2019, gyda chyfanswm o 21,699 o deithwyr. Ni fu modd i ddwy long ddocio oherwydd y tywydd garw ar y diwrnod.

Roedd digwyddiadau a gynhaliwyd yn 2019 i gefnogi dyfodiad y llongau mordeithio yn cynnwys agor Eglwys Cybi Sant yng Nghaergybi, gyda pherfformiadau gan gôr lleol yn yr Eglwys. Crëwyd arwyddion newydd ar y palmentydd i helpu i hyrwyddo gweithgareddau yng nghanol y dref a chorau (rhoddwyd baneri i'r Eglwys), a rhoddwyd cardiau post, io-ios a beiros i'r teithwyr fel rhywbeth i gofio'r ymweliad.

Darparwyd mapiau o Gaergybi a chynlluniau lleoliad i deithwyr, yn ogystal â phamffledi gwybodaeth i dwristiaid, naill ai ar fyrddau'r llongau neu ar y lanfa. Rydym hefyd yn cefnogi'r gweithgaredd yng nghyswllt Trên Bach Caergybi sy'n teithio trwy Gaergybi.

4. Amcan arall yr ydym wedi bod yn gweithio tuag ato yn ystod y flwyddyn oedd parhau i weithio tuag at gyfradd ailgylchu o 70% neu fwy ar gyfer yr holl wastraff cartref erbyn 2025. Cymerwyd camau yn ystod y flwyddyn ac rydym wedi bod yn gweithio gyda phedwar awdurdod lleol arall yn sefydlu ffatri ailgylchu gwastraff newydd, Parc Adfer.

Dechreuodd Prosiect Trin Gwastraff Gweddilliol Gogledd Cymru (PTGGGC) ar gyfnod newydd yn ystod 2019/20 gan y daeth cyfleuster trin gwastraff Parc Adfer yn weithredol.

Dechreuwyd y gwaith o anfon gwastraff o'r 5 awdurdod sy'n bartneriaid ar 27 Awst 2019, fel y dechreuodd y cyfnod comisiynu, a daeth y safle'n llawn weithredol ar 20 Rhagfyr 2019.

Pan gyrhaeddwyd y targed o 70% yn 2017/2018 roedd yn gyflawniad ffantastig, o ystyried mai'r targed ar gyfer y ganran hon oedd 2025. Fodd bynnag, yn ystod y 2 flynedd ddiwethaf, mae'r ffigur wedi gostwng i bwynt lle mae bellach o dan 70% (2019-2020 = 67.23%).

Y prif reswm dros y cwmp oedd ein bod wedi newid ein contractwyr gwaredu gwastraff i Parc Adfer. Yn hanesyddol, byddai deunydd yn mynd trwy broses o'r enw Sortio Gwastraff Ymlaen Llaw/ 'Up-front Waste Sorting'. Roedd hyn yn cynnwys achub unrhyw ddeunydd o'r bin du neu wastraff canolfan ailgylchu oedd yn ailgylchadwy cyn anfon gweddill y gwastraff i'w losgi. Yn dilyn y broses hon, anfonwyd y gwastraff i Andusia yn Sweden i'w losgi. Dangosodd dadansoddiad o beth mae hyn yn ei olygu'n ymarferol bod gennym tua 140 tonnall o wastraff bin du oedd wedi'i achub ar gyfer ei ailgylchu cyn anfon y gweddill i'w losgi bob mis (hyd at 1,500 tonnall y flwyddyn). Ar gyfartaledd, roedd 11.15% o wastraff bin du yn cael ei achub bob mis ar gyfer ei ailgylchu.

Nid yw Parc Adfer yn gweithredu proses sortio gwastraff ymlaen llaw, sydd mewn gwirionedd yn golygu bod llai yn cael ei ailgylchu'n gyffredinol. Fodd bynnag, mae faint o ludw a metelau sy'n cael eu hadfer ar waelod y llosgwr yn uwch ar gyfartaledd ar ôl prosesu. Mae popeth sy'n mynd trwy Parc Adfer bellach yn cael ei anfon i'w losgi, sydd yna'n cael ei droi'n ynni i roi tanwydd i hyd at 30,000 o gartrefi yng Ngogledd Cymru bob blwyddyn, ac yn helpu gyda'r datgarboneiddio.

Ymdrechwn unwaith eto i gynyddu ein lefelau ailgylchu dros y blynyddoedd i ddod, er y rhagwelir, o ganlyniad i'r pandemig coronafeirws presennol, y bydd yn eithriadol o anodd i gynnal y perfformiad uchel a gyflawnwyd yn hanesyddol, ac er y datblygir cynlluniau i sicrhau ein bod yn cyflawni'r targed statudol o 70% erbyn 2024/25.

5. Fe gafodd rhaglen o waith i leihau'r defnydd o ynni yn ein hadeiladau, sydd â lefel uchel o ddefnydd, ei chreu a'i chyflwyno i Salix Finance am gyllid i gefnogi cronfa gyfalaf o £250,000.

Diogelwyd £2.1m mewn cyllid ar gyfer y prosiect a dechreuodd y rhaglen waith yn Hydref 2019, gyda'r gwaith i fod i gael ei gwblhau ym Medi 2020.

Fe gafodd y gwaith ei atal ym mis Mawrth o ganlyniad i'r Coronafeirws ac fe ailddechreuodd y gwaith ym Mehefin 2020. Disgwylir erbyn hyn y bydd y gwaith yn cael ei gwblhau erbyn Tachwedd 2020.

Mae astudiaeth ddichonoldeb cam 2 ar waith ar hyn o bryd gyda golwg ar gyflwyno cais pellach am gyllid yn Hydref 2020.

6. Ar gyfer 2019-20, aethom ati i weithio gydag eraill i helpu i baratoi a datblygu'r arlwy fwyaf priodol ar gyfer Gemau'r Ynys yn 2025. Yn y flwyddyn rydym wedi cefnogi gwaith Pwyllgor Gemau Ynysoedd Ynys Môn, roedd hyn yn cynnwys cwrdd â Chymdeithasau Gemau'r Ynys '

Cynrychiolwyr. Rhoddwyd cefnogaeth hefyd i dwrnament pêl-droed llwyddiannus Gemau'r Ynys, a gynhaliwyd ar Ynys Môn yn ystod Haf 2019.

7. Cwblhawyd cynlluniau lliniaru llifogydd ym Miwmares, Pentraeth a Llansadwrn yn ystod y flwyddyn. Gwariwyd cyfanswm o £2.8M o'r gyllideb gyfalaf ar y prosiectau yn 2019/20.

Dyfarnwyd arian grant gan Lywodraeth Cymru yn ystod y flwyddyn i gynnal gwaith dylunio a datblygu Cynlluniau Lliniaru Llifogydd yn y Fali, Porthaethwy a Llanfairpwll. Mae gwaith Dylunio a Datblygu yn parhau ar gyfer y Cynlluniau Arfordirol yn Nhraeth Coch a Brynsiencyn i fynd i'r afael â risgiau llifogydd arfordirol o ganlyniad i newid hinsawdd.

8. Roeddem wedi parhau i sefyll yn erbyn 'sbwriel o'r awyr' yn ystod y flwyddyn, fel yr oedd llawer o sbwriel ar ffurf balŵns a llusernau awyr yn difetha ein llwybr arfordirol trawiadol. Bu 'Cyfeillion Llwybr Arfordir Ynys Môn' (CLIAM) yn brysur unwaith eto eleni yn glanhau gweddillion balŵns a llusernau awyr ar y Llwybr Arfordir ac o'i gwmpas.

Fel y Deilydd Portffolio ar gyfer Prosiectau Mawr a Datblygu'r Economi, mae'r Cynghorydd Carwyn Jones yn gyfrifol am weithgareddau Twristiaeth, Cefn Gwlad ac Ardal o Harddwch Naturiol Eithriadol (AHNE) y Cyngor.

Dywedodd y Cyng. Jones, "Gwyddom y gall llusernau awyr a balŵns fod yn rhan boblogaidd o ddathliadau, ond mae 'sbwriel o'r awyr' yn broblem go iawn. Rydym yn annog y cyhoedd a busnesau i feddwl ddwywaith cyn rhyddhau balŵns a llusernau i'r awyr.

Unwaith mae'r balŵns a'r llusernau'n cyrraedd y ddaear, maent yn creu risg difrifol a pheryglus i fywyd gwyllt ac anifeiliaid. Mae balŵns yn enwedig yn cael eu camgymryd am fwyd gan lawer o rywogaethau bywyd gwyllt. Yn anffodus, unwaith mae balŵns wedi cael eu bwyta, gallant rwystro systemau treulio a gwneud i anifeiliaid llwgu. Gall anifeiliaid fynd yn sownd yn y llinynnau ar falŵns hefyd, a chael eu trapio."

"Mae ein hynys yn gartref i'r Ardal o Harddwch Naturiol Eithriadol (AHNE) fwyaf yng Nghymru, felly mae'n hanfodol ein bod yn ei chadw'n lân ac yn rhydd o sbwriel."

Ychwanegodd y Deilydd Portffolio Eiddo a Rheoli Gwastraff, y Cynghorydd Bob Parry,

"Cyn gynted ag y mae'r balŵns a'r llusernau hyn yn cyrraedd y ddaear, maent yn creu bygythiad sylweddol i'r amgylchedd a bywyd gwyllt. Rydym eisiau codi ymwybyddiaeth ymhellach o'r broblem sbwriel hon."

"Mae Ynys Môn y lle hardd, a rhaid i ni i gyd weithio gyda'n gilydd i gynnal ei henw da fel ynys naturiol a glân."

Mae tîm Cefn Gwlad ac AHNE Ynys Môn hefyd yn annog busnesau i ailystyried defnyddio balŵns yn eu digwyddiadau, ac i ystyried eu heffaith hirdymor bosib ar yr amgylchedd a bywyd gwyllt.

Helpodd peiriannau bagiau gwastraff cŵn newydd i fynd i'r afael â baeddu cŵn a'i leihau mewn cymunedau ledled Ynys Môn yn ystod y flwyddyn. Yn ystod y 18 mis diwethaf, mae llawer o bentrefi lleol wedi elwa o'r peiriannau bagiau gwastraff cŵn, gyda Chynghorau Tref a Chymuned yn sylwi ar gwymp sylweddol mewn baeddu cŵn. Hyd yn hyn mae'r fenter ar y cyd, rhwng Cyngor Ynys Môn, Adnoddau Naturiol Cymru, a sawl Cyngor Tref a Chymuned, wedi gweld 25 o ddosbarthwyr bagiau gwastraff cŵn yn frith o amgylch yr Ynys ac mae naw arall ar y ffordd.

Trawsnewid

Yr hyn rydym wedi'i wneud

1. Buom yn gweithio mewn Partneriaeth â Medrwn Môn i ddiogelu £116,000 gan Menter Môn a 'Y Gymdeithas', yr elusen annibynnol sydd newydd ei sefydlu sy'n cymryd drosodd o'r Ymddiriedolaeth Elusennol Ynys Môn, i ariannu dau Swyddog Cynllunio Lle rhan amser, ynghyd â chronfa allweddol i bob ward wneud cais iddi am gostau i'w helpu i gyflawni eu blaenoriaethau ar ôl cwblhau'r gwaith Mapio Asedau yn eu hardaloedd.

Fe gwblhawyd y gwaith mapio a sefydlwyd Cynghrair yn ward Twrcelyn. Sefydlwyd tair blaenoriaeth ynghyd ag is-grwpiau i weithio ar bob blaenoriaeth.

Fe gwblhawyd y gwaith mapio yn ward Aethwy, ac mae'r staff yn y broses o sefydlu Cynghrair yn yr ardal honno.

Mae'r gwaith mapio bron yn gyflawn yn wardiau Llifon a'r Canolbarth, a chynhaliwyd cyfarfodydd ychwanegol yn y ddwy ward gyda'r Prif Weithredwr a'r Dirprwy Brif Weithredwr er mwyn rhoi hwb i'r gwaith.

Rhosyr oedd yr olaf o'r ardaloedd i'w mapio, ac mae amserlenni ar gyfer casglu'r wybodaeth mewn gweithgareddau a chyfarfodydd yn y gymuned yn cael eu llunio er mwyn eu cwblhau erbyn diwedd y flwyddyn ariannol.

2. Mabwysiadwyd y Strategaeth Iaith Gymraeg 2016-2021 gan y Cyngor Sir ar 27 Medi, 2016. Mae'r strategaeth hon yn amlinellu sut y bwriedir mynd ati i hybu'r Gymraeg ac i hwyluso'r defnydd o'r Gymraeg yn ehangach o fewn yr ardal ac yn gosod targed ar gyfer cynyddu neu gynnal nifer y siaradwyr Cymraeg erbyn diwedd y cyfnod o 5 mlynedd dan sylw. Mae'r weledigaeth wedi'i osod erbyn Cyfrifiad 2021 i weld cynnydd yn y nifer sy'n siarad Cymraeg a bod y ganran yn codi i o leiaf 60.1% fel ag yr ydoedd yn 2001.

I gyflawni un o feysydd blaenoriaeth Strategaeth Iaith Gymraeg 2016-2021, mae'r Cyngor Sir wedi mabwysiadu dull graddol bwriadus o gynyddu'r defnydd o'r Gymraeg o fewn gweinyddiaeth y Cyngor. Er mwyn gweithio tuag at y nod hwn, mae gwaith ar droed i weithio'n ddwys gyda gwasanaethau yn eu tro i sicrhau bod y gefnogaeth angenrheidiol mewn lle i gynyddu'r defnydd o'r Gymraeg ar lafar ac yn ysgrifenedig.

Bellach, yn ystod pedwaredd blwyddyn y cynllun, mae'r Cyngor yn parhau i weithio'n ddwys gyda'r Gwasanaeth Tai, Hamdden a Gwarchod y Cyhoedd. Gobeithir y bydd y gwaith o ddarparu cefnogaeth ddwys yn cychwyn yn fuan gyda gwasanaeth newydd. Fel rhan o'r cynllun gweithredu, mae amrediad o hyfforddiant wedi'i ddarparu i gefnogi ac ysgogi staff megis ymwybyddiaeth iaith, cyrsiau sgiliau, cwrs ar dechnoleg iaith a chwrs ar sut i gynnal a chadeirio cyfarfodydd dwyieithog. Mae Pencampwyr Iaith y gwasanaethau'n rhagweithiol gyda'r gwaith o gefnogi ac ysgogi cydweithwyr i ddefnyddio'r Gymraeg. Mae rhai newidiadau staffio wedi bod gyda'r Pencampwyr ac mae hyn yn fuddiol i gael syniadau newydd ar gyfer hybu ac annog y defnydd o'r Gymraeg ar lefel ymarferol. Rhwng y 3 gwasanaeth ceir 31 o bencampwyr (5 yn Gwarchod y Cyhoedd, 8 yn Tai ac 18 yn Hamdden).

Mae mwy o wybodaeth ar gael yn ein Hadroddiad Blynyddol ar Safonau Iaith Cymru sydd ar gael ar ein gwefan.

Defnyddir cyllid Arfor gan Lywodraeth Cymru i ariannu datblygiad busnesau a'r Gymraeg ar ffurf grantiau i fusnesau ym Môn. Yn ystod 2019/20, cymeradwywyd cyfanswm o 14 grant ar

gyfer y Gymraeg mewn busnes, ynghyd â 11 o grantiau datblygu busnes. Dyfarnir rhagor o grantiau Arfor yn 2020/21.

3. Yn ein Dogfen Gyflawni Flynyddol gwnaethom nodi ein bod yn mynd i ddechrau'r broses o ail-dendro ein gwasanaethau casglu rheoli gwastraff. Ym Mehefin 2019, rhoddodd Pwyllgor Gwaith y Cyngor awdurdod ffurfiol i swyddogion gychwyn proses gaffael i ddyfarnu cytundeb newydd ar gyfer Gwasanaethau Casglu Gwastraff a Glanhau ar Ynys Môn o 1af Ebrill 2021, am gyfnod cychwynnol o 8 mlynedd. Cynhelir y broses gaffael yn ystod y chwater gynta o 2020/21.

Yng Ngorffennaf 2020, cyhoeddwyd bod y cytundeb casglu gwastraff a glanhau hirdymor newydd wedi'i ddyfarnu i Biffa.

Bydd y cytundeb wyth mlynedd, gydag opsiwn i'w ymestyn, yn dechrau ar Ebrill 1af 2021. Mae'r cytundeb newydd yn werth £40m dros y cyfnod wyth mlynedd cychwynnol.

4. Mae'r gwasanaeth prydau ysgol a ddarperir gan Gyngor Sir Ynys Môn (CSYM) wedi'i allanoli ers blyneddau lawer, ac roedd hi'n amcan yn 2019/20 i brofi'r farchnad unwaith eto yn ystod y flwyddyn.

O ganlyniad i doriadau cyllideb a moderneiddio ysgolion, archwiliodd yr Awdurdod wahanol syniadau o ran y modd gorau o gyflenwi'r gwasanaeth, gan ystyried costau ac ansawdd.

Yn dilyn gwerthusiad o opsiynau yng Ngorffennaf 2019, cytunwyd y dylem barhau i allanoli ein gwasanaeth prydau ysgol i gontractwr arbenigol, yn hytrach na darparu'r gwasanaeth yn fewnol.

O ganlyniad i'r pandemig presennol, ac oherwydd y bu rhaid i ni ddyfarnu'r cytundeb ym Mehefin 2020 er mwyn i'r contractwr gael 3 mis i sefydlu cyn i'r cytundeb newydd ddod yn weithredol, roedd hyn bron yn amhosib oherwydd yr amgylchiadau anhysbys. Penderfynwyd gennym felly i ohirio'r broses gaffael a rhoi estyniad am flwyddyn arall i'r contractwr presennol, a fydd yn dod i ben ar 31ain Gorffennaf 2021.

Byddwn yn ailystyried caffael ar gyfer y cytundeb hwn unwaith y mae sefyllfa'r coronafeirws wedi gwella digon i'n caniatáu ni i gwblhau'r cytundeb hwn yn y modd mwyaf diogel bosib.

5. Cytunwyd yn y Ddogfen Gyflawni Flynyddol i baratoi rhaglen buddsoddi cyfalaf tymor hir i wella hyblygrwydd a apêl y Canolfannau Hamdden y Cyngor Sir. Mewn ymateb i hyn, fe gafodd Darpariaeth Hamdden sy'n Datblygu ar gyfer y Cynllun Cenedlaethau'r Dyfodol ei pharatoi a'i chymeradwyo gan y Pwyllgor Gwaith ym Mawrth 2020.

Y blaenoriaethau ar gyfer 2019/20 oedd cwblhau'r gwaith moderneiddio yn ystafelloedd ffitrwydd Plas Arthur, ynghyd â datblygu cae bach 3G newydd yng Nghanolfan Hamdden David Hughes. Cefnogwyd y ddau brosiect gan y cyllid grant o'r gronfa gydweithredu a'r gronfa Lle i Chwaraeon. Mae'r cae 3G wedi'i gwblhau erbyn hyn, ac mae moderneiddio ystafell ffitrwydd Plas Arthur hefyd wedi gorffen ar ôl cael ei ohirio gan Covid-19. Gwariwyd cyfanswm o £ 103k o'r gyllideb gyfalaf ar y ddau brosiect yn ystod y flwyddyn.

Bu gwaith cadarnhaol yn parhau yn ystod y flwyddyn o ran gwelliannau effeithiolrwydd ynni o fewn ein cyfleusterau hamdden.

6. Gwnaethom gynllunio yn y Ddogfen Gyflawni Flynyddol i symud yn agosach tuag at wireddu ein agenda ddigidol yn gyntaf yn 2019/20. Yn ystod y flwyddyn, gwnaed llawer o waith

gennym ar ddatblygu ein dulliau digidol o gyfathrebu â'n cwsmeriaid. Datblygwyd llawer o ffurflenni ar-lein i gymryd lle ein rhai papur sy'n rhoi mynediad i'n cwsmeriaid i'n gwasanaethau 24/7.

O ran bob cais am fynediad i ysgolion, bellach mae'n rhaid cwblhau'r prosesau derbyn trwy ddefnyddio'r ffurflenni ar-lein ar ein gwefan. Mae gwneud hyn wedi arbed llawer o oriau gwaith, ac wedi gwneud y broses yn fwy diogel na'r ffurflenni papur a ddefnyddiwyd yn flaenorol.

Daeth sianelau digidol yn fwy a mwy pwysig yn ystod y cyfnod clo fel y mae'r Cyngor wedi darparu mwy o wasanaethau ar-lein, ac mae hwn yn faes y byddwn yn parhau i'w ddatblygu i mewn i unrhyw gyfnod adfer a ymgymerir gennym. Mae'r datblygiadau o ran gallu talu am lawer o wasanaethau ar-lein wedi arwain at gasgliad gwell o daliadau gan breswylwyr ac yn osgoi'r llwyth gwaith gweinyddol trwm o orfod anfon bil ac yna mynd ar ôl y ddyled.

Enghraifft o sut yr ydym wedi manteisio ar ddulliau digidol fyddai ailagor ein cyfleusterau ailgylchu a'n llyfrgelloedd. Rhaid i ddefnyddwyr y canolfannau ailgylchu archebu slot ar-lein i ddechrau, i gael mynediad i'r safle, ac fe'u hysbysir am y gweithdrefnau cyn ymweld â'r safle. Gellir dweud yr un peth ar gyfer y gwasanaeth llyfrgelloedd, lle mae rhai llyfrgelloedd ar agor ar sail clicio a chasglu yn unig. Efallai na fyddai modd i'r cyfleusterau hyn agor heb y dulliau digidol a weithredwyd mewn ymateb uniongyrchol i'r pandemig.

Astudiaeth Achos 4

Mae Canolfan O'Toole yn dal i ddarparu eu holl gyngor a chymorth arferol ynghylch budd-daliadau, gyda cheisiadau'n cael eu gwneud dros y ffôn a chynghorwyr yn gweithio o adref. Maent yn derbyn llawer o alwadau am gymorth gyda banciau bwyd, Neges, ymholiadau ynghylch tai a rhent, ynghyd â cheisiadau am gymorth, a gall sgwrs gychwynnol arwain at wneud sawl math o atgyfeiriad.

Ffoniodd Mr X o Loegr Ganolfan O'Toole gan ei fod yn pryderu am ei fam, Mrs Y, sy'n byw ar ei phen ei hun ar Ynys Môn. Mae hi yn ei 60'au, a hithau wedi dioddef dwy strôc a gwaedlif ar yr ymennydd yn y 12 mis diwethaf, ac mae'n dioddef nam gwybyddol ers hynny, ac roedd Mr X yn poeni am ei diffyg ymwybyddiaeth o beryglon. Roedd mam Mrs Y, Mrs Z, sy'n byw mewn ardal arall ym Môn yn ei 80'au ac mae ganddi broblemau iechyd ond fel arfer yn mynd â Mrs Y i siopa. Mae hi bellach yn gorfod gwarchod ei hun ac yn methu helpu ei merch. Mae perthynas arall fel arfer yn paratoi prydau i Mrs Y eu cynhesu, ond mae honno'n gorfod gwarchod ei hun yn ofalus iawn, ac yn hunanynysu oherwydd ei phartner paraplegig sydd â chyflyrau iechyd cymhleth ac felly'n methu helpu.

Yn dilyn galwad Mr X, cynhaliodd un o'n Cynghorwyr wiriad llawn o fudd-daliadau a gwnaeth hawliadau perthnasol i Mrs Y dros y ffôn. Daeth i'r amlwg o'r sgysiau gyda Mrs Y ei bod yn byw mewn cartref anaddas a bod ganddi lawer o anghenion o ran cymorth, felly fe'i hatgyfeiriwyd at y gwasanaeth Cymorth Tai a ffoniodd Mrs Y, a chwblhawyd ffurflen i'w chyflwyno i'w SPOA. Neilltuwyd Swyddog Cymorth Tai ar ei chyfer o ganlyniad i hynny. Atgyfeiriodd y Ganolfan Mrs Y i gael bwyd wedi'i ddanfoni iddi'n rheolaidd gan y gwasanaeth Neges, ac roedd yn hapus iawn i'w dderbyn.

Cysylltwyd â Mrs Z hefyd, nain Mr X, i gynnal gwiriad budd-daliadau llawn dros y ffôn. Trwy wneud hyn, bu modd i ni ganfod bod ei hiechyd wedi dirywio'n sylweddol a bod ei hanghenion o ran gofal wedi cynyddu, felly bu modd i ni ei helpu i gwblhau cais am gael adolygu ei Lwfans Gweini, ddylai gael ei godi bellach i gyfradd uwch. Roedd problemau cynyddol Mr Z o ran symudedd wedi creu

problemau eraill, ac ar ôl trafod anawsterau Mrs Z a'r angen am gymorth ychwanegol, atgyfeiriwyd Mrs Z i'r Gwasanaeth Cymorth Tai hefyd, a gwblhaodd gais gyda hi.

Roedd Mr X yn falch ei fod wedi ein ffonio, ac mae'n hapus iawn gyda'r canlyniadau ar gyfer ei Fam a'i Nain.

Dangosyddion Perfformiad a Dadansoddiad

Amcan 3: Gweithio gyda'n cymunedau er mwyn sicrhau eu bod yn gallu ymdopi'n effeithiol â newid a datblygiadau tra'n gwarchod ein hamgylchedd naturiol	CAMG	Tuedd	Canlyniad	Targed	2018/19
37) Canran y strydoedd sy'n lân	Melyn / Yellow	Down	93.79%	95%	95.60%
38) Canran y gwastraff wedi'u aildddefnyddio, ailgylchu a chompostio	Melyn / Yellow	Up	67.26%	70%	69.86%
39) Nifer cyfartalog y dyddiau gwaith a gymerwyd i glirio digwyddiadau tipio anghyfreithlon	Gwyrdd / Green	Up	0.96	1	0.2
40) Cilogramau y gwastraff gweddilliol a eneradir fesul person	Gwyrdd / Green	Down	206.17kg	240kg	240kg
41) Canran yr holl geisiadau cynllunio a benderfynwyd mewn pryd	Gwyrdd / Green	Up	90%	90%	80%
42) Canran yr apelïadau cynllunio a wrthodwyd	Gwyrdd / Green	Same	78%	65%	74%
43) Canran yr achosion gorfodaeth cynllunio yr ymchwiliwyd iddynt o fewn 84 diwrnod	Melyn / Yellow	Up	74%	80%	-
44) Canran y prif ffyrdd A sydd mewn cyflwr gwael (blynyddol)	Ambr / Amber	Down	4%	3%	2.90%
45) Canran y ffyrdd B sydd mewn cyflwr gwael (blynyddol)	Gwyrdd / Green	Same	3.80%	4%	3.80%
46) Canran y ffyrdd C sydd mewn cyflwr gwael (blynyddol)	Gwyrdd / Green	Up	8.20%	9%	8.70%

Yn debyg i'r 2 amcan cyntaf, mae'r dangosyddion perfformiad sy'n gysylltiedig â'r amcan wedi perfformio'n dda yn erbyn y targedau. Roedd 60% o'r dangosyddion uwchlaw'r targed am y flwyddyn, roedd 30% o fewn 5% o'r targed ac roedd y 10% oedd yn weddill yn Oren yn erbyn y targed.

Gwariwyd cyfanswm o £1.9M o'r gyllideb gyfalaf ar adnewyddu ffyrdd yn ystod 2019/20. Rydym yn hapus i adrodd bod ein ffyrdd B a C unwaith eto wedi cwrdd â'r targedau ar gyfer y flwyddyn. Fodd bynnag, rydym yn gweld dirywiad yng nghyflwr ein ffyrdd A o 2.9% yn 2018/19 i 4% eleni. Mae'r canlyniad hwn yn dal i berfformio'n dda o'i gymharu â chyrchfannau eraill ledled Cymru ond mae'r gostyngiad mewn cyllido atgyweiriadau ar fai yn rhannol yma. Yn ystod 2020/21 byddwn yn canolbwyntio ar wella a buddsoddi yn nhalaith ein ffyrdd A i wella'r rhan hon o'n cyrchfan.

Nid oedd ein dangosydd ailgylchu, aildddefnyddio a chompostio wedi cyrraedd yr un lefelau ailgylchu ag yn 2017/18 a 2018/19. Rhan o'r rheswm am hyn oedd oherwydd problemau cychwynnol ym Mharc Adfer, sydd eisioes wedi ei drafod yn yr adroddiad. Golyga hyn nad ydym mwyach ar flaen targed Llywodraeth Cymru o ailgylchu 70% o'r gwastraff erbyn 2025. Fodd bynnag, byddwn yn ymdrechu i wella ein perfformiad os yn bosib yn ystod 2020/21.

Perfformiad Ariannol 2019/20

Mae'r adran hon yn darparu crynodeb byr o berfformiad ariannol y Cyngor dros 2019/20. Am y sefyllfa ariannol fanwl ar gyfer y flwyddyn edrychwch ar Ddatganiad Cyfrifon 2019/20 sydd ar gael ar ein gwefan.

Y Gyllideb Refeniw

Cyn dechrau pob blwyddyn ariannol, mae gofyn i'r Cyngor osod cyllideb ar gyfer ei wariant dydd i ddydd. Gelwir y gyllideb hon y Gyllideb Refeniw a dyma'r swm o arian y mae'r Cyngor ei angen i ddarparu ei wasanaethau yn ystod y flwyddyn, gan gymryd i ystyriaeth grantiau mae'n eu derbyn gan y Llywodraeth.

Yn ystod 2019/20, gosodwyd cyllideb refeniw y Cyngor ar £135.2 million (£130.9m in 2018/19).

Mae'r Cyngor yn rheoli ei gyllidebau ac yn mesur ei berfformiad ariannol trwy gyfrif rheoli, mae hyn yn caniatáu i ni dracio gwariant yn erbyn gweithgareddau a gynlluniwyd dros y flwyddyn.

Yn 2019/20, fe wnaeth y Cyfrif Refeniw wario £134.7 million, sef tanwariant o £308 mil yn erbyn y gwariant a gynlluniwyd o £135.2 miliwn. Yn ystod yr un cyfnod, trwy trawsnewid gwasanaethau a ffyrdd gwell o weithio, fe wnaeth y cyngor gynhyrchu gwerth £2.12million o arbedion.

Mae'r tabl isod yn adlweyrchu'r gyllideb ar gyfer 2019/20 a'r incwm a gwariant gwirioeddol yn ei herbyn:

Services	Annual Budget £'000	Outturn £'000	Variance £'000
Lifelong Learning	50,916	50,673	-243
Adult Services	25,205	26,290	1,085
Children's Services	10,274	10,430	156
Housing	1,220	1,143	-77
Highways, Waste, Property	14,662	14,305	-357
Regulation	3,926	3,809	-117
Transformation	4,516	4,205	-311
Resources	3,050	2,880	-170
Council Business & Corporate Finance	21,438	20,956	-274
Total Council Fund	135,207	134,691	308

Gwariant Cyfalaf

Mae'r rhaglen gyfalaf yn cefnogi amcan ehangach y Cyngor i ddarparu gwasanaethau ac i gefnogi twf economaidd. Mae gwariant cyfalaf fel arfer yn cael ei weld fel gwariant "unwaith ac am byth" ac mae'n arwain at adeiladu neu wella ein hasedau, er enghraifft ein eiddo.

Yn 2019/20, fe wnaeth y Cyngor gymeradwyo Rhaglen Gyfalaf o £17.282 miliwn ar gyfer gwasanaethau heblaw tai, ac fe gymeradwyodd Raglen Gyfalaf o £13.110m ar gyfer y CRT (Cyfrif Refeniw Tai). Yn ychwanegol, cafodd ymrwymïadau cyfalaf gwerth £3.065m eu dwyn ymlaen o 2018/19.

Yn ystod y flwyddyn ariannol, ychwanegwyd gwerth £10.450 miliwn yn rhagor o Gynlluniau i'r rhaglen, gyda'r rhain yn cael eu hariannu'n bennaf gan Grantiau Cyfalaf ychwanegol. Daw hyn â'r gyllideb gyfalaf ar gyfer 2019/20 i £43.907 miliwn.

Llwyddodd y rhaglen i sicrhau cyfradd gyflawni o 68.36% a disgwylir y bydd y cynlluniau sy'n weddill yn cael eu cyflawni dros yr ychydig flynyddoedd nesaf. Mae rhai o'r prosiectau a gwblhawyd yn cynnwys gwariant o £ 5.6m ar gaffael eiddo presennol a datblygu eiddo newydd ar gyfer ein stoc dai, £ 1.85m wedi'i wario ar ail-wynebu priffyrdd a £ 240k arall ar Ysgol Santes Dwynwen. Gwariwyd £ 76k hefyd ar gae 3G newydd David Hughes, gwariwyd £ 27k ar Ystafell Ffitrwydd Plas Arthur a gwariwyd £ 1.9M ar Unedau Diwydiannol Penrhos. Gwariwyd £ 2.8M arall ar waith lliniaru llifogydd ym Meaumaris a Phentraeth a gwariwyd £ 690k ar adnewyddu Neuadd y Farchnad.

Arweiniodd hyn at gyfanswm gwariant o £30.015 miliwn, ychwanegwyd £19.345 miliwn i werth asedau.

Financial Impact of Covid-19

Mae effaith y pandemig wedi cael dylanwad uniongyrchol ar gyllid y Cyngor ond bydd hefyd yn cael effaith am gyfnod sylweddol yn y dyfodol. Yn y tymor byr, mae'r Cyngor wedi dioddef cost ychwanegol o ddelio â'r pandemig (£52k ym Mawrth a £279k yn Ebrill). Mae'r costau hyn yn cynnwys costau TG ychwanegol er mwyn galluogi pobl i weithio o adref, prynu PPE ychwanegol, lletya pobl digartref, darparu cymorth cymunedol, sefydlu'r Canolfannau Gofal mewn Ysgolion, talu teuluoedd yn lle prydau ysgol am ddim, costau glanhau uwch. Bydd y pethau hyn yn cael eu talu amdanynt gan Lywodraeth Cymru ond disgwylir y bydd y costau yn parhau i gynyddu ym Mai a Mehefin gyda'r Cyngor yn gwneud taliadau ychwanegol i gartrefi preswyl a chartrefi nyrsio preifat ac o ganlyniad i'r nifer cynyddol o blant sy'n derbyn taliadau uniongyrchol yn lle prydau ysgol am ddim.

Mae cau gwasanaethau wedi lleihau lefel incwm y Cyngor gyda £360k wedi ei golli ym mis Ebrill a disgwylir y bydd hyn yn codi i tua £400k y mis yn ystod misoedd yr haf. Mae'r prif ffynonellau incwm a gollwyd yn cynnwys ffioedd canolfannau hamdden, incwm prydau ysgol, incwm meysydd parcio, ffioedd cynllunio ac ati. Yn ogystal, penderfynodd y Pwyllgor Gwaith beidio â chodi rhent ar ddeiliaid Unedau Diwydiannol ac Eiddo Amrywiol ac i beidio â chodi ffioedd angori am y 3 mis cyntaf o'r flwyddyn ariannol. Wrth i'r argyfwng barhau mae lefel yr incwm sy'n cael ei golli yn parhau i godi ac os na fydd gwasanaethau yn mynd yn ôl i'r arfer yn ystod 2020/21 bydd yr incwm a gollwyd yn ffilynau o bunnoedd. Er bod lefel yr incwm sy'n cael ei golli gan y Cyngor yn sylweddol, nid yw mor uchel ag yn rhai Cyngorau eraill yng Nghymru. Mae Llywodraeth Cymru wedi cydnabod y bydd yr incwm a gollwyd yn cael effaith sylweddol ar Gynghorau Cymru ac maent wedi cyhoeddi cyllid ychwanegol er nad ydynt eto wedi cytuno sut y bydd y cyllid hwnnw'n cael ei ddosbarthu rhwng y 22 awdurdod.

Mae cau gwasanaethau wedi golygu gostyngiad yng ngwariant yr awdurdod ar gyfer mis Ebrill ac amcangyfrifwyd bod yr arbediad hwn tua £100k. Y prif feysydd lle'r oedd gwariant wedi lleihau oedd o ran costau fflyd a thalu costau teithio, taliadau is i'r prif gontractwyr (prydau ysgol, gweithredwyr bysiau, cynnal a chadw ffyrdd) costau ynni llai mewn canolfannau hamdden a chostau gweinyddol is mewn swyddfeydd (papur, llungopïo ac ati).

Gan edrych ychydig ymhellach ymlaen, mae'r pandemig yn amlwg wedi cael effaith ar yr economi a bydd yn achosi mwy o ddiweithdra. Wrth i nifer y bobl di-waith gynyddu, bydd y Cyngor yn derbyn mwy o geisiadau drwy'r Cynllun Gostyngiad yn y Dreth Gyngor. Mae'r gyllideb bresennol yn £6m ac

er bod cyfran fawr o hwn wedi'i ariannu drwy'r RSG bydd unrhyw gynnydd yn disgyn ar y Cyngor i'w ariannu oni bai fod Llywodraeth Cymru yn darparu cymorth ychwanegol. Ar hyn o bryd, mae'r cynnydd yn nifer yr hawliadau yn isel gyda chynnydd o ddim ond 0.7% mewn achosion rhwng 31 Mawrth 2020 a 8 Mai 2020. Fodd bynnag, mae hwn yn debygol o gynyddu'n sylweddol unwaith y bydd y cynllun furlough yn dod i ben a phan fydd yn rhaid i fusnesau benderfynu a ddylid parhau i gyflogi staff ynteu eu diswyddo.

Further information on the Financial Performance of 2020/21 will be available in next years' report, or alternatively in the Quarterly Monitoring Reports which are discussed by the Executive throughout the year.

Bydd rhagor o wybodaeth am Berfformiad Ariannol 2020/21 ar gael yn adroddiad blwyddyn nesaf, neu fel arall yn yr Adroddiadau Monitro Chwarterol a drafodir gan y Pwyllgor Gwaith trwy gydol y flwyddyn.

Casgliad

Ar y cyfan, mae ein perfformiad ar gyfer 2019/20 wedi bod yn bositif ac mae'n galonogol ein bod yn parhau i wella ein gwasanaethau yn gyffredinol, fel y dangosir trwy'r adroddiad, yn ogystal â chwblhau rhywfaint o waith pwysig yn ystod y flwyddyn. Ym mis olaf y flwyddyn ariannol, dechreuwyd y cyfnod mwyaf heriol oll gyda phandemig byd-eang yn ein harwain i gyd i ddyfroedd heb eu llywio. Mae'r ymateb o safbwynt lleol wedi bod yn wych gyda chymunedau'n dod at ei gilydd a gwirfoddolwyr yn helpu ei gilydd ar hyd a lled yr Ynys.

Fel rhan o'r ymateb i'r argyfwng, mae'r Cyngor wedi addasu a newid ei ddulliau er mwyn amddiffyn y gweithlu, ymateb yn effeithiol, parhau i ddarparu gwasanaethau (a chyflwyno gweithgareddau newydd). Rhagwelir y bydd cyfyngiadau mewn lle am beth amser a bydd rhaid ail-ddylunio gwasanaethau a lleoliadau gwaith er mwyn glynu at ofynion ymbellhau cymdeithasol a sicrhau diogelwch pawb. Er enghraifft, bydd cynnull mewn person wrth gadw at ofynion cadw pellter yn her newydd.

Er gwaetha'r heriau hyn, mae yna gyfleoedd hefyd i sicrhau y bydd y 'normal nesaf' yn gwella perfformiad, y gwasanaethau a ddarperir a llesiant gweithwyr. Bydd casglu ac ymgorffori'r dysgu sy'n deillio o'r argyfwng yn bwysig. Cydiwyd mewn cyfleoedd i fabwysiadu rhith-dechnolegau newydd, gan ddod yn fwy cydnerth a chynnal gwasanaethau hanfodol. Mae'n bwysig fod y Cyngor cyfan yn derbyn newidiadau a datblygiadau pellach.

O ganlyniad i'r pandemig ac ansicrwydd yr hyn sydd i ddod i'r dyfodol, rydym wedi gohirio rhyddhau ein Dogfen Gyflenwi Flynyddol ar gyfer 2020/21. Byddwn yn gweithio ar baratoi'r ddogfen dros ail hanner eleni lle cynigir y cytunir ar gynllun cyflawni 18 mis.

Gwybodaeth Bellach

Am ragor o wybodaeth ar unrhyw elfen o'r ddogfen hon neu os oes gennych sylwadau, cysylltwch â:

Adnoddau Dynol a Thrawsnewid

Cyngor Sir Ynys Môn

Swyddfeydd y Cyngor

Llangefni, Ynys Môn

LL77 7TW

Ffôn - 01248 752111

E-bost:—

CarysEdwards@ynysmon.gov.uk

GethinMorgan@ynysmon.gov.uk

Mae'r ddogfen hon ar gael yn Saesneg a gall fod ar gael ar ddisg neu mewn Braille. Mae hefyd ar gael ar wefan y Cyngor ynghyd â Chynllun y Cyngor ar gyfer 2017-22:

<http://www.anglesey.gov.uk/councilplan>

Mae gwybodaeth bellach ar gael hefyd fel a ganlyn: polisïau, cynlluniau a strategaethau a gyhoeddwyd gan y Cyngor, a gellir eu gweld yn: www.anglesey.gov.uk

Mae adroddiadau Archwilio ac Arolygon a gynhyrchwyd gan Rheoleiddwyr y Cyngor ar gael o'u gwefannau unigol, fel a ganlyn:

- Swyddfa Archwilio Cymru: www.sac.cymru
- Arolygiaeth Gofal Cymru: <https://arolygiaethgofal.cymru>
- Estyn: www.estyn.cymru

Os nad oes gennych fynediad i'r rhyngwrwyd, neu os hoffech gael gafael ar ddogfen nad yw wedi ei rhestru uchod, cysylltwch â'r Cyngor trwy'r manylion cyswllt a welir ar frig y dudalen os gwelwch yn dda.

Atodiad 1

Rhestrir isod rai o'r gweithgareddau y mae Gwasanaethau'r Cyngor yn ymgymryd â nhw dros y Pandemig Coronafirws.

- **Adnoddau** - Gwnaed taliadau grant i 1,518 o fusnesau ar yr Ynys a oedd yn werth cyfanswm o £17.7m; prosesu Taliadau Uniongyrchol ar gyfer Prydau Ysgol Am Ddim gyda chyfartaledd wythnosol o 1,489 o blant ac yn werth £29,035 ; darparu pecynnau bwyd ar gyfer nifer fach o blant; parhau â'r gwaith arferol ar ffurf taliadau treth gyngor ac ati; monitro sefyllfa ariannol a balansau'r Cyngor yn barhaus.
- **Addysg** – sefydlu canolfannau gofal ar gyfer plant gweithwyr allweddol a phlant bregus; darparu a danfon pecynnau cinio i blant sy'n gymwys i gael prydau ysgol am ddim; darparu addysg o bell gan ddefnyddio amrywiaeth o lwyfannau digidol; cydweithio a'r Timau ADY a Chynhwysiant a'r Gwasanaethau Plant i gadw mewn cyswllt rheolaidd â phlant bregus; cynllunio ar gyfer ailagor ysgolion; sicrhau pwyslais parhaus ar les plant a phobl ifanc a lles cyffredinol y gweithlu.
- **Tai** – cefnogi unigolion bregus yn y gymuned trwy fanciau bwyd, darparu gwasanaeth siopa a phresgripsiwn ar gyfer unigolion sy'n cysgodi; cefnogi pobl ddigartref, cynnal diogelwch cymunedol, ailddechrau gwaith cynnal a chadw brys ar dai yn unol â chanllawiau cenedlaethol.
- **Prifffyrdd, Gwastraff ac Eiddo** –Blaenoriaethu'r gwasanaethau gwastraff pwysicaf mewn ymgynghoriad â Biffa; cynllunio ar gyfer ailagor Canolfannau Ailgylchu Penhesgyn a Gwalchmai a'i weithredu; ailddechrau gwaith cynnal a chadw hanfodol ar brifffyrdd, cau meysydd parcio arfordirol, llwybrau arfordirol, parciau a thraethau.
- **Busnes y Cyngor** - creu Llyfrgell o Ganllawiau a Rheoliadau Covid-19; creu strategaeth cyfarfodydd Pwyllgor; darparu canllawiau ar gyfarfodydd o bell, cofnodi a thracio gweithredoedd o gyfarfodydd dyddiol y Tîm Rheoli Ymateb i Argyfyngau a chyfarfodydd brys eraill.
- **Adnoddau Dynol a Thrawsnewid** – gwaith rhagweithiol yn cynhyrchu datganiadau i'r wasg yn rheolaidd, gwneud y defnydd mwyaf o gyfryngau cymdeithasol y Cyngor i drosglwyddo negeseuon allweddol a rhannu gwybodaeth ar Môn FM; casglu data staff yn ddyddiol i bwrpas cynllunio'r gweithlu ac adleoli staff i sicrhau parhad gwasanaethau rheng flaen; casglu data ar agweddau ar Covid-19 a datblygu dangosfwrdd at y diben; hwyluso a chefnogi staff y Cyngor i weithio o bell; datblygu system archebu ar-lein ar gyfer mynediad i Ganolfan Ailgylchu Penhesgyn; diweddarau hen gliniaduron y Cyngor i helpu plant nad oes ganddynt fynediad at offer TG gyda'u gwaith ysgol.
- **Rheoleiddio a Datblygu Economaidd**– ymgysylltu â busnesau lleol i gynnig cefnogaeth ac arweiniad mewn perthynas â'r materion a'r heriau a wyneb; cefnogi busnesau sydd ar gau; gweithio i sicrhau cydnabyddiaeth i Borthladd Caergybi ac i geisio pecyn cymorth priodol gan y Llywodraeth; cydweithredu â'r Bwrdd Iechyd a'r Ysbyty Maes; cymryd rhan mewn ymdrechion lleol a rhanbarthol i sefydlu tîm olrhain cyswllt; cynyddu capasiti'r Gwasanaeth Cofrestryddion; sicrhau cydymffurfiaeth â chanllawiau a rheoliadau newydd yn sgil y Ddeddf Coronafeirws; monitro achosion mewn cartrefi preswyl a darparu hyfforddiant ar reoli heintiau; cyfrannu at ddatblygu cynllun rhanbarthol ar gyfer trefniadau ynghylch marwolaethau ychwanegol.
- **Gwasanaethau Cymdeithasol**– delio â heriau sicrhau a chynnal lefelau digonol o Gyfarpar Diogelu Personol; profi; lliniaru'r risg o fethu â staffio cartrefi gofal yn ddigonol; olrhain ac ymateb i lythyrau cysgodi; cefnogi teuluoedd bregus; parhau i gyflawni'r holl ddyletswyddau statudol a dangosyddion perfformiad a data.

CYNGOR SIR YNYS MÔN	
Adroddiad i:	Pwyllgor Gwaith
Dyddiad:	26 Hydref 2020
Pwnc:	Llythyr Blynyddol yr Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus 2019/20
Aelod(au) Portffolio:	Dafydd Rhys Thomas
Pennaeth Gwasanaeth / Cyfarwyddwr:	Lynn Ball, Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Busnes y Cyngor) / Swyddog Monitro
Awdur yr Adroddiad: Ffôn: E-bost:	Beryl Jones 01248 752588 bjxcs@ynysmon.gov.uk
Aelodau Lleol:	Perthnasol i bob Aelod

A – Argymhelliad/argymhellion a rheswm/rhesymau

1. Argymhelliad

Bod y Pwyllgor Gwaith yn nodi ac yn derbyn Llythyr Blynyddol Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru ar gyfer 2019/20 ac yn awdurdodi'r Cyfarwyddwr Swyddogaeth i ysgrifennu at Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru, erbyn 30 Tachwedd 2020, i gadarnhau hynny ac i ddatgan y bydd y Cyngor yn parhau i fonitro cwynion, a thrwy hynny ddarparu'r wybodaeth angenrheidiol i aelodau er mwyn cynorthwyo i graffu ar berfformiad.

2. Cefndir

Ers 2006 mae Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru wedi cyhoeddi adroddiad blynyddol ar y gwaith a wnaethpwyd gan ei swyddfa yn ystod y 12 mis blaenorol.

Gellir gweld Adroddiad Blynyddol 2019/20 Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru a gyhoeddwyd yn ddiweddar yn:-

<https://www.ombwdsmon.cymru/annual-report-accounts/?emergency=1>

Mae Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru hefyd yn cyhoeddi crynodeb ar wahân o Berfformiad ar gyfer pob Cyngor yn flynyddol; sef y llythyr blynyddol.

Mae'r Llythyr Blynyddol ar gyfer 2019/20, ar gyfer Cyngor Sir Ynys Môn (CSYM) ynghlwm yn Atodiad 1.

Yn y llythyr, mae'r Ombwdsmon yn gwneud y cais a ganlyn:-

- Cyflwyno fy Llythyr Blynnyddol i'r Cabinet i gynorthwyo'r aelodau i graffu ar berfformiad y Cyngor.

Mae'r adroddiad hwn yn bodloni'r cais hwnnw ac, yn ogystal, mae'r adroddiad yn cael ei gyhoeddi ar gyfer Aelodau a'r cyhoedd.

- Ymgysylltu â fy ngwaith Safonau Cwynion, cael mynediad at hyfforddiant ar gyfer eich staff a darparu data ynglŷn â chwynion.

Trefnwyd Sesiynau Hyfforddi gyda'r Tîm Safonau Cwynion ar gyfer y staff hynny sy'n delio â chwynion. Trefnwyd sesiynau rhwng 23/10/20 a 27/11/20.

- Rhoi gwybod i mi erbyn 30 Tachwedd beth yw canlyniad ystyriaethau'r Cyngor a beth yw ei gamau arfaethedig ar gyfer y materion uchod.

Bydd y weithred hon yn cael ei chwblhau ar ôl y cyfarfod hwn.

3. Y Llythyr Blynnyddol

Mae'r Llythyr yn ymwneud yn bennaf â chwynion gwasanaeth ond mae'n cynnwys adran hefyd am gwynion dan y Côd Ymddygiad ar gyfer Aelodau.

Y Prif Negeseuon:-

- Cyflwynwyd 26 o gwynion yn erbyn CSYM, i lawr o 31 yn 2018/19.
- O'r 26 cwyn a gyflwynwyd i Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru, daeth i'r casgliad nad oedd angen i'w swyddfa ymchwilio i 25 ohonynt.
- Ymdriniwyd ag un o'r cwynion a gyflwynwyd drwy broses datrysiad cynnar.
- Cyhoeddwyd dau Adroddiad Adran 21 ym mis Ebrill 2019, ond roeddent yn ymwneud â chwynion a dderbyniwyd ac yr ymchwiliwyd iddynt yn ystod 2017/18. Cyhoeddir Adroddiad Adran 21 pan fydd y Cyngor wedi cytuno i weithredu argymhellion a wnaed ac nad oes unrhyw fudd i'r cyhoedd.
- Gwnaed un gŵyn Côt Ymddygiad yn erbyn aelod o'r Cyngor ond ni chafodd ei hymchwilio.
- Yn y gorffennol, mae llythyrau blynnyddol wedi rancio bob Cyngor ond nid yw'r ddau adroddiad diwethaf wedi gwneud hynny. Fodd bynnag, gellir gweld ein perfformiad yn y tablau a gynhwysir yn y llythyr.

1. 4. Gwybodaeth Ychwanegol.

Yn ogystal â'r Llythyr Blynyddol, mae gwybodaeth am bryderon, cwynion a chanmolïaeth yn cael ei chyhoeddi'n fisol ar wefan y Cyngor yn <https://www.ynysmon.gov.uk/cy/Cymryd-rhan/Cwynion-swyddogol/Ystadegau-cwynion-y-cyngor.aspx>

Hefyd, cyflwynir adroddiadau chwarterol i'r Uwch Dîm Arweinyddiaeth a chyflwynwyd y data hanner blwyddyn i'r cyfarfod a gynhaliwyd ar 19/10/20.

Mae'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu'n derbyn yr adroddiad blynyddol ar gwynion bob mis Medi dan y teitl "Pryderon, Cwynion a Chwythu'r Chwiban 2019/20".

<http://democratiaeth.ynysmon.gov.uk/ieListDocuments.aspx?CId=125&MId=3729&Ver=4&LLL=1>

B – Pa opsiynau eraill wnaethoch chi eu hystyried a beth oedd y rhesymau am eu gwrthod a/neu am ddewis yr opsiwn hwn?

Amherthnasol

C – Pam mae hwn yn benderfyniad i'r Pwyllgor Gwaith?

Ar gais penodol Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru

CH – A yw'r penderfyniad hwn yn gyson â'r polisi a gymeradwywyd gan y Cyngor llawn?

Ydy

D – A yw'r penderfyniad hwn o fewn y gyllideb a gymeradwywyd gan y Cyngor?

Ydy

E – Effaith ar Genedlaethau'r Dyfodol (os yn berthnasol)

1	Sut mae'r penderfyniad hwn yn effeithio ar ein hanghenion tymor hir fel Ynys	Amherthnasol
2	A yw hwn yn benderfyniad y rhagwelir y bydd yn atal costau / dibyniaethau ar yr Awdurdod yn y dyfodol. Os felly, sut:-	

3	A ydym wedi bod yn cydweithio â sefydliadau eraill i ddod i'r penderfyniad hwn, os felly, rhowch wybod gyda phwy:	
4	A yw dinasyddion Ynys Môn wedi chwarae eu rhan wrth ddrafftio'r ffordd hon ymlaen? Esboniwch sut:-	
5	Nodwch effeithiau'r penderfyniad hwn ar yr agenda cydraddoldeb a'r Gymraeg	

DD – Gyda phwy wnaethoch chi ymgynghori? Beth oedd eu sylwadau?		
1	Prif Weithredwr / Uwch Dîm Arweinyddiaeth (UDA) (gorfodol)	Dim sylwadau
2	Cyllid / Adran 151 (gorfodol)	Fel rhan o'r UDA
3	Cyfreithiol / Swyddog Monitro (gorfodol)	Awdur yr Adroddiad
4	Adnoddau Dynol	Amherthnasol
5	Eiddo	Amherthnasol
6	Technoleg Gwybodaeth a Chyfathrebu (TGCh)	Amherthnasol
7	Caffael	Amherthnasol
8	Sgriwtini	Amherthnasol
9	Aelodau Lleol	Amherthnasol

F - Atodiadau:
Copi o Lythyr Blynyddol 2019/20

FF – Papurau Cefndir (cysylltwch ag awdur yr adroddiad am unrhyw wybodaeth bellach os gwelwch yn dda):
Amherthnasol

Ein cyf: NB

Gofynnwch am: Cyfathrebu

 01656 641150

Dyddiad: 7 Medi 2020

 Cyfathrebu
@ombwdsmon.cymru

Cynhorydd Llinos Medi Huws
Arweinydd y Cyngor
Cyngor Sir Ynys Môn

Trwy Ebost yn Unig
llinosmedihuws@anglesey.gov.uk

Annwyl Cynhorydd Huws

Llythyrau Blynyddol 2019/20

Mae'n bleser gennyf ddarparu fy Llythyr Blynyddol (2019/20) i Gyngor Sir Ynys Môn.

Yr wyf yn ysgrifennu hyn yn ystod cyfnod na welwyd ei debyg o'r blaen ar gyfer gwasanaethau cyhoeddus yng Nghymru a'r sawl sy'n eu defnyddio. Mae'r rhan fwyaf o'r data yn yr ohebiaeth hon yn gysylltiedig â'r cyfnod cyn y cynnydd cyflym yn ymlediad Covid-19 a chyn cyflwyno cyfyngiadau ar weithgareddau economaidd a chymdeithasol. Fodd bynnag, yr wyf yn ymwybodol iawn o'r effaith y mae'r pandemig yn parhau i gael ar bob un ohonom.

Yr wyf yn falch o ddweud y bu'n rhaid inni, yn ystod y flwyddyn ariannol ddiwethaf, ymyrryd (cadarnhau, setlo neu ddatrys yn gynnar) mewn cyfran lai o gwynion am gyrrff cyhoeddus: 20% o gymharu â 24% y llynedd.

Cyfeiriasom hefyd gyfran lai o gwynion y Cod ymddygiad at Bwyllgor Safonau neu Banel Dyfarnu Cymru: 2% o gymharu â 3% y llynedd.

O ran cwynion newydd yn ymwneud ag Awdurdod Lleol, mae'r cyfanswm wedi gostwng o 2.4% o gymharu â'r flwyddyn ariannol flaenorol. Yr wyf hefyd yn falch y bu'n rhaid inni ymyrryd mewn cyfran lai o'r achosion a gaewyd (13% o gymharu â 15% y llynedd). Wedi dweud hynny, yr wyf yn bryderus bod ymdrin â chwynion yn parhau fel un o'r prif bynciau ein cwynion eto eleni.

Ymhlith prif uchafbwyntiau'r flwyddyn, yn 2019 pasiodd Cynulliad Cenedlaethol Cymru (Senedd Cymru bellach) ein Deddf newydd. Erbyn hyn, ni yw'r swyddfa Ombwdsmon gyntaf yn y DU i fod â phwerau llawn a gweithredol i ysgogi gwelliannau systematig mewn gwasanaethau cyhoeddus drwy ymchwilio 'ar ein liwt ein hunain' a'r rôl Safonau Cwynion.

Tudalen 1 o 7

Public Services Ombudsman For Wales | Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru, 1 Ffordd yr Hen Gae, Pencoed CF35 5LJ

 01656 641150

 01656 641199

 ask@ombudsman-wales.org.uk | holwch@ombwdsmon-cymru.org.uk

Yn 2019/20, yr ydym wedi ymgysylltu'n helaeth ag Awdurdodau Lleol ynglŷn â'r mater hwn, gan gychwyn defnyddio ein pwerau Safonau Cwynion newydd.

Cyflwynodd Awdurdodau Lleol yng Nghymru ddata am y cwynion a ymdriniwyd ganddynt i'r Awdurdod Safonau Cwynion (ASC) am y tro cyntaf yn 2019/2020, gan ddatgelu gymaint mwy am y sefyllfa cwynion yng Nghymru.

Mae'r data a gyflwynwyd ar gyfer 2019/2020 yn dangos:

- Cofnodwyd dros 13,000 o gwynion gan Awdurdodau Lleol - 4.25 ar gyfer pob 1000 o drigolion
- Cadarnhawyd bron i hanner (42%) y cwynion hynny yn llawn neu'n rhannol
- Ymchwiliwyd i oddeutu 80% (79.51%) ohonynt o fewn 20 diwrnod gwaith
- Yn y pen draw, cyfeiriwyd oddeutu 7% (6.91%) o'r holl gwynion at OGCC.

Bydd yr ASC yn gweithio â chyrff cyhoeddus i sicrhau bod y data a gyflwynir yn gynrychiolaeth gywir o'r cwynion sy'n cael eu cyflwyno gan ddefnyddwyr gwasanaeth.

Gweler ynghlwm grynodedb o'r cwynion o gamweinyddu/methiant gwasanaeth a dderbyniwyd mewn cysylltiad â'ch Cyngor.

Hefyd ynghlwm y mae crynodeb o'r cwynion y Cod Ymddygiad mewn cysylltiad ag aelodau'r Cyngor a'r Cyngorau Tref a Chymuned yn eich ardal.

Camau i'w cymryd gan y Cyngor:

- Cyflwyno fy Llythyr Blynnyddol i'r Cabinet i gynorthwyo aelodau yn eu swyddogaeth o graffu ar berfformiad y Cyngor
- Ymgysylltu â'm gwaith Safonau Cwynion, cael hyfforddiant i'ch staff a darparu data cwynion
- Rhoi gwybod imi am ganlyniad ystyriaethau a chamau gweithredu arfaethedig y cyngor yng nghyswllt y materion uchod erbyn **30ain Tachwedd**

Mae'r ohebiaeth hon yn cael ei chopïo i Brif Weithredwr eich Cyngor a'ch Swyddog Cyswllt. Yn olaf, bydd copi o'r holl Lythyrau Blynnyddol yn cael eu cyhoeddi ar fy ngwefan.

Yn gywir

Nick Bennett
Ombwdsmon

Cc: Anwen Morgan, Prif Weithredwr
Beryl Jones, Swyddog Cyswllt

Taflen Ffeithiau

A. Cwynion a Gafwyd

Awdurdod Lleol	Cwynion a Gafwyd	Cwynion a gafwyd fesul 1000 o drigolion
Cyngor Bwrdeistref Sirol Blaenau Gwent	17	0.24
Cyngor Bwrdeistref Sirol Pen-y-bont ar Ogwr	34	0.23
Cyngor Bwrdeistref Sirol Caerffili	49	0.27
Cyngor Caerdydd*	122	0.33
Cyngor Sir Caerfyrddin	42	0.22
Cyngor Sir Ceredigion	31	0.42
Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy	29	0.25
Cyngor Sir Ddinbych	32	0.34
Cyngor Sir y Fflint	61	0.39
Cyngor Gwynedd	37	0.30
Cyngor Sir Ynys Môn	26	0.37
Cyngor Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful	13	0.22
Cyngor Sir Fynwy	16	0.17
Cyngor Bwrdeistref Sirol Castell-nedd Port Talbot	22	0.15
Cyngor Dinas Casnewydd	39	0.25
Cyngor Sir Penfro	25	0.20
Cyngor Sir Powys	72	0.54
Cyngor Bwrdeistref Sirol Rhondda Cynon Taf	39	0.16
Cyngor Abertawe	92	0.37
Cyngor Bwrdeistref Sirol Torfaen	5	0.05
Cyngor Bro Morgannwg	30	0.23
Cyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam	33	0.24
Cymru	866	0.28

* gan gynnwys 1 Rhentu Doeth Cymru

B. Cwynion a Gafwyd yn ôl Pwnc

Cyngor Sir Ynys Môn	Cwynion a Gafwyd	Cyfran Ganrannol Cwynion
Gwasanaethau Cymdeithasol Oedolion	4	15.38%
Gweinyddu Budd-daliadau	1	3.85%
Gwasanaethau Cymdeithasol Plant	2	7.69%
Ymdrin â Chwynion	2	7.69%
Yr Amgylchedd ac Iechyd yr Amgylchedd	2	7.69%
Cyllid a Threthiant	3	11.54%
Tai	4	15.38%
Cynllunio a Rheoli Adeiladu	8	30.77%

C. Canlyniadau Cwynion

(* yn dynodi ymyrraeth)

Cwynion a Gaewyd	Cynamserol/ Tu hwnt i amser/Hawl Apelio	Tu hwnt i Awdurdodaeth	Achosion eraill wedi'u cau ar ôl ystyriaeth gychwynnol	Datrys yn Gynnar / Setliad Gwirfoddol*	Wedi rhoi'r gorau iddi	Adroddiadau Eraill - Heb eu Cadarnhau	Adroddiadau Eraill wedi'u Cadarnhau - yn gyfan gwbl neu'n rhannol*	Adroddiad Budd y Cyhoedd	Cyfanswm
Cyngor Sir Ynys Môn	9	2	14	1	0	0	2	0	28
Cyfran Ganrannol	32.14%	7.14%	50.00%	3.57%	0.00%	0.00%	7.14%	0.00%	

D. Nifer yr achosion lle ymyrodd OGCC

	Nifer yr ymyriadau	Nifer y cwynion a gaewyd	% o ymyriadau
Cyngor Bwrdeistref Sirol Blaenau Gwent	1	17	6%
Cyngor Bwrdeistref Sirol Pen-y-bont ar Ogwr	1	34	3%
Cyngor Bwrdeistref Sirol Caerffili	6	50	12%
Cyngor Caerdydd	21	120	18%
Cyngor Caerdydd - Rhentu Doeth Cymru	-	1	0%
Cyngor Sir Caerfyrddin	6	46	13%
Cyngor Sir Ceredigion	4	30	13%
Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy	6	34	18%
Cyngor Sir Ddinbych	2	32	6%
Cyngor Sir y Fflint	8	57	14%
Cyngor Gwynedd	4	39	10%
Cyngor Sir Ynys Môn	3	28	11%
Cyngor Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful	2	15	13%
Cyngor Sir Fynwy	2	15	13%
Cyngor Castell-nedd Port Talbot	4	25	16%
Cyngor Dinas Casnewydd	4	38	11%
Cyngor Sir Penfro	7	29	24%
Cyngor Sir Powys	14	71	20%
Cyngor Bwrdeistref Sirol Rhondda Cynon Taf	5	40	13%
Cyngor Abertawe	4	93	4%
Cyngor Bwrdeistref Sirol Torfaen	1	5	20%
Cyngor Bro Morgannwg	4	27	15%
Cyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam	4	33	12%
Cyfanswm	113	879	13%

E. Cwynion yn ymwneud â'r Cod Ymddygiad a Gaewyd

Cyngor Sir/Cyngor Bwrdeistref Sirol	Caewyd ar ôl ystyriaeth gychwynnol	Wedi rhoi'r gorau iddi	Dim tystiolaeth o dorri'r cod	Dim angen gweithredu	Cyfeirio at y Pwyllgor Safonau	Cyfeirio at y Panel Dyfarnu	Tynnwyd yn ôl	Cyfanswm
Ynys Môn	1	-	-	-	-	-	-	1

F. Cwynion Cod Ymddygiad Cyngorau Tref/Cymuned

Cyngor Tref/ Cyngor Cymuned	Caewyd ar ôl ystyriaeth gychwynnol	Wedi rhoi'r gorau iddi	Dim tystiolaeth o dorri'r cod	Dim angen gweithredu	Cyfeirio at y Pwyllgor Safonau	Cyfeirio at y Panel Dyfarnu	Tynnwyd yn ôl	Cyfanswm
Cyngor Tref Amlwch	1	-	1	-	-	-	-	2
Cyngor Cymuned Bodorgan	1	-	-	-	-	-	-	1
Cyngor Tref Caergybi	1	-	-	-	-	-	-	1

Atodiad

Nodiadau Esboniadol

Darparir adran A ddadansoddiad o nifer y cwynion yn erbyn yr Awdurdod Lleol a gafwyd yn ystod 2019/20, a nifer y cwynion fesul 1,000 o breswylwyr (poblogaeth).

Darparir Adran B dadansoddiad o nifer y cwynion am yr Awdurdod Lleol a dderbyniwyd gan fy swyddfa yn 2019/20. Mae'r ffigurau wedi'u cyflwyno yn ôl categorïau pwnc gan ddefnyddio cyfran ganrannol.

Darparir adran C canlyniadau'r cwynion ar gyfer yr Awdurdod Lleol yn ystod 2019/20, gyda'r gyfran ganrannol.

Darparir Adran D y nifer a chanran o achosion a dderbyniwyd gan OGCC lle bu rhaid ymyrryd. Mae hyn yn cynnwys yr holl gwynion a gadarnhawyd, datrysiadau cynnar a setliadau gwirfoddol.

Darparir Adran E dadansoddiad o ganlyniadau'r holl gwynion Cod Ymddygiad a dderbyniwyd yn erbyn Cyngorwyr yn ystod 2019/20.

Darparir Adran F dadansoddiad o ganlyniadau'r cwynion Cod Ymddygiad yn erbyn Cyngorau Tref/Cymuned.

Adborth

Rydym yn croesawu eich adborth ar y wybodaeth amgaaedig, gan gynnwys awgrymiadau am unrhyw wybodaeth sydd i'w hamgáu mewn crynodebau blynyddol yn y dyfodol. Dylid anfon unrhyw adborth neu ymholiadau drwy e-bost at cyfathrebu@ombwdsmon-cymru.org.uk

This page is intentionally left blank

CYNGOR SIR YNYS MÔN	
Adroddiad i:	Pwyllgor Gwaith
Dyddiad:	26.10.2020
Pwnc / Testun:	Strategaeth Ataliol ac Ymyrraeth Gynnar
Deilydd(ion) Portffolio:	Pawb
Pennaeth Gwasanaeth / Cyfarwyddwr:	Fôn Roberts / Ned Michael
Awdur yr Adroddiad: Tel: E-bost:	R.Arwel Jones – Prif Swyddog Datblygu – Gwas Tai (01248) 752064 RArwel.Jones@ynysmon.gov.uk
Aelodau Lleol:	Ddim yn berthnasol

A – Argymhelliad / Argymhellion a rheswm / rhesymau

Cymeradwyo:

- Y Strategaeth Gorfforaethol ar Ataliol ac Ymyrraeth Gynnar a'r papurau amgaaedig, a'r Cynllun Gweithredu.

1.0 Cyflwyniad

1.1 Mae Strategaeth Ataliol ac Ymyrraeth Gynnar Cyngor Sir Ynys Môn (gweler Atodiad 1) yn nodi gweledigaeth, uchelgais a datblygiad corfforaethol y Cyngor mewn perthynas â chomisiynu a darparu gwasanaeth a gweithgaredd yn uniongyrchol yn y maes hwn.

1.2 Dan arweiniad Llywodraeth Cymru, mae Awdurdodau Lleol ledled Cymru wedi gweithredu'n rhagweithiol yn ein gwasanaethau cyhoeddus, gan ganolbwyntio ar wella canlyniadau a datblygu asedau a gwytnwch pobl a chymunedau, trwy atal ac ymyrraeth gynnar. Mae'n gweld gwerth yng nghydweithrediad y rhai sy'n cymryd rhan - pobl a chymunedau, sefydliadau'r Trydydd Sector, darparwyr gwasanaethau cyhoeddus a busnesau. Wrth atal ac ymyrraeth gynnar rhoddir cydnabyddiaeth i bwysigrwydd dylunio gwasanaethau gyda'r bobl y maent yno i'w gwasanaethu, ac ar eu cyfer, ac i ychwanegu at y cryfderau yn ein cymunedau.

1.3 Mae diffinio gweithredu ataliol fel 'mabwysiadu dulliau sy'n ychwanegu at ymwneud defnyddwyr gwasanaeth a chymunedau i sicrhau gwell canlyniadau a chyfrannu'n sylweddol at wneud y defnydd gorau posibl o arian ac asedau eraill'. Mae gweithredu fel hyn yn helpu i ddileu dyblygu a gwastraff, gan leihau'n sylweddol alwadau o'r system yn y tymor hwy.

- 1.4 Ymhlith prif fuddion gweithredu'n ataliol mae adnabod a hyrwyddo ffactorau gwarchod a all atal canlyniadau negyddol yn gynnar, cefnogi pobl i wneud y gorau o'u potensial, a mwynhau gwell ansawdd bywyd. Mae gweithredu'n ataliol yn aml yn 'galluogi': arfogi unigolion a chymunedau gyda'r hyn sydd ei angen i lwyddo, yn hytrach na gorfodi ymyraethau arnynt. Mae gweithredu seiliedig ar asedau wedi hen ennill ei blwyf yn ardal Seiriol ac maent wedi llwyddo i feithrin hunanddibyniaeth a gwytnwch yn hytrach na dibyniaeth.
- 1.5 Mewn cymhariaeth, ystyrir 'ymyraethau cynnar' yn weithredoedd a all roi sylw i achosion sylfaenol problemau cymdeithasol, sydd yn aml yn gysylltiedig â'i gilydd ac wedi'u gwreiddio'n ddwfn. Fel hyn, byddir yn atal problemau cysylltiedig, lluosog rhag codi, gan helpu i atal cylchoedd amddifadedd sydd wedi hen wreiddio, a lleihau anghydraddoldeb. At ei gilydd, mae'n haws mynd i'r afael â phroblemau'n gynnar, cyn iddynt wreiddio'n ddwfn, a thrwy roi sylw iddynt, gallwn greu'r amodau ar gyfer cymdeithas fwy cyfartal fydd yn cael effaith gadarnhaol ar draws ystod o ganlyniadau. Wrth weithredu yn y ddwy ffordd hyn hefyd, gellir sicrhau arbedion cost sylweddol i'r sector cyhoeddus trwy leihau'r angen am sawl ymyrraeth ddrud ac aciwt yn y tymor hir ac, felly, alluogi pobl a chymunedau i wireddu eu potensial, a thrwy hynny leihau dibyniaeth ar y wladwriaeth a Gwasanaethau Cyhoeddus yn gyffredinol.
- 1.6 Dengys adroddiad a gomisiynwyd yn ddiweddar gan Cymorth Cymru (y corff ymbarél cynrychioliadol ar gyfer digartrefedd, tai a chefnogaeth yng Nghymru) ac a gyhoeddwyd ar 24 Medi 2020, bod gwasanaethau cymorth tai yn sicrhau arbedion blynyddol gros o £300 miliwn i wasanaethau cyhoeddus yng Nghymru trwy atal digartrefedd, llacio pwysau ar iechyd a gofal cymdeithasol a lleihau'r ymwneud â'r system cyfiawnder troseddol.
- 1.7 Dan arweiniad Prifysgol Metropolitan Caerdydd, gydag Alma Economics yn cynnal gwaith modelu economaidd arbenigol, mae'r ymchwil hon yn tystio i arbediad net o £1.40 am bob £1 a fuddsoddir gan Lywodraeth Cymru yn y Grant Cymorth Tai. Mae'r llif cyllido hanfodol hwn yn cynorthwyo dros 57,000 o bobl bob blwyddyn, (**y mae oddeutu 950 ohonynt yn cael cymorth yn Ynys Môn mewn blwyddyn ariannol lawn**) gan gynnwys pobl sy'n ddigartref neu mewn perygl o fod yn ddigartref, pobl ifanc â phrofiad gofal, pobl hŷn, pobl sy'n ffoi rhag trais a chamdriniaeth, pobl ag anableddau dysgu, a phobl ag iechyd meddwl a phroblemau camddefnyddio sylweddau.
- 1.8 Ochr yn ochr â dangos budd ariannol clir, mae'r gwaith ymchwil hwn yn wahanol i astudiaethau blaenorol trwy dystio i effaith gymdeithasol gwasanaethau ar fywydau pobl. Yn sgil dros gant o gyfweiliadau â phobl sy'n defnyddio gwasanaethau cymorth tai yng Nghymru, dengys y canlyniadau effaith gadarnhaol barhaus ar iechyd, lles, hyder ac optimistiaeth pobl ar gyfer y dyfodol.
- 1.9 Ymhlith y prif ganlyniadau mae:

- Mae gwasanaethau Cymorth Tai a digartrefedd yn sicrhau arbedion blynyddol gros o £300m i wasanaethau cyhoeddus yng Nghymru.
- Mae hyn yn cynnwys arbedion o £139m i'r gwasanaethau ieuchyd, arbedion o £121m i ofal cymdeithasol a £48m i'r system cyfiawnder troseddol.
- Mae hyn yn cyfateb i arbediad net o £1.40 am bob £ 1 a fuddsoddir yng Ngrant Cymorth Tai Llywodraeth Cymru
- Nododd 80% o'r ymatebwyr effaith gadarnhaol barhaus mewn perthynas â theimlo mewn rheolaeth o'u bywyd
- Nododd 79% o'r ymatebwyr effaith gadarnhaol barhaus mewn perthynas â'u boddhad â'u bywyd
- Nododd 70% o'r ymatebwyr effaith gadarnhaol barhaus ynghylch eu hoptimistiaeth ar gyfer y dyfodol
- Nododd 67% o'r ymatebwyr effaith gadarnhaol barhaus ar eu hiechyd

2.0 Llywodraethiant ac Atebolrwydd

2.1 Rheolwyr Rhaglen / Swyddogion Arweiniol a'u timau fydd yn parhau i weithredu'r Rhaglenni Atal / Ymyrryd yn Gynnar Penodol a restrir uchod, o ddydd i ddydd. Fodd bynnag, bydd gofyn i bob Rheolwr Rhaglen / Swyddog Arweiniol adrodd i'r Bwrdd bob chwarter o leiaf mewn perthynas â:

- Gwariant (gorwario / tanwario);
- Cynnydd yn erbyn targedau allweddol, fel y dangosir yn y Cynllun Gweithredu Corfforaethol ar Atal / Ymyrryd yn gynnar;
- Mesurau ar sail canlyniadau, lle bo hynny'n berthnasol;
- Caffael;
- Materion sy'n peri pryder / Arfer Da.

2.2 Yn dilyn hynny, bydd y Bwrdd Corfforaethol ar Atal / Ymyrryd yn Gynnar, trwy ei Gadeirydd (Cyfarwyddwr Statudol y Gwasanaethau Cymdeithasol) yn adrodd i'r Uwch-dîm Rheoli ar bob penderfyniad strategol allweddol a bydd yn cyflwyno adroddiadau cynnydd, o leiaf ddwywaith y flwyddyn, yn unol â'r trefniadau uchod.

2.3 Yn unol â gofynion Llywodraeth Cymru, bydd y trefnwyr llywodraethu ar gyfer Grant Cymorth Tai yn aros yr un fath, gydag atebolrwydd cychwynnol trwy Grŵp Cynllunio Lleol Ynys Môn, sy'n cynnwys uwch-reolwyr a rheolwyr canol sy'n cynrychioli'r Gwasanaethau Tai, Oedolion a Phlant, Darparwyr Gwasanaeth, Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr a Gwasanaeth Prawf Gogledd Cymru. Mae'n ofynnol cynnwys Iechyd a Gwasanaeth Prawf Gogledd Cymru, yn unol â thelerau ac amodau'r Rhaglen a gyhoeddir gan Lywodraeth Cymru.

2.4 Fodd bynnag, bydd Prif Swyddog Datblygu'r Grant Cymorth Tai a'r Rheolwr Gwasanaeth Polisi, Comisiynu a Strategaeth Tai, yn rhoi diweddariad chwarterol i'r Bwrdd Corfforaethol ar Atal / Ymyrryd yn Gynnar, mewn perthynas â'r materion a restrir uchod.

3.0 Gweithredu'r Strategaeth a'r Cynllun Gweithredu Corfforaethol ar Atal ac Ymyrryd yn Gynnar.

3.1 Gyrwyr Allweddol

3.2 Bydd ein Cynllun Gweithredu Corfforaethol ar Atal ac Ymyrraeth Gynnar yn canolbwyntio ar ddull gweithredu a ddefnyddir ar draws yr Awdurdod fel yr amlinellir yn y Cynllun Gweithredu, ac a weithredir ochr yn ochr â Chynllun Corfforaethol y Cyngor wrth i ni weithio'n barhaus tuag at gyflawni ein tri nod corfforaethol craidd:

- Creu'r amodau i bawb gyflawni eu potensial tymor hir
- Cefnogi oedolion a theuluoedd bregus a'u cadw'n ddiogel, yn iach ac mor annibynnol â phosib
- Gweithio mewn partneriaeth â'n cymunedau i sicrhau eu bod yn gallu ymdopi'n effeithiol â newid a datblygiadau, gan amddiffyn ein hamgylchedd cenedlaethol yr un pryd

3.3 Argymhellir y dylid defnyddio'r prif yrwyr i hyrwyddo cymdeithas fwy cyfartal a theg yn Ynys Môn, a thrwy hynny fynd i'r afael ag anghydraddoldeb trwy fabwysiadu a hyrwyddo dulliau atal ac ymyrryd yn gynnar fydd yn seiliedig ar y penawdau allweddol a chanlyniadau'r boblogaeth a ganlyn:

- Generig
- Gweithio mewn Partneriaeth
- Rhoi'r dechrau gorau posibl mewn Bywyd i Blant
- Creu'r amgylchedd addysgol gorau posibl fel bod modd i'n holl ddinasyddion ddysgu'n effeithiol
- Creu cyfleoedd priodol i geisio cyflogaeth
- Sicrhau bod ein dinasyddion yn iach, yn ddiogel ac yn annibynnol
- Sicrhau bod digon o dai ar gael i'n pobl

3.4 Ni chaiff camau gweithredu unigol y gellir eu cynnwys ar lefel gwasanaeth berthnasol eu cynnwys yma, gan y byddant yn cael eu hadlewyrchu yn y cynllun gwasanaeth, a'u monitro felly.

3.5 At hynny, bydd wyth thema yn y cynllun gweithredu, fydd yn cael eu cynnwys ym mhenawdau'r canlyniadau poblogaeth, a nodir uchod, gan gynorthwyo gwaith cydgysylltiedig ar draws yr Awdurdod Lleol.

- Llywodraethu
- Cyfathrebu
- Hyrwyddo a Datblygu Gweithio mewn Partneriaeth
- Lleihau Tlodi
- Lles / Gwydnwch Cymunedol

- Cynllunio Lle
- Hyrwyddo Cyfleoedd Cyflogaeth / Hyfforddiant / Addysgol
- Diogelu

3.6 Mae Cyngor Sir Ynys Môn yn cydnabod bod angen iddo ddatblygu dull corfforaethol cryfach o ddarparu gwasanaethau i'w ddinasyddion. Felly, mae'n hanfodol ein bod yn parhau i ddatblygu perthynas gryfach yn y Cyngor ei hun a chyda phartneriaid, cymunedau a thrigolion, er mwyn dod o hyd i ffyrdd newydd o weithio a darparu gwasanaethau i roi sylw i'r anghenion lleol.

3.7 Bydd rhoi'r Strategaeth a'r Cynllun Gweithredu ar waith yn llwyddiannus yn seiliedig ar yr enghreifftiau a ganlyn o arfer da, yn lleol:

- Rheoli galw:** atal pobl rhag dod i mewn i'r system statudol neu leihau hyd yr amser y maent yn y system.
- Atal ar bob lefel:** meithrin gwytnwch mewn unigolion ac atal anghenion rhag uno a gweithredu i'w hatal rhag gwaethygu os gwnânt hynny;
- Seiliedig ar Ganlyniadau** - bydd y gweithredu'n canolbwyntio ar ganlyniadau clir a mesuradwy ar draws yr holl wasanaethau atal / ymyrryd yn gynnar, a hynny'n seiliedig ar Fframwaith Canlyniadau Corfforaethol y Cyngor, yn unol â Chanllawiau Llywodraeth Cymru. Mae hyn yn cael ei ddatblygu ar hyn o bryd.
- Cymorth Cynnar wedi'i Dargedu ac Ymyrraeth Gynnar i'r rhai mwyaf bregus** - mae'r strategaeth yn cynnwys gwaith datblygu sy'n integreiddio cefnogaeth a roddir i blant allu tyfu a datblygu yn eu blynyddoedd cynnar (e.e. Dechrau'n Deg) gydag ymyraethau wedi'u targedu a'u cynllunio i atal pryderon sy'n dod i'r amlwg rhag gwaethygu a gwreiddio (e.e. Gwasanaethau Cymorth Integredig i Deuluoedd, Cynhadledd Grŵp Teulu, ymyraethau therapiwtig). Yn yr un modd, gellir defnyddio'r un peth gyda pherson sydd mewn perygl o gael ei droi allan o'i gartref ac, wedi hynny, bod yn ddigartref. Gellir cyflwyno mesurau a chefnogaeth ymyrryd yn gynnar er mwyn rhoi sgiliau cyllidebu, rheoli arian trwy'r Grant Cymorth Tai i sicrhau y gall y tenant osgoi gael ei droi allan a bod yn ddigartref.
- Methodoleg Comisiynu ac Ymchwil** –datblygir y dull ar sail cylch comisiynu'r IPC.

f) **Arfer sy'n Seiliedig ar Dystiolaeth** – bydd gwaith datblygu mentrau newydd neu aildargeddu adnoddau'n seiliedig ar dystiolaeth o 'beth sy'n gweithio' a werthuswyd i fod yn gadarn.

g) **Gweithredu fel Partneriaeth** - Bydd ymrwymiad partneriaeth i aildargeddu adnoddau partneriaid sydd ar gael er mwyn lleihau'r galw neu lacio ymyrraeth i'r pwynt isaf sydd raid, yn hanfodol i lwyddiant y Strategaeth. Mae nodweddion allweddol gweithio integredig effeithiol, lle mae gofyn iddynt fod yn eu lle ym mhobman, yn cynnwys bod â gweledigaeth gyffredin, dealltwriaeth glir o anghenion ac adnabod bylchau, canolbwyntio ar wella canlyniadau i holl ddinasyddion Ynys Môn, negeseuon clir a chyson gaiff eu cyfleu i staff a dinasyddion, a strategaeth sy'n sail i ddatblygu gweithlu integredig. Mae angen rhoi amser i fethrin ymddiriedaeth, perthynas gref ac, yn y pen draw, i sicrhau cefnogaeth holl Adrannau'r Cyngor ac asiantaethau allanol. Mae'n hanfodol, hefyd, ein bod yn datblygu dull sy'n seiliedig ar gryfder ac, wrth wneud hynny, yn defnyddio potensial y gymuned nad yw wedi'i ddefnyddio, a'u hasedau, trwy gyd-gynhyrchu.

h) **Datblygiad Effeithiol y Gweithlu** -. Mae'n hanfodol parhau i ddatblygu sgiliau a gallu'r gweithlu er mwyn ymgysylltu'n effeithiol â'n holl ddinasyddion, o ddarparu gwasanaethau cyffredinol fel ysgolion a seilwaith trafnidiaeth, cefnogaeth wedi'i thargedu megis ymyrryd yn gynnar trwy hybiau amlasiantaethol i bobl ifanc anfodlon a bregus, trwodd i ymyrraeth statudol megis asesiadau cartrefi gofal.

4.0 Datblygiad Cynaliadwy – Darpariaeth y Dyfodol

4.1 Rhydd **Deddf Lles Cenedlaethau'r Dyfodol 2015** y fframwaith sy'n ofynnol i sicrhau bod cyrff cyhoeddus fel Awdurdodau Lleol yn arwain ar sicrhau y byddir yn gwella lles cymdeithasol, economaidd, amgylcheddol a diwylliannol Cymru.

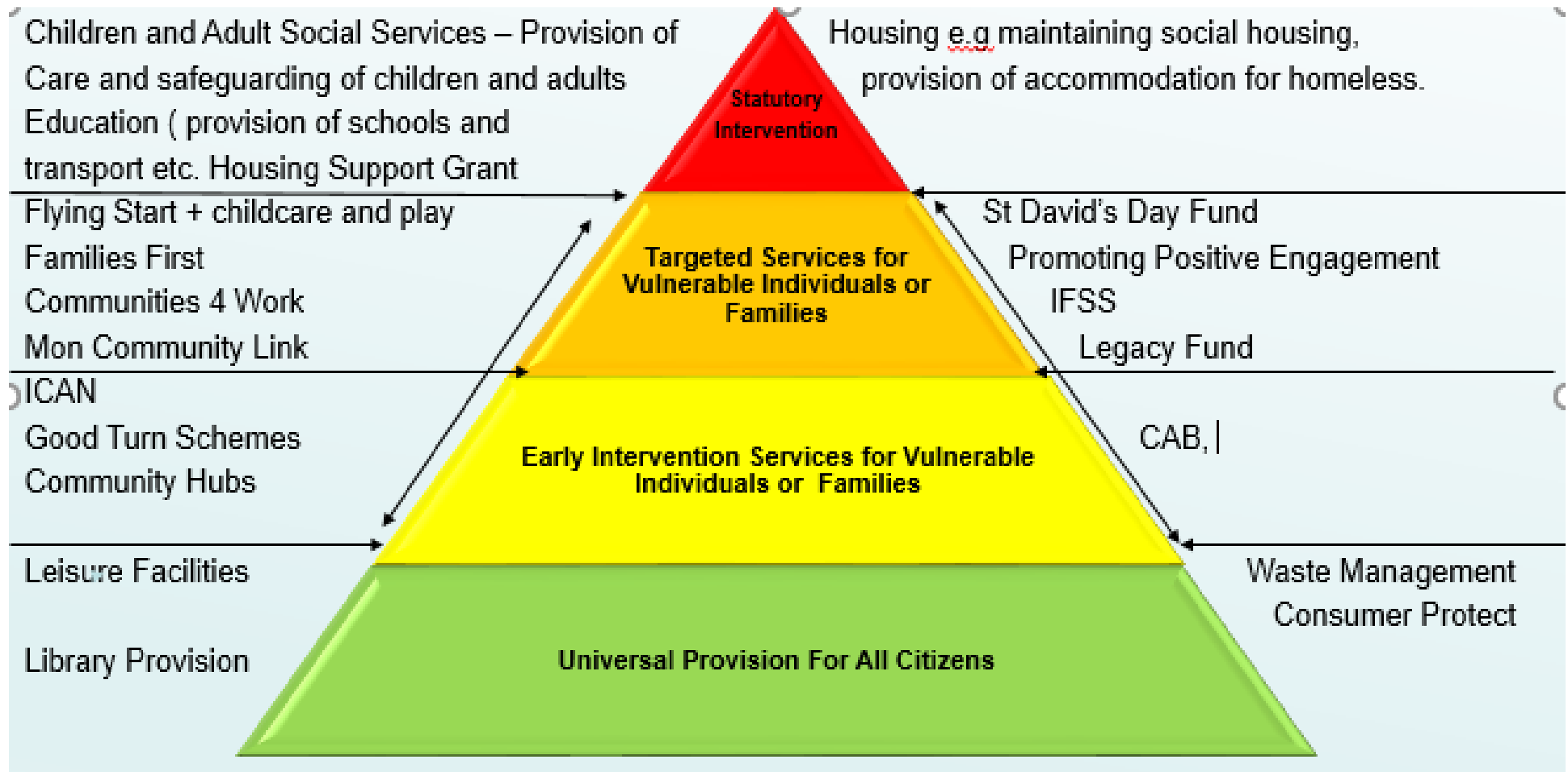
4.2 Wrth wneud penderfyniadau, mae angen i gyrff cyhoeddus megis Cyngor Sir Ynys Môn sicrhau y rhoddir ystyriaeth i sut y bydd yn cael effaith yn y dyfodol ar bobl sy'n byw yng Nghymru. Mae hyn yn golygu bod yn gynaliadwy gyda holl ddarpariaethau'r dyfodol. Er mwyn sicrhau y cyflawnir hyn, bydd angen i ni ystyried y canlynol yn barhaus.

- **Y tymor hir** - Pwysigrwydd cydbwysu anghenion tymor byr â'r anghenion i ddiogelu'r gallu i ddiwallu anghenion tymor hir hefyd
- **Atal** - Sut i atal problemau yn y lle cyntaf
- **Sut i weithio gydag eraill** - Integreiddio a chydweithio
- **Sut i gynnwys pobl sydd â diddordeb mewn cyflawni'r nodau llesiant, a sicrhau bod y bobl hynny'n adlewyrchu amrywiaeth yr ardal y mae'r Cyngor a chyrff cyhoeddus eraill yn ei gwasanaethu** – Dwyn i mewn

4.3 Felly, ystyrir atal ac ymyrryd yn gynnar yn feysydd blaenoriaeth allweddol wrth sicrhau bod Cyngor Sir Ynys Môn yn cyflawni pob un o'r saith nod a nodir yn y Ddeddf. Y rhain yw:

- Cymru lewyrchus
- Cymru gydnerth
- Cymru iachach
- Cymru sy'n fwy cyfartal
- Cymru o Gymunedau Cydlynus
- Cymru â diwylliant bywiog lle mae'r Gymraeg yn ffynnu
- Cymru sy'n gyfrifol ar lefel fyd-eang.

Model Darpariaeth Y Dyfodol

Atodiadau

Atodiad 1 Strategaeth Ataliol ac Ymyrraeth Gynnar

Strategaeth Ataliol
Corfforaethol - Iona

Atodiad 2 Cynllun Gweithredu Gwasanaethau Ataliol ac Ymyrraeth Gynnar

Atodiad 2 Cynllun
Gweithredu 2020-21

Atodiad 3 Tabl o Wasanaethau Ataliol ac Ymyrraeth Gynnar – manylion ariannol a'r nodau ac amcanion

Tabl Grantiau
Ataliol Ymyrraeth Gy

Atodiad 4 Deilliannau a Nodau – Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015

Appendix 4
Outcomes and Goal

B – Pa opsiynau eraill bu I chi ystyried a beth oedd y rhesymau am eu gwrthod ac/neu am ddewis yr opsiwn hwn?

- Nid yw gwneud dim yn opsiwn.
- Ymestyn Aelodaeth y Bwrdd i gynnwys asiantaethau allanol megis Iechyd, Heddlu Gogledd Cymru, Gwasanaeth Tân, Coleg Menai, yr Adran Gwaith a Phensiynau. Ar yr adeg benodol hon, ystyrir bod hyn yn gynamserol, hyd nes y bydd trefniadau llywodraethu clir wedi'u sefydlu ac y byddir wedi edrych ymhellach ar weithio mewn partneriaeth a rhannu gwybodaeth.

C – Pam fod hwn yn benderfyniad i'r Pwyllgor Gwaith?

Mae goblygiadau ar draws y Cyngor i weithredu Strategaeth Atal ac Ymyrryd yn Gynnar, ac mae hyn yn hanfodol os ydym am gyflawni ein tri nod corfforaethol:

- Creu'r amodau i bawb gyflawni eu potensial tymor hir
- Cefnogi oedolion a theuluoedd bregus a'u cadw'n ddiogel, yn iach ac mor annibynnol â phosib
- Gweithio mewn partneriaeth â'n cymunedau i sicrhau eu bod yn gallu ymdopi'n effeithiol â newid a datblygiadau, gan warchod ein hamgylchedd cenedlaethol yr un pryd

Mae'n hanfodol, hefyd, ein bod yn gweithredu ar draws y cyngor ac yn sicrhau cyfranogiad a pherchnogaeth gorfforaethol lawn os ydym am weithredu'r strategaeth hon yn llwyddiannus, gyda'r holl wasanaethau'n cyfrannu'n ariannol ac yn darparu gwasanaeth, fel yr amlinellir yn y cynllun gweithredu arfaethedig.

D – A yw'r penderfyniad hwn yn gyson a'r polisi a gymeradwywyd gan y Cyngor llawn?

Ydyw

DD – A yw'r penderfyniad hwn oddi fewn i'r gyllideb a gymeradwywyd gan y Cyngor?

Ydyw

E – Effaith ar Genedlaethau'r Dyfodol (os yn berthnasol)

1	Sut mae'r penderfyniad yma'n effeithio ar ein anghenion tymor hir fel Ynys	Dylai defnyddio Strategaeth Gorfforaethol effeithiol ar Atal / Ymyrryd yn Gynnar liniaru anawsterau a dibyniaeth ar wasanaethau statudol.
2	A yw hwn yn benderfyniad a ragwelir a fydd yn atal costau / dibyniaethau ar yr Awdurdod i'r dyfodol. Os felly, sut:-	Ydyw. Bydd gweithredu'n llwyddiannus Strategaeth Gorfforaethol ar Atal / Ymyrryd yn Gynnar yn gostwng nifer y bobl a'r costau cyffredinol i wasanaethau statudol ac, felly, yn gwneud gwasanaethau'n fwy ariannol gynaliadwy
3	A ydym wedi bod yn cyd-gweithio â sefydliadau eraill i ddod i'r penderfyniad hwn, os felly, rhwch wybod gyda pwy-	Ydym - Mae eisoes dystiolaeth glir o gydweithio â sefydliadau statudol megis Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr, Heddlu Gogledd Cymru, y Gwasanaeth Tân ac ati, yn ogystal â chysylltiadau sydd wedi hen ennill eu plwyf â nifer o Sefydliadau Trydydd Sector.
4	A yw dinasyddion Ynys Môn wedi chwarae'i rhan yn drafftio'r ffordd hon ymlaen? Esboniwch sut:-	Ymgynghorir â dinasyddion yn rheolaidd ar nifer eang o wasanaethau ataliol / ymyrryd yn gynnar, yn barhaus.
5	Nodwch yr effeithiau mae'r penderfyniad hwn yn ei gael ar yr agenda cydraddoldeb ac iaith Gymraeg	Mae pob dinesydd, gan gynnwys defnyddwyr gwasanaeth presennol a darpar ddefnyddwyr, yn cael eu trin yn gyfartal o ran cael at gefnogaeth a'i derbyn. Mae'r holl wasanaethau'n gallu rhoi gwasanaeth dwyieithog.

E – Gyda phwy yr ymgynghoroch?		Beth oedd eu sylwadau?
1	Prif-weithredwr / Uwch Dim Rheoli (UDRh) (gorfodol)	Cymeradwywyd gan yr Uwch-dîm Rheoli 21.9.2020
2	Cyllid / Swyddog 151 (gorfodol)	Yn bresennol yn yr Uwch-dîm Rheoli uchod
3	Swyddog Cyfreithiol / Mnitro (gorfodol)	Yn bresennol yn yr Uwch-dîm Rheoli uchod
4	Adnoddau Dynol (AD)	Ni chafwyd sylwadau
5	Eiddo	Ni chafwyd sylwadau
6	Technoleg Gwybodaeth (TG)	Dim yn berthnasol ar hyn o bryd
7	Caffael	Dim yn berthnasol ar hyn o bryd
8	Sgriwtini	Disgwylir cyflwyniad 20.10.2020
9	Aelodau Lleol	Dim yn berthnasol

F - Atodiadau:
Atodiad 1 Strategaeth Ataliol ac Ymyrraeth Gynnar

Atodiad 2	Cynllun Gweithredu Gwasanaethau Ataliol ac Ymyrraeth Gynnar
Atodiad 3	Tabl o Wasanaethau Ataliol ac Ymyrraeth Gynnar – manylion ariannol a'r nodau ac amcanion
Atodiad 4	Deilliannau a Nodau – Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015

FF – Papurau Cefndir (cysylltwch ag awdur yr Adroddiad am ragor o wybodaeth):

Dim

This page is intentionally left blank

CYNGOR SIR YNYS MÔN	
Adroddiad i:	PWYLLGOR GWAITH
Dyddiad:	26 HYDREF 2020
Pwnc:	CASGLU GWASTRAFF GARDD GWYRDD - METHODOLEG CODI TÂL A CHYNLLUN GWEITHREDU
Deilydd (Deiliaid) Portffolio:	Y CYNGHORYDD R.G.PARRY OBE FRAGS Y CYNGHORYDD R.W. WILLIAMS
Pennaeth Gwasanaeth/ Cyfarwyddwr:	HUW PERCY – PENNAETH GWASANAETH (PRIFFYRDD, GWASTRAFF AC EIDDO)
Awdur yr Adroddiad: Rhif Ffôn: E-bost:	MARC JONES – CYFARWYDDWR Y SWYDDOGAETH ADNODDAU (CADEIRYDD Y GRŴP LLYWIO RHEOLI GWASTRAFF). HUW PERCY – PENNAETH GWASANAETH (PRIFFYRDD, GWASTRAFF AC EIDDO)
Aelodau Lleol:	YR HOLL AELODAU

A –Argymhelliad /Argymhellion a Rheswm/Rhesymau

Mae'r Pwyllgor gwaith yn:

1) Awdurdodi/cymeradwyo:

- a. Codi £35 y flwyddyn am y bin olwynion cyntaf yn y gwasanaeth casglu Gwastraff Gardd Gwyrdd a £30 y flwyddyn am finiau olwynion ychwanegol.
- b. Gwariant ychwanegol yn y gyllideb fel y'i nodir ym mharagraff 5.4 gyda'r gwariant ychwanegol hwn yn cael ei ariannu o'r incwm a gynhyrchir trwy godi am y gwasanaeth.

Y rhesymau am yr argymhellion yw sicrhau bod gan y Cyngor gynllun cymeradwy a digon o adnoddau i sicrhau y cyflwynir gwasanaeth casglu Gwastraff Gardd Gwyrdd effeithlon y codir amdano o 1 Ebrill 2021 ymlaen .

B – Pa opsiynau eraill bu i chi ystyried a beth oedd y rhesymau am eu gwrthod ac/neu am ddewis yr opsiwn hwn?

Ystyriodd y Pwyllgor Gwaith barhau â gwasanaeth casglu Gwastraff Gardd Gwyrdd yn rhad ac am ddim a gwasanaeth llai (9 mis yn unig, ac eithrio misoedd y gaeaf). Fodd bynnag, penderfynodd y Pwyllgor Gwaith yn derfynol, ar y 27ain o Ionawr 2020, gychwyn gwasanaeth casglu Gwastraff Gardd Gwyrdd bob pythefnos y codir amdano, trwy gydol y flwyddyn o 1 Ebrill 2021 ymlaen.

Ystyriwyd opsiynau eraill hefyd fel y'u manylir ym mharagraff 2.4 a 2.5

C – Pam fod hwn yn benderfyniad i'r Pwyllgor Gwaith?
Mae'n ofynnol i'r Pwyllgor Gwaith gytuno ar y fethodoleg i gyflwyno'r gwasanaeth casglu Gwastraff Gardd Gwyrdd newydd, gan ddefnyddio'r telerau ac amodau a'r taliadau.

CH – A yw'r penderfyniad hwn yn gyson a'r polisi a gymeradwywyd gan y Cyngor llawn?

D – A yw'r penderfyniad hwn oddi fewn i'r gyllideb a gymeradwywyd gan y Cyngor?
Bydd codi tâl am gasglu Gwastraff Gardd Gwyrdd yn cynhyrchu incwm sylweddol. Bydd lefel yr incwm yn dibynnu ar y taliadau a godir a nifer y cartrefi sy'n cofrestru â'r gwasanaeth yn y pen draw. Mae mwy o fanylion i'w cael yng nghorff yr adroddiad hwn.

DD – Effaith ar Genedlaethau'r Dyfodol (os yw'n berthnasol)		
1	Sut mae'r penderfyniad yma'n effeithio ar ein hanghenion tymor hir fel Ynys	Wrth gasglu Gwastraff Gardd Gwyrdd byddir yn cyfrannu at gwrdd â gofynion Strategaeth Gwastraff Cymru i sicrhau y byddir yn rheoli gwasanaethau gwastraff yn gynaliadwy yn y blynyddoedd i ddod.
2	A yw hwn yn benderfyniad a ragwelir a fydd yn atal costau / dibyniaethau ar yr Awdurdod i'r dyfodol. Os felly, sut:-	Yn sgil y penderfyniad hwn cynhyrchir incwm fydd yn lleihau'r baich ar y gyllideb yn y blynyddoedd i ddod.
3	A ydym wedi bod yn cydweithio â sefydliadau eraill i ddod i'r penderfyniad hwn, os felly, rhwch wybod gyda phwy-	Mae swyddogion wedi cynnal cyfarfodydd <i>Teams</i> gyda holl awdurdodau Gogledd Cymru a Rheolwr Gwastraff Gardd Gwyrdd Biffa.
4	A yw dinasyddion Ynys Môn wedi chwarae'u rhan yn drafftio'r ffordd hon ymlaen? Esboniwrch sut:-	Trafodwyd yr adroddiad hwn yn y Pwyllgor Sgriwtini Partneriaeth ac Adfywio.
5	Nodwch yr effeithiau mae'r penderfyniad hwn yn ei gael ar yr agenda cydraddoldeb ac iaith Gymraeg	Amherthnasol

E – Gyda phwy yr ymgynghoroch?		Beth oedd eu sylwadau?
1	Prif Weithredwr / Uwch-dîm Rheoli (UDRh) (gorfodol)	Rhoes yr Uwch-dîm Rheoli ystyriaeth i'r adroddiad ac mae eu sylwadau wedi'u cynnwys yn yr adroddiad.
2	Cyllid / Swyddog 151 (gorfodol)	Adroddiad y Swyddog Adran151 yw hwn.
3	Swyddog Cyfreithiol / Monitro	Cymerodd y Swyddog Monitro ran yn y

	(gorfodol)	trafodaethau ar yr adroddiad yng nghyfarfod yr Uwch-dîm Rheoli.
4	Adnoddau Dynol (AD)	
5	Eiddo	
6	Technoleg Gwybodaeth (TG)	
7	Caffael	
8	Sgriwtini	Trafodwyd yr adroddiad hwn yn y Pwyllgor Craffu - Partneriaeth ac Adfywio ar yr 22 ^{ain} o Hydref 2020
9	Aelodau Lleol	

F - Atodiadau:

Atodiad 1 – Telerau ac Amodau Drafft

Atodiad 2 – Pecyn Gwybodaeth Drafft ar gyfer Cwsmeriaid Newydd a Chwestiynau Cyffredin

FF – Papurau Cefndir (cysylltwch ag awdur yr Adroddiad am ragor o wybodaeth):

1.0 CYFLWYNIAD A CHEFNDIR

- 1.1 Ar 27 Ionawr 2020, cyflwynodd swyddogion i'r Pwyllgor Gwaith ganfyddiadau cychwynnol 'Cam 1' y broses gaffael ar gyfer y Contract Glanhau a Chasglu Gwastraff newydd. Yn yr adroddiad, tynnodd swyddogion sylw at adborth gan awdurdodau lleol eraill yng Ngogledd Cymru, rhagamcanion incwm posibl a risgiau cyflwyno gwasanaeth casglu Gwastraff Gardd Gwyrdd newydd y codir amdano. Yn seiliedig ar yr adborth hwn, cadarnhaodd y Pwyllgor Gwaith ffurf derfynol ei wasanaeth o ran y broses gaffael a gofynnwyd i'r cwmnïau ddarparu tendrau terfynol ar y sail hon.
- 1.2 Yn yr un modd â'r holl awdurdodau lleol eraill yng Ngogledd Cymru, penderfynodd y Pwyllgor Gwaith y byddai'r Contract yn nodi y byddai gwasanaeth casglu Gwastraff Gardd Gwyrdd newydd y codir amdano yn cychwyn o 1 Ebrill 2021, gan ddod â'r gwasanaeth cyfredol, sy'n rhad ac am ddim ers sawl blwyddyn, i ben. Mae hyn yn cyd-fynd â Glasbriant Casgliadau gwastraff Llywodraeth Cymru (rhan o'r strategaeth wastraff genedlaethol - 'Tuag at Ddyfodol Diwastraff'), ac a'u hargymhelliad i awdurdodau lleol Cymru y dylent godi tâl am gasglu Gwastraff Gardd Gwyrdd.
- 1.3 Yn dilyn hynny, ym mis Gorffennaf 2020, dyfarnodd y Cyngor Contract Casglu Gwastraff a Glanhau newydd i Wasanaethau Gwastraff Biffa. Mae swyddogion y cyngor a Biffa bellach yn gweithio ar gynllun symudiadau ar gyfer y Contract newydd, sy'n cynnwys cynlluniau i gyflwyno gwasanaeth casglu Gwastraff Gardd Gwyrdd newydd y codir amdano.
- 1.4 Y cam cyntaf yn y broses fu ceisio casglu cymaint o wybodaeth gan awdurdodau lleol Gogledd Cymru a Biffa am ddarparu gwasanaethau (mae gan Biffa sawl gwasanaeth casglu Gwastraff Gardd Gwyrdd y codir amdano ledled y Deyrnas Unedig). Mae swyddogion wedi cynnal cyfarfodydd *Teams* gyda holl awdurdodau lleol Gogledd Cymru a chyda Rheolwr Gwastraff Gardd Gwyrdd Biffa. Bellach, mae gan swyddogion ddealltwriaeth dda iawn o'r heriau y byddir yn debygol o'u hwynebu wrth gyflwyno gwasanaeth newydd o'r fath, ynghyd â'r hyn a fyddai'n arfer gorau. Wrth baratoi'r ffordd arfaethedig ymlaen i'r Cyngor, mae swyddogion wedi ystyried holl adborth awdurdodau lleol Gogledd Cymru a Biffa.

2.0 RHAGAMCANION INCWM, STRWYTHUR CODI TÂL A SYSTEMAU TALU

2.1 Mae'n anodd rhagweld lefel yr incwm net gwirioneddol a gynhrychir trwy godi tâl am gasglu Gwastraff Gardd Gwyrdd gan ei fod yn ddibynnol ar dri phrif newidyn:

- a) y strwythur codi tâl i'w fabwysiadu gan y Cyngor;
- b) costau gweinyddu'r gwasanaeth (staff ychwanegol, gweinyddu, Pecynnau Gwybodaeth, Sticeri Adnabod, costau postio, costau TG ac ati) a;
- c) nifer y cartrefi fydd, mewn gwirionedd, yn cofrestru am y gwasanaeth.

Nifer y cartrefi

Ar ôl cymharu ffigurau cofrestru ar draws awdurdodau lleol Gogledd Cymru, gellir ystyried tri senario tebygol ar sail nifer isel, canolig ac uchel y cartrefi sy'n cymryd rhan, fel y dangosir isod:

	Nifer isel yn cofrestru (30% o gyfanswm y cartrefi)	Nifer canolig yn cofrestru (35% o gyfanswm y cartrefi)	Nifer uchel yn cofrestru (40% o gyfanswm y cartrefi)
Cartrefi sy'n cofrestru	10,000	12,000	14,000

2.2 Mae swyddogion wedi ymgynghori â phob awdurdod lleol arall yng Ngogledd Cymru ac wedi dod o hyd i ystod eang o strwythurau codi tâl. Mae sawl newidyn i'w hystyried os byddir yn cymharu gwahanol strwythurau codi tâl ledled Gogledd Cymru gan gynnwys:

- 2.2.1 Maint y bin olwynion i'w ddefnyddio (140 litr, 180 litr neu 240 litr).
- 2.2.2 Nifer y casgliadau bob blwyddyn (e.e. bob pythefnos trwy gydol y flwyddyn, un casgliad yn llai dros gyfnod y Nadolig, llai o gasgliadau ym misoedd Rhagfyr, Ionawr a Chwefror neu dim casgliadau ym misoedd Rhagfyr, Ionawr a Chwefror).
- 2.2.3 A ddylid codi pris is am finiau ychwanegol (bydd rhai cartrefi eisiau biniau olwynion ychwanegol ar gyfer Gwastraff Gardd Gwyrdd).
- 2.2.4 A ddylai'r ffi flynyddol fod yn un taliad yn unig bob blwyddyn ariannol neu'n daliad pro-rata yn gysylltiedig â phan fydd deiliad tŷ yn digwydd cofrestru.
- 2.2.5 A ddylid codi ffi is os gwneir taliad ar-lein, fel cymhelliant i ddefnyddio'r gwasanaeth hwn;

2.3 Dangosir isod gymhariaeth o'r amrywiol newidynnau codi tâl ar draws awdurdodau lleol Gogledd Cymru:

Rhif	Newidyn	Gwynedd	Conwy	Sir Ddinbych	Sir y Fflint	Wrecsam
1.	Maint y bin olwynion	240 litr	240 litr	140 litr	180 litr	240 litr
2.	Nifer y casgliadau'r flwyddyn	25	26	26	20	23
3.	Cost flynyddol am y bin olwynion Gwastraff Gardd Gwyrdd cyntaf	£35	£35	£24 (ar-lein) £27 (ffôn)	£32 (ar-lein) £35 (ffôn)	£25
4.	Cost flynyddol am fin olwynion ychwanegol	£30 (hyd at dri bin olwynion ychwanegol)	£20 (hyd at dri bin olwynion ychwanegol fodd bynnag, codir tâl danfon o £20 y bin).	£12 Dim mwy na dau	£30 (hyd at ddau fin olwynion ychwanegol)	£17 (dim cyfyngiad ar finiau olwynion ychwanegol)
5.	Taliad blynyddol neu pro-rata	Blynyddol	Pro-rata	Pro rata	Blynyddol	Blynyddol

2.4 Yn seiliedig ar gasglu 10,000 casgliad bob pythefnos (26 casgliad y flwyddyn) amcangyfrifir mai £50 yw cost pob casgliad y flwyddyn. Mae hyn yn cynnwys costau uniongyrchol y contractwr, cost ariannu'r cerbydau a ddefnyddir i ddarparu'r gwasanaeth gwastraff gwyrdd a'r hyn y mae'r contractwyr casglu gwastraff yn ei godi am y gwaith rheoli, y gorbenion eraill a'r elw. At hyn, mae'n cynnwys swm i gynnwys gorbenion y Cyngor i drefnu a rheoli'r gwasanaeth casglu gwastraff gardd gwyrdd. Nid yw'r ffigur hwn yn cynnwys cost rhoi bin i bob eiddo.

2.5 Cyfraniad at gost darparu'r gwasanaeth a ariennir ar hyn o bryd o gyllideb y Cyngor yw'r ffi arfaethedig o £35. Pe câi'r ffi hon ei gostwng £5 ac yn seiliedig ar 10,000 casgliad, byddai hyn yn gostwng yr incwm a gynhrychir £50,000 y byddai'n rhaid ei ariannu o gyllideb y Cyngor h.y. trwy godi £1.59 ym Mand D Treth y Cyngor (seilir hyn ar sylfaen dreth 2020/21). Byddai cynnydd o £5 yn y ffi, o'r lefel arfaethedig, yn gorfod bod yn gynydd ym Mand C Treth y Cyngor o lai na £1.59 na phe byddai'r ffi yn £35, ar yr amod bod yr un nifer o ddefnyddwyr yn cofrestru ar y pris uwch.

2.6 Ar ôl ystyried yr hyn y mae awdurdodau lleol eraill Gogledd Cymru yn ei gynnig o ran costau a gwasanaethau, y cynnig yw defnyddio'r strwythur codi tâl a nodir isod

Rhif.	Newidyn	Strwythur Codi Tâl Arfaethedig ar gyfer Ynys Môn o 1 Ebrill 2021 ymlaen	Rhesymeg /Nodiadau
1.	Maint y bin olwynion	240 litr	Mae bron pob bin olwynion Gwastraff Gardd Gwyrdd yn 240 litr ei faint.
2.	Nifer y casgliadau'r flwyddyn	26	Mae'r Contract newydd yn pennu 26 casgliad y flwyddyn ar gyfer Gwastraff Gardd Gwyrdd, yn unol â'r gwasanaeth presennol (cadarnhawyd gan y Pwyllgor Gwaith ar y 27 ^{ain} o Ionawr 2020).
3.	Cost flynyddol am fin olwynion Gwastraff Gardd Gwyrdd	£35 y bin	Peidio â chodi am gasglu Gwastraff Gardd Gwyrdd o fynwentydd, addoldai crefyddol neu neuaddau pentref / cymunedol yn seiliedig ar y lefel bresennol o wasanaeth.
4.	Cost flynyddol am fin olwynion ychwanegol (dim mwy na thri bin olwynion ychwanegol y cartref)	£30 y bin	
5.	Taliad blynyddol neu pro-rata	Blynyddol	Byddai'r broses i weinyddu system dalu pro-rata yn gymhleth iawn ac yn cymryd llawer o amser i'w rheoli, felly cynigir system dalu flynyddol unwaith ac am byth, waeth beth fo'r amser y cofrestrwyd.

2.7 O ran talu am y gwasanaeth Gwastraff Gardd Gwyrdd, rhoddir dewis i gartrefi dalu ar-lein neu dros y ffôn. Mae pob awdurdod lleol arall yng Ngogledd Cymru yn cynnig yr opsiwn i dalu am y gwasanaeth dros y ffôn - y prif reswm am hyn yw nad oes gan rai cartrefi y we neu nid ydynt yn ddigon hyderus i ddefnyddio'r opsiwn hwn i wneud taliadau. Mae swyddogion yn gweithio gyda'r Adran TG i sicrhau bod system daliadau ar gyfer y gwasanaeth ar gael o ddechrau mis Rhagfyr 2020.

3.0 TELERAU AC AMODAU

3.1 Mae gan bob awdurdod lleol sy'n cynnal gwasanaeth casglu Gwastraff Gardd Gwyrdd y codir amdano delerau ac amodau penodol. Noda'r rhain yn glir rwymedigaethau Cartrefi sydd wedi cofrestru fel nad oes amwysedd ynghylch darparu gwasanaeth yn hwyrach ymlaen. Mae'r telerau ac amodau hyn yn debyg iawn i rai mwyafrif yr awdurdodau lleol, ond bydd angen eu haddasu i adlewyrchu sefyllfa benodol Ynys Môn. Mae'r Telerau ac Amodau arfaethedig drafft ar gyfer Ynys Môn i'w gweld yn **Atodiad 1**.

4.0 CYFATHREBU, PECYNNAU GWYBODAETH I GWSMERIAID NEWYDD A CHWESTIYNAU CYFFREDIN

4.1 Y cynnig yw bod y Cyngor yn gwneud datganiad cyhoeddus yn Hydref / Tachwedd 2020, gan egluro y bydd strwythur codi tâl newydd yn cychwyn ar gyfer casglu Gwastraff Gardd Gwyrdd o 1 Ebrill 2021 ymlaen. Yn dilyn hyn, y cynnig yw rhoi rhagor o wybodaeth i gartrefi yn llythyr Nadolig 2020 am sut i gofrestru am y gwasanaeth newydd a thalu amdano. Yn y llythyr hwn, hefyd, bydd y calendr casglu gwastraff blyneddol. Mae defnyddio'r llythyr Nadolig yn osgoi costau postio ychwanegol sylweddol o ran cyrraedd pob cartref yn Ynys Môn.

4.2 Unwaith y bydd cartref wedi cofrestru a thalu am y gwasanaeth, bydd angen anfon Pecyn Gwybodaeth iddo. Yn y Pecyn Gwybodaeth hwn bydd sticer adnabod penodol (wedi'i farcio â'r flwyddyn ariannol), y Telerau ac Amodau (Atodiad 1) a llythyr croeso. Bydd y llythyr croeso'n egluro lle dylid gosod y Sticer Adnabod ar fin olwynion Gwastraff Gardd Gwyrdd fel y gall criwiau casglu gwastraff ei weld yn glir yn ystod eu rowndiau. Mae'r Pecyn Gwybodaeth drafft a'r Cwestiynau Cyffredin i'w gweld yn **Atodiad 2**.

5.0 ADNODDAU STAFFIO A GWEINYDDU

5.1 Yr adborth gan awdurdodau lleol eraill yng Ngogledd Cymru yw bod lefel y gwaith gweinyddu sy'n ofynnol yn sylweddol iawn, yn enwedig wrth gyflwyno gwasanaeth newydd fel hwn. Mae'r ddau brif faes y mae angen eu hystyried yn benodol fel a ganlyn:

i) Ymdrin â galwadau / e-byst cwsmeriaid sy'n cynyddu'n sylweddol a chymryd taliadau dros y ffôn;

ii) Ymdrin â gwaith paratoi, pacio a phostio Pecynnau Gwybodaeth (gan gynnwys y Sticeri Adnabod) i gwsmeriaid newydd.

5.2 Er mwyn ymdrin â nifer uchel y galwadau gan gwsmeriaid, taliadau dros y ffôn ac e-byst, y cynnig yw cyflogi **dau** Gynghorydd Gwasanaethau Cwsmer ychwanegol dros dro, un yn llawn amser am 16 mis yn y lle cyntaf a'r ail yn llawn amser am chwe mis yn y lle cyntaf i roi cymorth gweinyddol ychwanegol/ cymorth ychwanegol yn y Ganolfan Alwadau i'r prosiect hwn. Mae yna ddisgrifiad swydd ar gyfer y swyddi hyn yn barod ac fe'u gwerthuswyd at ddibenion gwerthuso swyddi ar Radd 3. Y gobaith yw y byddai'r swyddi hyn yn cychwyn yn gynnar yn Rhagfyr 2020. Y gobaith yw

cynnal asesiad pellach ar nifer wirioneddol y staff sy'n ofynnol ar ôl chwe mis, unwaith y bydd mwy yn hysbys o ran gofynion y gwaith. Cyfanswm y gost flynyddol hyd yn hyn (gan gynnwys argostau) i gyflogi Cynghorydd Gwasanaethau Cwsmer ar Radd 3 yw **£27k**.

5.3 Bydd angen paratoi, pacio a phostio nifer sylweddol iawn o Becynnau Gwybodaeth i gwsmeriaid sydd wedi cofrestru, rhwng tua 10,000-14,000 o bosibl (gan ddibynnu ar faint sy'n cofrestru). O'r adborth gan awdurdodau lleol eraill yng Ngogledd Cymru, mae dwy ffordd o baratoi, pacio a phostio Pecynnau Gwybodaeth i gwsmeriaid newydd. Y ffordd gyntaf yw i'r Cyngor gyflogi ei staff ei hun i gyflawni'r gwaith hwn, sy'n golygu cyflogi staff ychwanegol trwy'r gaeaf / gwanwyn / haf.. Yr ail opsiwn fyddai defnyddio cwmni postio allanol profiadol, yn debyg i sut caiff biliau Treth y Cyngor eu hanfon i gartrefi ar hyn o bryd. Cafwyd trafodaethau eisoes gyda chwmni postio allanol profiadol, sydd wedi cadarnhau y byddai'r costau tebygol o gyflawni'r gwasanaeth hwn oddeutu £0.60 y cartref (byddai hyn yn cynnwys nhw'n darparu ac argraffu'r llythyr croeso, y Telerau ac Amodau a'r amlen, ynghyd â chynnwys y Sticer Adnabod y cytunwyd arno a thalu'r postio). Yn seiliedig ar yr amcangyfrif hwn fesul cartref sy'n cofrestru, byddai'r gost ar gyfer y gwasanaeth hwn oddeutu £6k-8k y flwyddyn). Ar ôl ystyried yr holl wybodaeth, cred y swyddogion y dylai'r Cyngor ddefnyddio cwmni postio allanol i baratoi, argraffu a phostio'r Pecynnau Gwybodaeth i gwsmeriaid sydd wedi cofrestru. Mae hyn yn lleihau'r baich gweinyddol ac yn osgoi'r angen am fwy o staff ychwanegol i'r hyn sydd eisoes wedi'i gynnig.

5.4 Mae crynodeb o amcangyfrif o'r costau i'w gweld yn y tabl a ganlyn:

Rhif	Disgrifiad o'r gost	Cost 2020/21	Cost 2021/22	Cost 2022/23
1	Costau talu am / sefydlu system TG	£10k	£3k	£3k
2	Paratoi / argraffu Sticeri Gwybodaeth	£3k	£3k	£3k
3	Argraffu Llythyr Croeso, Telerau ac Amodau, Amlen, pacio a phostio	£8k	£8k	£8k
4	Dau Gynghorydd Gwasanaethau Cwsmer Ychwanegol	£18k	£32k	*£27k
5	Cyfrifiaduron, ffonau a chostau trwyddedu ychwanegol ar gyfer dau Gynghorydd Gwasanaethau Cwsmer newydd.	£2k	£0	£0
6	Costau ychwanegol i adfer biniau olwynion Gwastraff Gardd Gwyrdd na chawsant eu defnyddio.	£15k	£5k	£3k
7	Cost i brynu a danfon biniau olwynion Gwastraff Gardd Gwyrdd	£5k	£18k	£18k
8	Cyfanswm	£61k	£69k	£62k

* Mae cost Cynghorydd Gwasanaethau Cwsmer wedi'i chynnwys at ddibenion cynllunio cyllideb - fodd bynnag, gwneir asesiad o'r adnoddau gofynnol gwirioneddol yn nes at yr amser.

6 AMSERLEN ARFAETHEDIG

6.2 Mae'r amserlen arfaethedig ar gyfer cwblhau'r prosiect hwn fel a ganlyn:

Rhif	Gweithredu	Dyddiad
1.0	Mae'r Pwyllgor Gwaith yn cytuno ar fethodoleg Gwastraff Gardd Gwyrdd a chodi tâl amdano.	26 Hydref 2020
2.0	Mae'r Cyngor yn rhyddhau datganiad i'r wasg yn hysbysu cartrefi y byddir yn codi tâl am Wastraff Gardd Gwyrdd o 1 Ebrill 2021 ymlaen.	Hydref / Tachwedd 2020
3.0	Dau Gynghorydd Gwasanaethau Cwsmer yn dechrau yn eu swyddi	Yn gynnar ym mis Rhagfyr 2020
4.0	Mae'r Cyngor yn cyhoeddi llythyr calendr Nadolig gan gynnwys manylion ar sut y gall cartrefi gofrestru gyda'r gwasanaeth newydd y codir amdano (ar-lein neu dros y ffôn).	Yn gynnar ym mis Rhagfyr - canol mis Rhagfyr 2020
5.0	Gwasanaeth archebu ar-lein yn dechrau.	Yn gynnar ym mis Rhagfyr - canol mis Rhagfyr 2020
6.0	Gwasanaeth archebu dros y ffôn yn dechrau.	Ionawr 2021
7.0	Pecynnau Gwybodaeth (gyda Sticeri Adnabod) yn cael eu hanfon allan i gartrefi sy'n cofrestru	Yn hwyr ym mis Rhagfyr 2020 - ymlaen
8.0	Rowndiau casglu Gwastraff Gardd Gwyrdd wedi'u cwblhau a diwrnodau casglu'n cael eu rhannu gyda'r cartrefi sy'n cofrestru.	Yn gynnar ym mis Mawrth 2021 - ymlaen
9.0	Gwasanaeth casglu Gwastraff Gardd Gwyrdd yn dechrau.	1 Ebrill 2021

TELERAU AC AMODAU DRAFFT- GWASANAETH CASGLU GWASTRAFF GARDG GWYRDD

- 1 Gwneir y cytundeb hwn rhwng deiliad y tŷ (y "cwsmer") a Chyngor Ynys Môn ('y Cyngor') ym Mhencadlys y Cyngor, Llangefni, LL77 7TW. Mae'n nodi'r telerau ac amodau (y "Telerau ac Amodau") sy'n berthnasol fel y gall y Cwsmer ddefnyddio gwasanaeth casglu Gwastraff Gardd Gwyrdd y Cyngor bob pythefnos (y "gwasanaeth"). Gall y Cyngor amrywio neu newid y Telerau ac Amodau ar unrhyw adeg heb i'r cwsmer gydsynio ymlaen llaw. Rhoddir 10 diwrnod o rybudd ysgrifenedig i'r cwsmer am unrhyw newidiadau o'r fath.
- 2 Yn unol â Rheoliadau Contractau Defnyddwyr (Gwybodaeth, Canslo a Thaliadau Ychwanegol) 2013, mae gan y cwsmer 14 diwrnod ar ôl derbyn yr Amodau a Thelerau hyn i ofyn am ganslo'r gwasanaeth. Rhaid i geisiadau i ganslo'r gwasanaeth fod yn ysgrifenedig i'r Cyngor neu rhaid anfon e-bost i green@anglesey.gov.uk. Nid oes modd canslo'r gwasanaeth dros y ffôn.
- 3 Dim ond i gwsmeriaid sydd wedi talu tanysgrifiad (y "Ffi Flynyddol") ymlaen llaw y bydd y Gwasanaeth ar gael. Bydd y Cyngor yn seilio ei benderfyniad i wagio neu adael bin olwynion Gwastraff Gardd Gwyrdd ar p'un a yw'r Cwsmer wedi atodi'r sticer adnabod cywir (a gyflenwyd gan y Cyngor) i'r bin - rhaid i'r Sticer Adnabod fod yn weladwy bob amser neu gall y Cyngor benderfynu peidio â chasglu'r bin.
- 4 Rhaid adnewyddu'r ffi flynyddol yn flynyddol i'r gwasanaeth barhau. Dim ond deiliaid tai sydd wedi talu eu ffi flynyddol sy'n gymwys i dderbyn y gwasanaeth.
- 5 Mae'r ffi flynyddol yn cynnwys tâl blynyddol am gyflenwi un bin ar gyfer Gwastraff Gardd Gwyrdd i'r cwsmer. Bydd cyfnod y gwasanaeth yn rhedeg o 1 Ebrill - 31 Mawrth bob blwyddyn gydag unrhyw ffioedd newydd yn y dyfodol yn cael eu hadolygu'n ôl disgresiwn y Cyngor. Gall deiliaid tai danysgrifio i'r Gwasanaeth ar unrhyw adeg yn ystod y flwyddyn, fodd bynnag, bydd angen talu'r un ffi flynyddol, waeth beth yw union ddyddiad dechrau'r gwasanaeth.
- 6 Gellir cyflenwi biniau olwynion gwastraff gardd gwyrdd ychwanegol a byddir yn codi amdanynt ar y gyfradd a nodwyd. Bydd y Cyngor yn caniatáu cyfanswm o bedwar bin ar olwynion Gwastraff Gardd Gwyrdd i bob cartref.
- 7 Er mwyn osgoi unrhyw amheuaeth, mae unrhyw fin olwynion Gwastraff Gardd Gwyrdd y mae'r Cyngor yn ei roi i'r cwsmer (gan gynnwys unrhyw un newydd) dan drwydded unigryw y gellir ei ddirymu a rhaid defnyddio unrhyw fin o'r fath yn unol â'r Telerau ac Amodau hyn. Ni chaniateir i'r cwsmer aseinio neu drosglwyddo'r contract hwn i unrhyw un arall, a bydd y Cyngor yn cadw perchnogaeth o'i holl Hawliau Eiddo Deallusol.
- 8 Bydd y Cyngor yn gwagio biniau olwynion Gwastraff Gardd Gwyrdd bob pythefnos, ac eithrio pan fydd ffactorau eraill, megis tywydd eithafol neu amgylchiadau annisgwyl neu heb eu cynllunio. Os yw'r Cyngor yn methu bin olwynion Gwastraff Gardd Gwyrdd cwsmer neu'n methu ei gasglu am unrhyw reswm, gwneir pob ymdrech i ddod yn ôl er mwyn casglu'r bin(iau) olwynion cyn gynted â phosibl. Ni fydd y Cyngor dan unrhyw amgylchiadau yn rhoi ad-daliadau (cyfan neu rannol) am fethu bin olwynion Gwastraff Gardd Gwyrdd oherwydd amgylchiadau y tu hwnt i'w reolaeth.
- 9 Bydd cwsmeriaid yn gyfrifol am finiau olwynion Gwastraff Gardd Gwyrdd, y mae'n rhaid iddynt aros gyda'r eiddo a enwir pe bai'r cwsmer yn symud cartref yn ystod y flwyddyn y talwyd am y ffi flynyddol, oni bai bod y Cwsmer yn symud i rywle arall yn Ynys Môn. Os digwydd hynny, bydd yn gallu trosglwyddo'i danysgrifiad i'r eiddo newydd. Rhaid i gwsmeriaid gysylltu â'r Cyngor i gadarnhau manylion y cyfeiriad casglu newydd cyn pen (10) diwrnod gwaith ar ôl symud tŷ. Os bydd Cwsmer yn symud oddi ar yr Ynys, ni roddir ad-daliadau. Fodd bynnag, bydd y person newydd sy'n byw yn hen eiddo'r cwsmer yn derbyn y gwasanaeth am weddill y

flwyddyn ariannol honno (ar yr amod bod bin olwynion Gwastraff Gardd Gwyrdd yn aros yn yr eiddo). Felly, bydd deiliad y tŷ newydd yn elwa ar y gwasanaeth tanysgrifio Gwastraff Gardd Gwyrdd (p'un a yw'n cofrestru â'r cynllun ai peidio) am weddill y flwyddyn ac ni fydd unrhyw ad-daliad i'r cyn-gwsmer sydd wedi symud o'r eiddo hwnnw. Os nad oes bin olwynion Gwastraff Gardd Gwyrdd yn yr eiddo Newydd, yna bydd y Cyngor yn trefnu i gyflenwi un o'r rhain, (dylid e-bostio pob cais am newidiadau i'r gwasanaeth i green@anglesey.gov.uk

- 10 Nid oes unrhyw ad-daliadau nac ad-daliadau rhannol os yw cwsmer yn penderfynu canslo'r gwasanaeth ran o'r ffordd trwy'r flwyddyn. Os oes unrhyw dystiolaeth o gamddefnyddio'r gwasanaeth neu fin olwynion Gwastraff Gardd Gwyrdd a gyflenwyd gan y cwsmer, yna gellir canslo'r gwasanaeth ac ni roddir ad-daliad. Bydd gan y cwsmer yr hawl i apelio mewn perthynas â digwyddiad o'r fath, ar yr amod bod yr apêl yn cael ei chodi cyn pen 14 diwrnod ar ôl derbyn rhybudd o ganslo.
- 11 Rhaid i unrhyw fin Gwastraff Gardd Gwyrdd cwsmer gael ei ddefnyddio ar gyfer Gwastraff Gardd Gwyrdd o'ch eiddo eich hun yn Ynys Môn yn unig. Dim ond gwastraff gardd organig (rhydd), y gellir ei roi yn y bin a rhaid i'r caead aros ar gau pan nad yw'n cael ei ddefnyddio ac wrth ei gyflwyno ar y diwrnod casglu a drefnwyd. Mae Gwastraff Gardd Gwyrdd yn cynnwys toriadau gwair, toriadau gwrychoedd, brigau a changhennau hyd at ddiamedr o 5cm, rhisgl, dail, gwellt, gwair, blodau, planhigion, ffrwythau wedi syrthio, chwyn cyffredinol, gwaith tocio (rhaid cynnwys pob eitem yn eich bin olwynion gwyrdd a rhaid cau'r caead). Nid yw Gwastraff Gardd Gwyrdd yn cynnwys gwastraff cartref cyffredinol, trës plastig, bagiau plastig, canghennau mawr dros 5cm mewn diamedr, rhywogaethau goresgynnol neu blanhigion gwenwynig megis clymog Japan, llysiau'r gingroen a Jac y Neidiwr, tywyrch, pridd, cerrig, graean, pren sydd wedi'i drin neu ei beintio, gwastraff bwyd cegin gan gynnwys croen llysiau ac ati, baw cathod neu gŵn, gwastraff anifeiliaid, gwastraff anifeiliaid anwes, gwrthrychau metel, sarn cathod ac ati. Ni chaniateir rhoi plastig o unrhyw fath yn y bin olwynion Gwastraff Gardd Gwyrdd. Bydd unrhyw ddeunydd nad yw'n cydymffurfio ac a roddir mewn bin olwynion Gwastraff Gardd Gwyrdd yn cael ei drin fel halogiad ac ni fydd y bin yn cael ei wagio.
- 12 Ni fydd biniau olwynion Gwastraff Gardd Gwyrdd Halogedig (h.y. biniau sy'n cynnwys deunyddiau anghywir) yn cael eu wagio. Os yw bin olwynion Gwastraff Gardd Gwyrdd cwsmer wedi'i halogi, cyfrifoldeb y Cwsmer yw tynnu'r eitem(au) halogedig cyn y casgliad nesaf a drefnwyd. Os bydd yr halogiad yn parhau, gallai'r Cyngor gael gwared â'r bin(iau) Gwastraff Gardd Gwyrdd. Ni roddir ad-daliadau am achlysuron pan na chaiff bin olwynion Gwastraff Gardd Gwyrdd cwsmer ei wagio oherwydd halogiad neu am beidio â chydymffurfio.
- 13 Rhaid cyflwyno bin olwynion Gwastraff Gardd Gwyrdd ar ymyl palmant yr eiddo (sef y briffordd fabwysiedig agosaf fel rheol, ar balmant neu ymyl y briffordd) erbyn 7.00am diwrnod casglu'r Gwasanaeth, yn unol â'r wybodaeth yn y calendr casglu a roddwyd gan y Cyngor. Rhaid cau caead bin olwynion Gwastraff Gardd Gwyrdd yn llwyr ac ni ddylid gadael gwastraff ochr h.y. dim Gwastraff Gardd Gwyrdd ychwanegol y tu allan i'r bin neu wrth ei ymyl na'i adael ar y caead. Os digwydd hyn, ni chesglir y gwastraff ochr ychwanegol. Os na all y cwsmer fynd â bin olwynion Gwastraff Gardd Gwyrdd i ymyl y palmant oherwydd anabledd neu broblemau iechyd, rhaid iddo / iddi wneud cais i'r Cyngor ymlaen llaw am Wasanaeth Casglu â Chymorth.
- 14 Os bydd bin olwynion Gwastraff Gardd Gwyrdd y cwsmer yn cael ei ddifrodi yn ystod y broses wagio, bydd y Cyngor yn ei drwsio neu'n rhoi un arall yn ei le, yn rhad ac am ddim, cyn gynted ag sy'n rhesymol ymarferol. Mewn amgylchiadau lle mae'r cwsmer wedi esgeuluso neu gamddefnyddio'r bin olwynion Gwastraff Gardd Gwyrdd a'i ddifrodi, codir ar y cwsmer am drwsio'r bin neu am gael un arall yn ei le. Os yw bin Gwastraff Gardd Gwyrdd y cwsmer wedi'i ddifrodi, dylai anfon e-bost at green@anglesey.gov.uk a rhoi

rhagor o fanylion.

PECYN GWYBODAETH DRAFFT A CHWESTIYNAU CYFFREDIN

LOGO CSYM

Annwyl Ddeiliad,

YNGHYLCH: GWASANAETH CASGLU GWASTRAFF GARDD GWYRDD AR GYFER 2021/22

Diolch i chi am danysgrifio i wasanaeth casglu Gwastraff Gardd Gwyrdd newydd Cyngor Sir Ynys Môn ar gyfer 2021/22.

Sticer Adnabod: Bydd angen i chi llynu'r Sticer Adnabod amgaeedig ar eich bin(iau) Gwastraff Gardd Gwyrdd yn y man a ddangosir ar y llun isod, tua 30cm (10 modfedd) dan y dolenni cydio. Bydd angen i wyneb y bin(iau) olwynion gwyrdd fod yn lân ac yn sych er mwyn sicrhau nad yw'r Sticer Adnabod yn dod i ffwrdd.

Hefyd, wedi'i amgáu, mae copi o'r Telerau ac Amodau ar gyfer y gwasanaeth. Gallwch hefyd weld y rhain trwy fewngofnodi i www.XXXXXXXXXX

Calendr Casglu: Mewngofnodwch i www.XXXXXXXXXX ar ôl 20 Mawrth 2021 i wirio'ch diwrnod casglu a neilltuwyd ar gyfer Gwastraff Gardd Gwyrdd. Fel arall, gallwch gysylltu â Chanolfan Alwadau'r Adain Rheoli Gwastraff a all gadarnhau eich diwrnod casglu bryd hynny.

Os oes gennych unrhyw ymholiadau ynglŷn â gwasanaeth casglu Gwastraff Gardd Gwyrdd, darllenwch ein Cwestiynau Cyffredin trwy fewngofnodi i www.XXXXXXXXXX, anfon e-bost atom i green@anglesey.gov.uk neu gysylltu â'n Canolfan Alwadau ar 01248 XXXXXX.

Yn gywir,

ADAIN RHEOLI GWASTRAFF
CYNGOR SIR YNYS MÔN

STICER ADNABOD DRAFFT A5

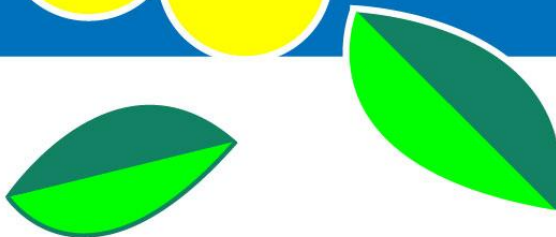
www.ynysmon.gov.uk/ailgylchu
www.anglesey.gov.uk/recycling

Gwasanaeth
Casglu Gwastraff
Gardd Werdd
Ynys Môn

Anglesey
Green Garden Waste
Collection Service

Cyfeiriad/Address:

CWESTIYNAU CYFFREDIN – GWASTRAFF GARDG GWYRDD

1. Ydyw Cyngorau eraill Gogledd Cymru'n codi tâl am gasgliadau gwastraff gardd gwyrdd?

Ydynt, mae pob Cyngor arall yng Ngogledd Cymru'n codi tâl am gasgliadau gwastraff gardd gwyrdd.

2. Beth yw'r gyfraith ynghylch codi tâl i gasglu gwastraff gardd gwyrdd?

Mae Rheoliadau Gwastraff a Reolir (Cymru a Lloegr) 2012 yn caniatáu i Gyngorau godi tâl am gasgliadau gwastraff gardd gwyrdd. Nid oes rheidrwydd ar gynghorau i ddarparu casgliadau gwastraff gardd gwyrdd am ddim i gartrefi. Dywed y gyfraith y gall Cyngorau godi tâl rhesymol am gasglu gwastraff gardd gwyrdd cartref, yn yr un modd ag y gwneir am gasgliadau gwastraff swmpus. Fodd bynnag, byddwch yn gallu parhau i gael gwared â'ch gwastraff gardd gwyrdd yn rhad ac am ddim yn ein Canolfannau Ailgylchu Gwastraff Cartref. Mae codi tâl am gasgliadau gwastraff gardd gwyrdd hefyd yn sicrhau bod y Cyngor yn dilyn argymhellion Glasbrint Llywodraeth Cymru ar gyfer opsiynau casglu gwastraff yng Nghymru.

3. Onid wyf eisoes yn cyfrannu at gost darparu'r gwasanaeth hwn trwy fy Nhreth y Cyngor?

Nid oes rhaid i gynghorau gasglu gwastraff gardd gwyrdd deiliaid tai am ddim er bod dyletswydd gyfreithiol arnynt i gael gwared â gwastraff cartref yn rhad ac am ddim. Mae'r gyfraith yn rhoi hawl i Gyngorau godi tâl rhesymol am gasglu gwastraff gardd gwyrdd cartref. Yn ogystal, nid oes angen gwasanaeth casglu gwastraff gardd gwyrdd ar bob eiddo yn Ynys Môn oherwydd nad oes gardd neu gompost cartref ym mhob eiddo. Am y rheswm hwn, y teimlad hefyd yw mai teg yw cyflwyno tâl gan mai dim ond y cartrefi hynny sy'n dewis ei ddefnyddio fydd yn talu am y gwasanaeth.

4. Beth ydym yn ei dderbyn / ddim yn ei dderbyn yn y bin gwastraff gardd gwyrdd?

Rydym yn derbyn:

- toriadau gwair, toriadau gwrychoedd, brigau a changhennau hyd at ddiamedr o 5cm, rhisgl, dail, gwellt, gwair, blodau, planhigion, ffrwythau wedi syrthio, chwyn cyffredinol, gwaith tocio (rhaid cynnwys pob eitem yn eich bin gwastraff gardd gwyrdd a rhaid cau'r caead).

Nid ydym yn derbyn:

- gwastraff cartref cyffredinol, trêsg plastig, bagiau plastig, canghennau mawr dros 5cm mewn diamedr, rhywogaethau goresgynnol neu blanhigion gwenwynig fel clymog Japan, llysiau'r gingroen a Jac y Neidiwr, tywyrch, pridd, cerrig, graean, pren sydd wedi'i drin neu ei baentio, bwyd cegin gan gynnwys croen llysiau ac ati, baw cathod neu gŵn, gwastraff anifeiliaid, gwastraff anifeiliaid anwes, gwrthrychau metel, sarn cathod. Ni chaniateir rhoi plastig o unrhyw fath ym min olwynion gwastraff gwyrdd. Bydd unrhyw ddeunydd nad yw'n cydymffurfio ac a roddir ym min gwastraff gardd gwyrdd yn cael ei drin fel halogiad ac ni fydd y bin yn cael ei wagio.

5. Beth fydda i'n ei dderbyn fel rhan o'm gwasanaeth casglu gwastraff gardd gwyrdd?

Byddwch yn derbyn gwasanaeth casglu gwastraff gardd gwyrdd bob pythefnos trwy gydol y flwyddyn o fin olwynion 240 litr.

6. Faint ydi o a phryd y bydd yn dechrau?

Y ffi flynyddol am y bin gwastraff gardd gwyrdd cyntaf i bob cartref fydd £35. Bydd y gwasanaeth casglu gwastraff gardd gwyrdd newydd y codir tâl amdano yn dechrau 1 Ebrill 2021.

7. Alla' i gael mwy nag un bin gwastraff gardd gwyrdd?

Gallwch. Gallwch danysgrifio am hyd at gyfanswm o bedwar bin olwynion gwastraff gardd gwyrdd i bob cartref. Noder, ni ellir rhoi Gwastraff Gardd Gwyrdd masnachol o gwbl yn y biniau olwynion a gyflenwir gan y Cyngor.

8. Sut mae talu?

Gellir cymryd taliadau ar-lein trwy wefan y Cyngor neu dros y ffôn. Bydd angen talu cyn i unrhyw wasanaeth casglu gwastraff gardd gwyrdd ddechrau.

9. Alla' i dalu'r ffi mewn rhandaliadau?

Na, dim ond mewn un taliad y gallwn gymryd y ffi.

10. Alla' i dalu am y gwasanaeth hanner ffordd trwy'r flwyddyn?

Gallwch. Gallwch ymuno â'r gwasanaeth ar unrhyw adeg yn ystod y flwyddyn ond bydd y ffi yn aros yr un fath ar £35 ar gyfer y bin cyntaf, waeth pa bryd y cofrestrwyd. Mae'r flwyddyn yn ymestyn o 1 Ebrill i 31 Mawrth. Er enghraifft, os dewiswch aros tan fis Gorffennaf cyn talu am y gwasanaeth byddwch yn derbyn llai o gasgliadau, ond y pris fydd £35 o hyd.

11. Mae gen i fin gwastraff gardd gwyrdd bychan - fydd gwahaniaeth yn y pris?

Ffi flynyddol o £35 yw'r ffi sefydlog am wagio unrhyw fin gwastraff gardd gwyrdd hyd at 240 litr o faint. Os oes angen, gallwch gyfnewid eich bin gwyrdd bach am fin 240 litr mwy heb unrhyw gost ychwanegol.

12. Sut byddwch chi'n gwybod fy mod wedi talu am y gwasanaeth?

Ar ôl i chi dalu, byddwch yn derbyn llythyr croeso a sticer adnabod trwy'r post - bydd gofyn i chi lynu'r sticer adnabod hwn ar eich bin olwynion gwastraff gardd gwyrdd. Mae'r sticer adnabod penodol hwn yn dangos eich bod wedi talu am y gwasanaeth ac mae'n hawdd i'r criwiau casglu ei adnabod. Rhaid i chi roi'r sticer adnabod ar eich bin olwynion gwastraff gardd gwyrdd yn y man a nodir (gweler y cyfarwyddiadau isod). Rhaid i'r sticer adnabod hwn fod ar eich bin gwastraff gardd gwyrdd yn y man penodol er mwyn i'ch bin gael ei gasglu.

13. Lle ydw i'n glynu'r Sticer Adnabod i ddangos fy mod wedi talu?

Glynwch y sticer adnabod oddeutu 30cm (10 modfedd) dan ddolenni cydio eich bin olwynion gwastraff gardd gwyrdd (fel y llun isod). Fel hyn, mae modd i'r criw casglu weld yn hawdd pwy sydd wedi talu am y gwasanaeth y codir tâl amdano. Ni fydd y criwiau casglu'n casglu unrhyw finiau gwastraff gardd gwyrdd lle nad oes sticer adnabod i'w weld.

14. Beth fyddai'n digwydd pe bawn i'n colli fy Sticer Adnabod?

Cysylltwch â'r Adain Rheoli Gwastraff ar green@anglesey.gov.uk neu 01248 xxxx

15. Beth yw fy niwrnod casglu ar gyfer gwastraff gardd gwyrdd?

Mewngofnodwch i www.XXXXXXXXXX ar ôl 20 Mawrth 2021 i wirio'ch diwrnod casglu a neilltuwyd ar gyfer gwastraff gardd gwyrdd. Fel arall, gallwch gysylltu â Chanolfan Alwadau'r Adain Rheoli Gwastraff a all gadarnhau eich diwrnod casglu bryd hynny.

16. Lle wyf yn gadael fy min gwastraff gardd gwyrdd ar ddiwrnod casglu?

Rhaid gadael y bin gwastraff gardd gwyrdd wrth ymyl y ffordd (sef y briffordd fabwysiedig agosaf fel rheol, palmant neu ymyl y briffordd, er enghraifft) erbyn 7.00am ar y diwrnod casglu, yn unol â'r wybodaeth yn y calendr casglu a roddir gan y Cyngor. Gwnewch yn siŵr bod dolenni cydio'r biniau'n wynebu canol y briffordd fabwysiedig fel y gall y criwiau casglu weld eich Sticer Adnabod yn glir.

17. Gaf i adael gwastraff gardd gwyrdd ychwanegol ar y llawr wrth ymyl fy min olwynion?

Na chewch. Dim ond gwastraff gardd gwyrdd sy'n cael ei roi yn y bin gyda'r caead ar gau y byddwn yn ei gasglu.

18. Nid wyf eisiau cael casglu gwastraff gardd gwyrdd - oes angen i mi wneud unrhyw beth?

Nac oes, nid oes angen i chi wneud dim. Awgrymwn eich bod yn cadw'r bin gwastraff gardd gwyrdd ar dir eich tŷ rhag ofn y byddwch yn penderfynu defnyddio'r gwasanaeth yn y dyfodol.

19. Nid wyf eisiau talu am y gwasanaeth gwastraff gardd. Beth ddylwn ei wneud gyda'm gwastraff gardd gwyrdd?

Gallwch fynd â'ch gwastraff gardd gwyrdd i un o'n Canolfannau Ailgylchu Gwastraff Cartref (ym Mhenhesgyn a Gwalchmai). Fel arall, fe allech chi gompostio gartref. Ni ddylid rhoi gwastraff gardd gwyrdd yn eich bin du i gael gwared ag o. Ar gyfer gwastraff nad oes modd ei ailgylchu yn unig mae hwn.

20. Rwy'n symud i dŷ arall yn Ynys Môn ac wedi talu am y gwasanaeth gwastraff gardd gwyrdd - a alla' i gael ad-daliad?

Ni roddir ad-daliadau os byddwch chi'n newid eich cyfeiriad ar Ynys Môn. Fodd bynnag, gallwch drosglwyddo'r gwasanaeth i'ch tŷ newydd ar Ynys Môn. Bydd angen i chi gysylltu â ni i gadarnhau eich manylion newydd. Os ydych yn symud o Ynys Môn, ni fyddwch yn derbyn ad-daliad ond gallwch hysbysu'r person fydd yn symud i mewn i'ch cartref y bydd y gwasanaeth yn parhau ar eu cyfer am weddill y flwyddyn ariannol. Peidiwch â symud eich bin olwynion gwastraff gardd gwyrdd o'ch cartref.

21. Oes angen i mi adnewyddu fy nhaliadau bob blwyddyn?

Oes. Bydd angen talu bob blwyddyn i'r gwasanaeth barhau. Cysylltir â chi yn ddiweddarach yn y flwyddyn pan fydd tanysgrifiadau newydd ar gyfer y flwyddyn ariannol ganlynol yn agor.

22. Beth fydd yn digwydd pe bai'r Cyngor yn methu casglu bin gwastraff gardd gwyrdd?

Os yw'n gasgliad dilys a fethwyd (bin wedi'i gyflwyno ar y diwrnod cywir ac ar yr amser cywir), cysylltwch â ni erbyn 5pm fan bellaf y diwrnod ar ôl y diwrnod casglu a drefnwyd a byddwn yn trefnu dod yn ôl ar amser y cytunir arno.

23. Beth pe byddai angen gwasanaeth casglu â chymorth arnaf?

Os nad oes gennych unrhyw un sy'n gorfforol abl yn eich cartref, gallwch ofyn am wasanaeth casglu â chymorth. Cysylltwch â ni am ragor o wybodaeth.